

Erdélyi Toll

• IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT •

• Megjelenik negyedévente Székelyudvarhelyen •

• XIV. évfolyam • 2022 • 3. (53.) szám •

TARTALOM

ÍRÓK A SZÜLŐFÖLDRŐL

Kozma László versei 3

ERDÉLYI MAGYAR BIBLIOGRÁFIÁK

Beke Sándor: Székelyudvarhelyi szellemi műhelyek
meghatározó és hiánypótló jelenléte a Kárpát-medencében 5

Beke Sándor: Székely Útkereső Kiadványok I. 1991–1999.

Bibliográfia. Könyvészeti adatlapok. Sajtóvisszhang 6

Székely Útkereső Kiadványok. Könyvészeti leírás 6

A Székely Útkereső Kiadványok bibliográfiája 1991–1999.

Időrendi mutató. A Székely Útkereső folyóirat megjelenése idejében
(1991–1999 között) 8

Időrendi mutató. A Székely Útkereső folyóirat jogutódjaként
(2000-től) 9

A Székely Útkereső Kiadványok könyvészeti adatlapjai
(1991–1999) 15

A Székely Útkereső Kiadványok (1991–1999) sajtóvisszhangja I. 28

Beke Sándor: Eligazító a sajtóvisszhanghoz 28

A sajtóvisszhangban szereplő lapok, folyóiratok,
kiadványok, kiadók 29

A sajtóvisszhang szerzői 31

ANYANYELVÜNK ÉPSÉGÉÉRT

Málnási Ferenc: Anyanyelvoktatásunk erdélyi tantervei,
tankönyvei a kezdetektől napjainkig (II.) 79

MÚZSA ÉS LANT

P. Buzogány Árpád versei 84

Csontos Márta verse 86

P. Buzogány Árpád: A Hold fénye, szemünkben
Amikor belegörnyedünk az emlékezésbe 87

Balajthy Ferenc versei 89

Márton Károly versei 92

Bognár Stefánia versei	93
László Zsolt prózája	95
Csatáné Bartha Irénke verse	97
Albert-Lőrincz Márton versei	98
Ráduly János: Haikuk	98
Beke Sándor versei	99
Brauch Magda: Száradóruha-kiállítás	100
Kacsó András: Küküllő-sors (VI.)	102
MŰZSÁK AJÁNDÉKA	
Beke Sándor fordításai:	
Gabriel Cojocarú versei	106
Maria Pal versei	111
PÁLYÁK, MŰVEK	
Málnási Ferenc: Beke Sándor verseinek stilisztikai elemzése (III.)	116
HIT ÉS ÜZENET	
Baricz Lajos versei	159
KÖNYVEINK VILÁGA	
Brauch Magda: A megtalált Isten	161
Velencei tükör a Hargitán	165
KRÓNIKA	
Balázs Árpád: Udvarhelyszéki önkéntes lánglovagok krónikája (I.)	171
ÉLŐ NÉPHAGYOMÁNYOK	
A magyar néptánc rövid története (II.)	190

Erdélyi Toll

• Alapította: **Beke Sándor** • Alapítási év: **2009** •

- Kiadja az Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó •
- Főszerkesztő: **BEKE SÁNDOR** •
- Szerkesztők: **BRAUCH MAGDA, CSIRE GABRIELLA** •
- Olvasószerkesztő: **P. BUZOGÁNY ÁRPÁD** •
- Grafikai kivitelezés: **Beke Sándor-Olivér** • Gazdasági vezető: **Beke Klára** •
- Szerkesztőség: Székelyudvarhely, Tamási Áron utca 87. Mobil: 0741-258326 •
- Postacím: 535600 Odorheiu Secuiesc, Str. Tamási Áron nr. 87. jud. Harghita, RO •
- Honlap: www.erdelyigondolat.ro • E-mail: egondolat@yahoo.com; egk@freemail.hu •
- Folyóiratunk elérhetősége a világhálón: <http://epa.uz.ua/02200/02203> •
- Fényszedés: Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó • Nyomda: Erdélyi Gondolat •
- A megjelent írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség véleményét! •
- Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza •
- A folyóirat megrendelhető a szerkesztőség telefonszámán vagy e-mailen •
- Előfizetési díj: belföldieknek egy évre 60 lej, külföldieknek egy évre: 18 EUR •
- Folyóiratunk megvásárolható az erdélyi könyvesboltokban •
- A címlap illusztrációját Péter Katalin készítette • Borítóterv: Beke Sándor-Olivér •
- Revistă editată de Editura Erdélyi Gondolat din Odorheiu Secuiesc •
- ISSN 2066 — 8929 •

Kozma László

Hargitai hattyúk

Lányok voltak, csodaszépek,
De közöttük Anna még szebb.

Hajladoztak, mint a búza,
Az aratás koszorúja.

Egybefogva, karcsú kéve,
A jövő reménysége.

A szemükben égbolt fénylett,
Hajuk felhő-lebbenések.

Szél, a sors korbácsa szisszen,
Húzd szekerem sziklaszírtén!

Jeges harmat permetegje
A fenyőket mind beesse.

Csillanjon, mint piros málna,
Véred hulljon a mohára.

Ahol forrás fakad, áldott,
Vessed sűrű sóhajtasod.

Húzd, hol zúgnak fenyők, tölgyek,
Néped sorsát egyre följebb!

Indul a lány, meg sem állva,
Érkezik a Hargitára.

A kötél húsába vágott,
Vér fakad, mint vízmosások.

Hegycsúcsról a táj kibomlott:
Mégis legyőzte a sorsot.

Színes álma szivárványt von,
Lebben könnyű hattyúszárnyon.

Friss forrás csobogva árad,
Eltűnik a rossz varázslat.

A sziklasúly mélybe dördül,
Havas csúcson fű kizöldül.

Fehér felhők, mint az álmok,
Röpülnek a hattyúlányok.

Hargitai őzek

Ha barnulnak az őszi fák,
Láttál-e futni őzgidát?

A bú a barna lombokon
Az ő szemével oly rokon.

És megcsillan a tarka szín
Tisztások fénylő foltjain.

A hegyek élén fénylenek,
Szürke sziklákon hó pereg.

Ahogy az ívük megfeszül,
A csillagok közt feketül.

Bár farkas úzi, megmarad,
Szökkenő, szárnyas akarat.

Láttad-e? Napfény, felleg-árny —
Az őzeket a Hargitán?

Erdélyi magyar bibliográfiák

Beke Sándor

**Székelyudvarhelyi szellemi műhelyek
meghatározó és hiánypótló
jelenléte a Kárpát-medencében****Általános bevezető az Erdélyi Magyar Bibliográfiák
című sorozathoz**

A Székelyudvarhelyen az 1989-es decemberi változások után megalakult szellemi műhelyeinknek célja a levéltárunkban található — a rendszeresség igényével és céltudatossággal begyűjtött, megőrzött, rendszerezett és feldolgozott — kiadvány- és kiadói adatok csoportosított, bibliográfiai pontossággal történő feltárása, mentése, közzététele a szakmának.

Könyvkiadónk — többek között — e célból indította el az együttes nevén **Erdélyi Gondolat Könyvesház** immár önálló szellemi műhelyekké nőtt kiadványai, kiadói számára is — **Székely Útkereső** (1990–1999), **Székely Útkereső Kiadványok** (1991–), **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó** (1991–), **Székelykapu Könyvkiadó** (2002–), **Erdélyi Pegazus Könyvkiadó** (2002–), **Erdélyi Toll** (2009–) — az *Erdélyi magyar bibliográfiák* című adattár értékmentő sorozatát. A sorozat első nyolc kötete Beke Sándor összeállításában 1990-től a századfordulóig, azaz 1999-ig dolgozta fel az 1990 és 1999 között működő kiadványok, kiadók bibliográfiai adatait, a megjelent könyvcímek könyvészeti adatlapjait és a sajtóviszhangot, valamint a 2009-től a napjainkig megjelent *Erdélyi Toll* irodalmi és művelődési folyóirat évfolyamainak a szelektív könyvészetét és sajtóviszhangját. E sorok írója feldolgozásában, összeállításában és szerkesztésében ekképp kerültek közlésre azon székelyudvarhelyi műhelyek, melyek az erdélyi és az egyetemes magyar sajtó- és irodalomtörténetnek immár el- és megkerülhetetlen szellemi műhelyei, s melyek a szakma számára nélkülözhetetlen adatforrásként szolgálnak:

1. **A Székely Útkereső repertórium. 1990–1999.**
 2. **A Székely Útkereső sajtóviszhangja 1990–1999 között**
 3. **Székely Útkereső Kiadványok. I. 1991–1999.** Bibliográfia. Könyvészeti adatlapok. Sajtóviszhang.
 4. **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó. I. 1991–1999.** Bibliográfia. Könyvészeti adatlapok.
 5. **Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó sajtóviszhangja. I. 1991–1999.**
 6. **Erdélyi Toll. 2009–2022. I.** Szelektív könyvészet.
 7. **Erdélyi Toll. 2009–2022. II.** Sajtóviszhang. I.
 8. **Erdélyi műhelyek, kiadók, kiadványok Székelyudvarhelyen. I.** Sajtóviszhang I. Székely Útkereső (1990–1999), Székely Útkereső Kiadványok (1991–1999), Erdélyi Gondolat Könyvkiadó (1991–1999), Erdélyi Toll (2009–2022).
-
-

Beke Sándor

Székely Útkereső Kiadványok

I.

1991–1999

Bibliográfia • Könyvészeti adatlapok
Sajtóvisszhang
(Bővített kiadás)

Székely Útkereső Kiadványok

Könyvészeti leírás

A *Székely Útkereső Kiadványok* 1991-től 1999-ig a *Székely Útkereső* irodalmi és művelődési folyóirat kiadványsorozata, 1999 után pedig a *Székely Útkereső* folyóirat jogutódja. Megjelenik Székelyudvarhelyen.

1991 és 2004 között a 8-tól 32 oldalig terjedő kiadványok 10000 példányban is megjelennek, 2005-től oldalszámuk eléri a 76 oldalt, példányszámuk: 3000. 2006-tól a kiadványok az Erdélyi Pegazus vagy az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös könyvkiadási egyezmény alapján 1000-2000 példányban látnak napvilágot. Oldalszámuk eléri a 460 oldalt. A kiadványsorozat méretei: 13,5 x 19,5 cm (1991); 15 x 21, 14 x 21, 13 x 20,5 (1998); 15 x 21 (1999); 15 x 21 (2000–2001); 14 x 20 (2003); 13,5 x 19,5 (2004); 13,5 x 19,5 (2005, 2006); 14 x 19,5, 14,5 x 20,5 (2007); 23 x 32,5, 15 x 20,5 (2008); 15 x 20,5, 14,8 x 20,5 (2011); 14,8 x 20,6 (2012); 16 x 23,5 (2015); 14,7 x 20,5, 14 x 19,7 (2016); 14,7 x 20,7 (2017); 14,8 x 20,7 (2018); 14,6 x 20,7, 14,7 x 20,8 (2019); 14,8 x 21 (2021); 14,5 x 20,5 (2022); 14,5 x 20,5 (2023).

Ismeretterjesztő, folklorisztikai tanulmányokat, esszéket, történelmi, művelődéstörténeti, néprajzi, egyházi és irodalmi munkákat tartalmaz a néphagyományápoló kiadványsorozat. Az első kiadvány 1991-ben jelenik meg. A sorozat anyagi nehézségek miatt 7 évig szünetel, majd 1998-tól kezdve újra beindul, ettől kezdve lát napvilágot a sorozat zöme.

Alapította: **Beke Sándor.**

Felelős szerkesztő (1991-ben): **Beke Sándor.**

Főszerkesztő (1998-tól): **Beke Sándor.**

Szerkesztők: **Csomortáni Magdolna** — 1991-ig; **Kozma Mária** — 1991-től 1999-ig; **Lőrincz György** — 1991; **Lőrincz József** — 1991; **P. Buzogány Árpád** — 1998-tól; **Ráduly János** — 1998-tól; **Róth András Lajos** — 1991-től 1999-ig; **Csire Gabriella** — 2001-től.

Egyes kiadványok szerkesztői: **Fülöp Lóránt, Lőrincz József, Gábor Dénes, Kovács Mihály, Kolumbán Zsuzsanna, Aradi Ilona, Brauch Magda, Beke Sándor, Csire Gabriella, P. Buzogány Árpád, Málnási Ferenc.**

Olasószerkesztő: **P. Buzogány Árpád.**

Korrektor: **Beke Klára** — 1991-től; **Buzogány Edit** — 1998-tól 2006-ig.

Kiadója 1991-ben a **Székely Útkereső** című folyóirat. 1998-tól kiadja az Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó.

Felelős kiadó: **Beke Sándor** (1991-től).

Kereskedelmi igazgató: **Beke Klára** (1991-től).

Tördelés és műszaki szerkesztés: **Székely Útkereső szerkesztősége** — 1991; **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó** — 1991-től.

Nyomtatta: a székelyudvarhelyi **Állami Nyomda** (1991); 1998-tól az **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdája**.

Terjeszti a csíkszeredai **Corvina** könyvterjesztő országos hálózata, a székelyudvarhelyi **Ábel Könyvesbolt**, az **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó udvarhelyszéki könyvstandjai** és az erdélyi magánterjesztők.

A kiadványok (és egyes tanulmányok) szerzői 1991 és 2023 között: **Vass László Levente**, **Róth András Lajos**, **Szöcs János**, **Tankó Gyula**, **Ferenczi Géza**, **P. Buzogány Árpád**, **Márton Áron**, **Boldizsár Dénes**, **Kovács Sándor**, **P. Boros Fortunát OFM**, **Nagy Olga**, **Ráduly János**, **Gábor Dénes**, **Kész Csaba Levente**, **Barabás László**, **István Lajos**, **Gálfalvi Gábor**, **Kisgyörgy Imre**, **Kovács Piroska**, **Beke Sándor**, **Beke György**, **Kölcsey Ferenc**, **Bán Anna**, **Brauch Magda**, **Sipos Erzsébet**, **Málnási Ferenc**, **Asztalos Enikő**.

Illusztrációk: Az A5-ös formátumú, fekete-fehérben napvilágot látó kiadványok borítóit és belső oldalait grafikák, rajzok, fotók és metszetek illusztrálják. Az ábrákat és illusztrációkat (1991 és 2023 között) jegyzi: **Csutak Levente**, ifj. **Cseh Gusztáv**, **Huszka József**, **Szinte Gábor**, **Kovács Péter**, **Dunky Fivérek** (cs. és kir. fényképészek), **Magyar Adorján**, **Török Gáspár**, **Magyari Hunor**, **Kisgyörgy Imre**, **Péter Katalin**, **Jakab Csaba**, **Szöcs Lajos**, **Zólya G. Attila**, **Bálint Zsigmond**, **Csata Attila**, **Kékesi László**, **Jakab Csaba**, **Nagy Imre**, **Hans Hermann**, **Molnos Zoltán**, **Kós Károly**, **Lukász Irén**, **Harald Meschendörfer**, **Fritz Kimm**, **Beke Sándor Olivér**, **Dász László**, **Asztalos Enikő**, **Báthory Katalin**, **Beke Sándor**, **Kiss Katalin**, **Bernád Ilona**, **Tóth Gyula**, **Tóth Katalin**, **Székely Anna**, **Somodi Katalin**, **Miklós Ilona**, **Szabó Gyula**, **Balogh Orsolya**, **Szabó Réka**, **Gólya Melánia**, **Fehérváry Erzsébet**, **Kántor Irma**, **Péterfi Levente**, **Kiss Dénes**, **Fazakas Ilona**, **Papp Zsófia**, **Tóth Mária**, **Berekméri Edmond**, **Székely György**, **Bartha Annamária**, **Berekmériné Mózes Ilona**, **Papp Edda**, **Demeter Anna**, **Szász Péter**, **Heiter György**, **Bonyhai Református Egyházközség**, **Marosvásárhelyi Unitárius Esperesi Hivatal**, **Kabos Judith**, **Bárány Wesselényi Kata**, **Sáromberki Református Egyházközség**, **Gyulay Margit**, **Szántóné Nagy Ilona**, **Nemes Katalin**, **Magyari Veronika**, **László Piroska**, **Nagyné Gál Ráchel**, **Szilveszter Ibolya**, **Péter Rozália**, **Molnár Pólka**, **Balló Gergelyné**, **Sütő Melinda**, **Gyulay Margit**, **Marossy Ildikó**, **László János**, **Bordi Juliska**, **Szakács Ilona**, **Balla Attila**, **Bartháné Bíró Jolán**, **Bartha Izabella**, **Bíró Beáta**, **Marosvásárhelyi 1-es Számú Általános Iskola tanulói** — 1962, **Marosvásárhelyi Népi Egyetem néprajz szakos hallgatói** — 2009, **Bandi Dezső**, **Miholcsa József**, **Kudor Mária**, **Tarisznyás Erzsébet**, **Michael van Langeveld**.

***A Székely Útkereső Kiadványok
bibliográfiája***

1991–1999

Időrendi mutató

**A Székely Útkereső folyóirat megjelenése idejében
(1991–1999 között)**

1991

1. Vass László Levente: Egyedül az éjszakában.
Hátrahagyott versek. Az előszót írta Szőcs Géza.

1998

2. Orbán Balázs — korok tükrében.
Összeállította: Róth András Lajos.

3. Csángók.
Szőcs János: *A moldvai csángó magyarokról.*
Tankó Gyula: *A gyimesi csángók származástudata.*
Ferenczi Géza: *A hétfalusi csángókról.*

4. Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája.
Összeállította: P. Buzogány Árpád.
(Márton Áron: *„Európa a halálos bűn állapotában van”*;
Boldizsár Dénes: *A csíksomlyói pümkösi búcsú eredete*;
Kovács Sándor: *Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája*;
P. Boros Fortunát: *A csíksomlyói kegyszobor története*;
Tankó Gyula: *Gyimesiek a pümkösi búcsún*)

5. Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások.
(Tanulmány)

6. Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől?
(Esszé)

7. Kicsi számár, nagy számár.
Székely anekdoták, tréfás történetek.
Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád.

8. Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás.
(Tanulmány)

9. Gábor Dénes: Gondolatok a Székely himnuszról.
(Tanulmány)

10. Krokodilok a Küküllőben.
Székely viccek, anekdoták, igaz történetek.
Lekaszálta és kévébe kötötte: Kész Csaba Levente.
Az előszót írta Kész Csaba Levente.

11. Barabás László: Karácsonytól pünkösdig.
Marosszéki népszokások
(Tanulmány)

1999

12. István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon.
(Folklórgyűjtés)

13. István Lajos: A korondi aragonitbánya története.
(Tanulmány)

2000–2022

Időrendi mutató

A Székely Útkereső folyóirat jogutódjaként
(2000-től)

2000

14. Gálfalvi Gábor: Székelykeresztúr környéki lakodalmi népköltészet.
(Folklórgyűjtés)

2001

15. Volt szeretőm tizenhárom.
Kórispataki népdalok.
Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád.
(Folklórgyűjtés)

16. Kisgyörgy Imre: Kopjafák — régen és ma.
(Tanulmány)

2003

17. Kovács Piroska: Örökségünk: a székelykapu.
Útravaló kapunézéshez.
(Tanulmány)

2004

18. Jézus, áldd meg Erdély földjét.
Himnuszok.
Válogatta: Beke Sándor.

2005

19. Bán Anna: Erdély és a székely székek címerei.
(Tanulmány)

2006

20. Brauch Magda: Téged kereslek.
Beke Sándor istenes költészete.
(Irodalmi műelemzés)
Az Erdélyi Pegazus Könyvkiadóval közös kiadás.

2007

21. P. Buzogány Árpád: A Székely Útkereső Kiadványok műhelyében.
Hagyomány és helyismeret közelképben.
(Tanulmány)
Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

22. Beke Sándor: Székely Útkereső — szellemi műhely a XX. század végén Erdélyben.

Főszerkesztői vallomás a folyóirat megszületéséről és életéről.
A bevezető tanulmányt írta Barabás István.
Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

2008

23. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat 1990–1999. I-X. évfolyam (1-53. szám).

Reprint kiadás.
Sajtó alá rendezte: Beke Sándor.
Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

24. Beke Sándor — Brauch Magda: Székely Útkereső (1990–1999).

Laptörténet és sajtóvisszhang.

A bevezető tanulmányt írta Barabás István.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

25. Székely Útkereső Antológia 1990–1999.

Válogatás a Székely Útkereső 1990–1999-es évfolyamaiból.

Válogatta, összeállította, a bevezető tanulmányt írta Brauch Magda.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

26. Becsüld a népet!

A Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat gyermekirodalmi antológiája.

Válogatás a folyóirat 1990–1999-es évfolyamaiból.

Válogatta, összeállította és az előszót írta Brauch Magda.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

27. Az előszó dicsérete.

Kritikák, recenziók, beszélgetések a Székely Útkereső hasábjain.

Válogatta, szerkesztette, a kötetben szereplő írások jegyzékét, a könyvészetet és a Székely Útkereső repertóriumát összeállította Beke Sándor.

A bevezető tanulmányt írta P. Buzogány Árpád.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

28. Magyar, székely és csángó örökség.

A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006).

Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóvisszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóvisszhangról szóló tanulmányt írta dr. Brauch Magda.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

2011

29. Beke Sándor: A Székely Útkereső levelezés és dokumentumok tükrében.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

30. Sipos Erzsébet: Székely Útkereső — a könyvekbe mentett folyóirat.

Recenziók.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

2012

31. Beke Sándor: Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó és szellemi műhely húszéves évfordulóján.

Beszélgetés írókkal, költőkkel, irodalomtörténészekkel, egyetemi tanárokkal és szerkesztőkkel XXI. századi erdélyi könyvkiadásról, sajtókiadványokról, irodalomról, könyvterjesztésről.

Az előszót írta Beke Sándor.

(A beszélgetés résztvevői: Albert-Lőrincz Márton, Balázs Sándor, Barabás István, Bertha Zoltán, Bölöni Domokos, Brauch Magda, Buksa Éva-Mária, Csire Gabriella, Demeter Attila, Jakobovits Miklós, Málnási Ferenc, P. Buzogány Árpád, Pomogáts Béla, Ráduly János, Sipos Erzsébet.)

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és az Erdélyi Tollal közös kiadás.

2015

32. Beke Sándor: Vendégváros székelykapuk Szejkefűrdőn.

Múltidéző emlékkiadvány Székelyföldről.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

33. Beke Sándor: Kalauz Orbán Balázs székelykapuihoz.

A Székelykapu Könyvkiadóval és az Erdélyi Tollal közös kiadás.

2016

34. Beke Sándor — Brauch Magda: Erdélyi harangok.

Versek és verselemzések.

Az előszót írta, a verseket válogatta, elemezte és értelmezte Brauch Magda.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és az Erdélyi Tollal közös kiadás.

35. Beke Sándor — Málnási Ferenc: Az álmodó bérceken.

Beke Sándor: Versek.

Málnási Ferenc: Beke Sándor verseinek stilisztikai elemzései.

Az előszót írta, a verseket válogatta Málnási Ferenc.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és az Erdélyi Tollal közös kiadás.

36. Beke Sándor: Erdélyi Toll — az egyetemes magyar irodalom és művelődés szolgálatában.

Beszélgetés sajtómunkatársakkal, szerkesztőkkel, írókkal, költőkkel, irodalomtörténészekkel, egyetemi tanárokkal az *Erdélyi Toll* öt éves évfordulóján.

(A beszélgetés résztvevői: Albert-Lőrincz Márton, Barabás István, Barcsay Andrea-Krisztina, Bertha Zoltán, Bodó Márta, Brauch Magda, Buksa Éva-Mária, Csatáné Bartha Irénke, Demeter Attila, Fülöp Kálmán, Józsa Miklós, Kiss Lehel, Málnási Ferenc, Nagy Székely Ildikó, P. Buzogány Árpád, Pomogáts Béla, Szekeres Lukács Sándor, Tar Károly.)

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és az Erdélyi Tollal közös kiadás.

37. Asztalos Enikő: Népi lakberendezés a Nyárádmentén a XIX. század végétől napjainkig.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

2017

38. P. Buzogány Árpád: Könyvek és gyöngyök.

Könyvismertető, kritikák (1996–2000).

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és az Erdélyi Tollal közös kiadás.

39. P. Buzogány Árpád: Tények, eszmék, sorsok.

Kritikák, recenziók (2000–2003).

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és az Erdélyi Tollal közös kiadás.

40. Beke Sándor — Málnási Ferenc: Csengő csendül, csillag csillan.

Beke Sándor: Gyermekversek.

Málnási Ferenc: Beke Sándor gyermekverseinek stilisztikai elemzése (I.).

Az előszót írta, a verseket válogatta, a könyvet szerkesztette dr. Málnási Ferenc.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és az Erdélyi Tollal közös kiadás.

41. Beke Sándor — Málnási Ferenc: Öregapó meséjében.

Beke Sándor: Gyermekversek.

Málnási Ferenc: Beke Sándor gyermekverseinek stilisztikai elemzése (II.).

A verseket válogatta, a könyvet szerkesztette dr. Málnási Ferenc.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és az Erdélyi Tollal közös kiadás.

42. P. Buzogány Árpád: Történetek, hitvallások, néphagyományok.

Könyvismertető, kritikák (2003–2009).

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és az Erdélyi Tollal közös kiadás.

2018

43. Beke Sándor: Könyvterjesztés Erdélyben.

Beszélgetések a XXI. század eleji erdélyi könyvterjesztésről könyvterjesztőkkel, szerkesztőkkel, irodalomtörténészekkel, bibliográfusokkal, írókkal, költőkkel, sajtómunkatársakkal, szociológusokkal, történészekkel, tanárokkal, tudományos kutatókkal, muzeológusokkal.

(A beszélgetés résztvevői: Bencze Mihály, Bertha Zoltán, Demeter Attila, Kozma Mária, Kuszálik Péter, Nagy László Mihály, Nagy Székely Ildikó, P. Buzogány Árpád, Pomogáts Béla, Róth András Lajos, Sarány István, Szekeres Lukács Sándor, Szócs Katalin, Tácsi Erika, Tar Károly.)

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és az Erdélyi Tollal közös kiadás.

2019

44. Asztalos Enikő: A Kis-Küküllő mente székely népviselete.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

45. Asztalos Enikő: A Felső-Marosmente székely népviseletéből. Marossárpatak, Radnótfája, Sáromberke, Körtvélyfája, Vajdaszentivány.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

46. Asztalos Enikő: Magyar népi kézimunkák Maros megyében.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

2021

47. A magyar néptánc rövid története.

Összeállította és szerkesztette Asztalos Enikő.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és a Székelykapu Könyvkiadóval közös kiadás.

2022

48. Beke Sándor: A Székely Útkereső repertórium 1990–1999.

A repertóriumot összeállította, szerkesztette, a bevezetőt, a könyvészeti leírást írta és a névmutatót összeállította Beke Sándor.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és a Székelykapu Könyvkiadóval közös kiadás.

49. Beke Sándor: A Székely Útkereső sajtóvisszhangja 1990–1999 között.

A sajtóvisszhangot, a sajtóvisszhang szemelvényeit összeállította, szerkesztette, a bevezetőt, az eligazítót a sajtóvisszhanghoz, a könyvészeti leírást írta, a sajtóvisszhangban szereplő lapok, folyóiratok, kiadványok, kiadók lajstromát, valamint a sajtóvisszhang szerzőinek a névsorát összeállította Beke Sándor.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

2023

50. Brauch Magda: Beke Sándor költészete (1993–2021).

Recenziók, esszék, verselemzések.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval és a Székelykapu Könyvkiadóval közös kiadás.

51. Brauch Magda: Beke Sándor gyermek- és ifjúsági költészete (1996–2017).

Recenziók, könyvismertetőik.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

52. Beke Sándor: Székely Útkereső Kiadványok I. 1991–1999.

Bibliográfia. Könyvészeti adatlapok. Sajtóvisszhang.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás.

***A Székely Útkereső Kiadványok
könyvészeti adatlapjai
(1991–1999)***

1

Vass László Levente: EGYEDÜL AZ ÉJSZAKÁBAN

című kiadvány

Könyvészeti adatlapjaA szerző neve: **Vass László Levente**A kiadvány címe: **Egyedül az éjszakában**— alcíme: **Hátrahagyott versek**— műfaja: **Versek**— felelős szerkesztő: **Beke Sándor**— szerkesztette: **Beke Sándor**— borítóterv: **Csutak Levente**— a borító illusztrációját készítette: **Csutak Levente**— a hátsó borítón: **Vass László Levente** arcképe (fotó)— az előszó írója: **Szőcs Géza** (Vass László Levente 1955—1979)— az utószó írója: **Szőcs Géza** (Vass László Levente oszlopai) és **Balla Zsófia**
versközlése (Vass Levente utazása élő barátjában)A kiadás helye: **Székelyudvarhely**A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**A kiadás éve: **1991**A nyomda városa: **Székelyudvarhely**— neve: **Székelyudvarhelyi Nyomda**

A kiadvány terjedelme:

— oldalszám összesen: **32**A kiadvány formátuma: **A5 (13,5 x 19,4 cm)**A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**A kiadó hányadik kiadványa: **1**

2
ORBÁN BALÁZS KOROK TÜKRÉBEN
 című kiadvány
 Könyvészeti adatlapja

A kiadványban szereplő idézetek szerzői: **Orbán Balázs, Századok** (a folyóirat közlése), **Jakab Elek, Kelemen Lajos, Boros György, Buzogány Áron, Bányai János, Szentmártoni Kálmán, Imreh István, Kós Károly, Sütő András, Erdélyi Lajos, Benkő Samu, Kósa László, Ortutay Gyula, Csatári Dániel, Lászlóffy Aladár, Tavasz Sándor**

A kiadvány címe: **Orbán Balázs korok tükrében**

— műfaja: **Sajtóvisszhang**

— főszerkesztő: **Beke Sándor**

— összeállította: **Róth András Lajos**

— a borító illusztrációját készítette: **Csutak Levente**

— az előszó írója: **Orbán Balázs (Orbán Balázs hitvallásából. Részlet a Székelyföld leírása első kötetének előszavából)**

A kiadás helye: **Székelyudvarhely**

A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**

A kiadás éve: **1998**

Nyomdai előkészítés: **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**

A nyomda városa: **Székelyudvarhely**

— neve: **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó**

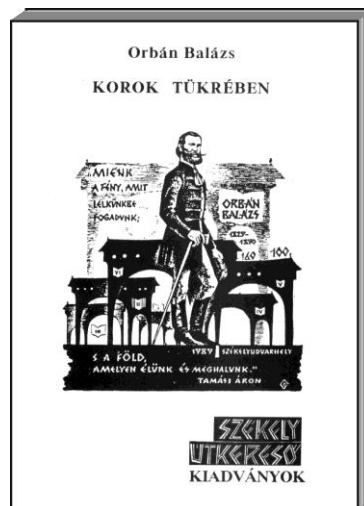
A kiadvány terjedelme:

— oldalszám összesen: **12**

A kiadvány formátuma: **A5 (15 x 21 cm)**

A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**

A kiadó hányadik kiadványa: **2**

3
CSÁNGÓK
 című kötet
Könyvészeti adatlapja

A kiadvány címe: **Csángók**

A kiadvány szerzői: **Szőcs János, Tankó Gyula,
 Ferenczi Géza**

— alcíme: **Szőcs János: A moldvai csángó magyarokról.**

Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata.

Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról.

— műfaja: **Tanulmányok**

— főszerkesztő: **Beke Sándor**

— szerkesztette: **P. Buzogány Árpád**

— a címlap illusztrációja: **Fotó [népviseletben felvonuló gyimesi csángók]**

— a borító illusztrációját készítette: **nincs feltüntetve**

A kiadás helye: **Székelyudvarhely**

A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**

A kiadás éve: **1998**

Nyomdai előkészítés: **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**

A nyomda városa: **Székelyudvarhely**

— neve: **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó**

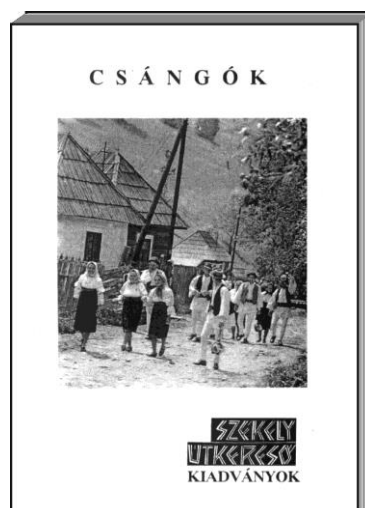
A kiadvány terjedelme:

— oldalszám összesen: **12**

A kiadvány formátuma: **A5 (15 x 21 cm)**

A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**

A kiadó hányadik kiadványa: **3**

CSÍKSOMLYÓ, A SZÉKELYFÖLD RÓMÁJA

című kötet

Könyvészeti adatlapja

A kiadvány címe: **Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája**

A kiadvány szerzői: **Márton Áron, Boldizsár Dénes, Kovács Sándor,
P. Boros Fortunát OFM, Tankó Gyula**

— műfaja: **Tanulmányok**

— főszerkesztő: **Beke Sándor**

— összeállította: **P. Buzogány Árpád**

— a címlap illusztrációja: **Metszet [a csíksomlyói Mária-szobor]**

— a borító illusztrációját készítette: **nincs feltüntetve**

A kiadás helye: **Székelyudvarhely**

A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**

A kiadás éve: **1998**

Nyomdai előkészítés: **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**

A nyomda városa: **Székelyudvarhely**

— neve: **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó**

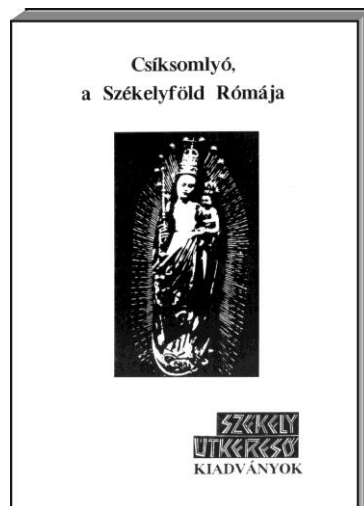
A kiadvány terjedelme:

— oldalszám összesen: **16**

A kiadvány formátuma: **A5 (15 x 21 cm)**

A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**

A kiadó hányadik kiadványa: **4**

5

Tankó Gyula:
GYIMESI CSÁNGÓ NÉPSZOKÁSOK
című kötet
Könyvészeti adatlapja

A szerző neve: **Tankó Gyula**

A kiadvány címe: **Gyimesi csángó népszokások**

— műfaja: **Tanulmány**

— főszerkesztő: **Beke Sándor**

— a kiadvány szerkesztője: **P. Buzogány Árpád**

— a címlap illusztrációja: **Korabeli fotó [gyimesi csángók népviseletben]**

— a borító illusztrációját készítette: **nincs feltüntetve**

A kiadás helye: **Székelyudvarhely**

A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**

A kiadás éve: **1998**

Nyomdai előkészítés: **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**

A nyomda városa: **Székelyudvarhely**

— neve: **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó**

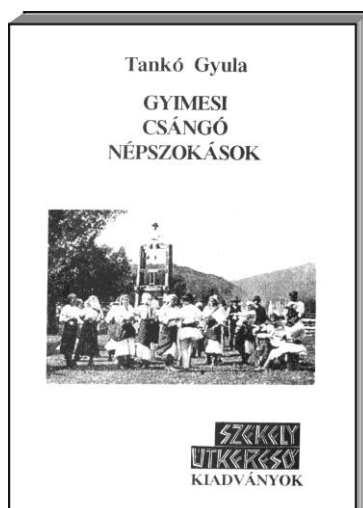
A kiadvány terjedelme:

— oldalszám összesen: **8**

A kiadvány formátuma: **A5 (15 x 21 cm)**

A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**

A kiadó hányadik kiadványa: **5**

6
Nagy Olga:
HAMUPIPŐKE IGAZSÁGA
avagy
MIT TANULHATTOK A MESÉTŐL?
című kötet
Könyvészeti adatlapja

A szerző neve: **Nagy Olga**

A kiadvány címe: **Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől?**

— műfaja: **Esszé**

— főszerkesztő: **Beke Sándor**

— a kiadvány szerkesztője: **P. Buzogány Árpád**

— a címlap illusztrációja: **Grafika**

— a borító illusztrációját készítette: **Jakab Csaba**

A kiadás helye: **Székelyudvarhely**

A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**

A kiadás éve: **1998**

Nyomdai előkészítés: **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**

A nyomda városa: **Székelyudvarhely**

— neve: **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó**

A kiadvány terjedelme:

— oldalszám összesen: **12**

A kiadvány formátuma: **A5 (15 x 21 cm)**

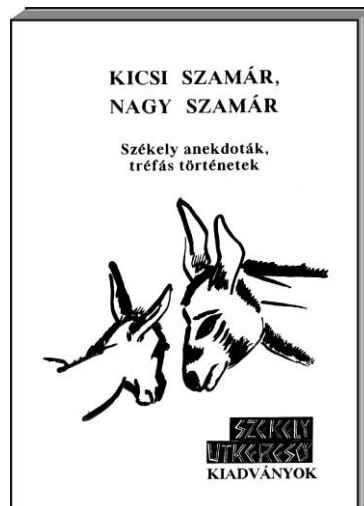
A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**

A kiadó hányadik kiadványa: **6**

KICSI SZAMÁR, NAGY SZAMÁR
című kötet
Könyvészeti adatlapja

A kiadvány címe: **Kicsi számár, nagy számár**
— műfaja: **Anekdóták, tréfás történetek**
— főszerkesztő: **Beke Sándor**
— gyűjtötte: **P. Buzogány Árpád**
— a címlap illusztrációja: **Grafika**
— a borító illusztrációját készítette: **Zólya G. Attila**
A kiadás helye: **Székelyudvarhely**
A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**
A kiadás éve: **1998**
Nyomdai előkészítés: **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**
A nyomda városa: **Székelyudvarhely**
— neve: **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó**
A kiadvány terjedelme:
— oldalszám összesen: **12**
A kiadvány formátuma: **A5 (14 x 21 cm)**
A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**
A kiadó hányadik kiadványa: **7**

Ráduly János:
NEMZETI KINCSEINK: A ROVÁSÍRÁS
 című kötet
Könyvészeti adatlapja

A szerző neve: **Ráduly János**

A kiadvány címe: **Nemzeti kincsünk: a rovásírás**

— műfaja: **Tanulmány**

— főszerkesztő: **Beke Sándor**

— a kiadvány szerkesztője: **Fülöp Lóránt**

— a címlap illusztrációja: **A székely—magyar rovásírás ábécéje**

Magyar Adorján által

— a borító illusztrációját készítette: **nincs feltüntetve**

— a kötet belső illusztrátora(i): **A 12. oldalig a rovásírást feliratok rajzainak elkészítője [a kiadvány szerzője] nincs feltüntetve.**

A 12. oldaltól Telegdi János betűsorai láthatók.

A kiadás helye: **Székelyudvarhely**

A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**

A kiadás éve: **1998**

Nyomdai előkészítés: **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**

A nyomda városa: **Székelyudvarhely**

— neve: **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó**

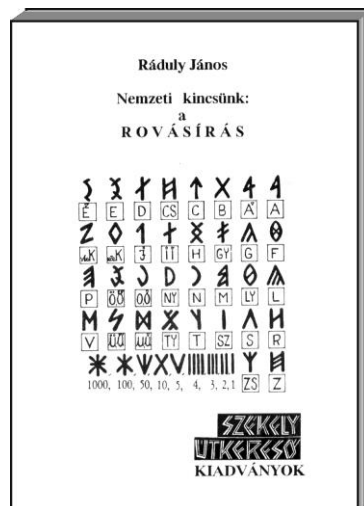
A kiadvány terjedelme:

— oldalszám összesen: **16**

A kiadvány formátuma: **A5 (15 x 21 cm)**

A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**

A kiadó hányadik kiadványa: **8**

9

Gábor Dénes:
GONDOLATOK A SZÉKELY HIMNUSZRÓL
 című kötet
 Könyvészeti adatlapja

A szerző neve: **Gábor Dénes**

A kiadvány címe: **Gondolatok a Székely Himnuszról**

— műfaja: **Tanulmány**

— főszerkesztő: **Beke Sándor**

— a kiadvány szerkesztője: **P. Buzogány Árpád**

— a borító illusztrációját készítette: **Ifj. Cseh Gusztáv**

— a kötet belső illusztrátora: **A 3 oldalnyi terjedelmet elfoglaló
 (IX. Kántáté és Székely Himnusz) kotta-
 oldalak készítője nincs feltüntetve.**

A kiadás helye: **Székelyudvarhely**

A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**

A kiadás éve: **1998**

Nyomdai előkészítés: **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**

A nyomda városa: **Székelyudvarhely**

— neve: **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó**

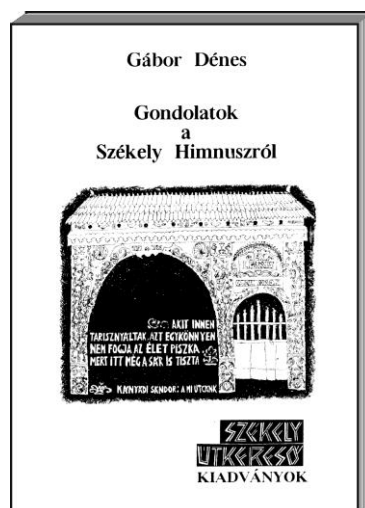
A kiadvány terjedelme:

— oldalszám összesen: **12**

A kiadvány formátuma: **A5 (14,9 x 20,4 cm)**

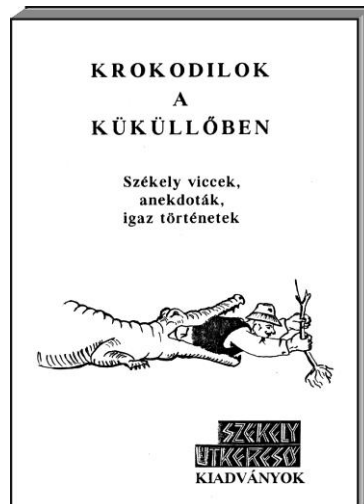
A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**

A kiadó hányadik kiadványa: **9**

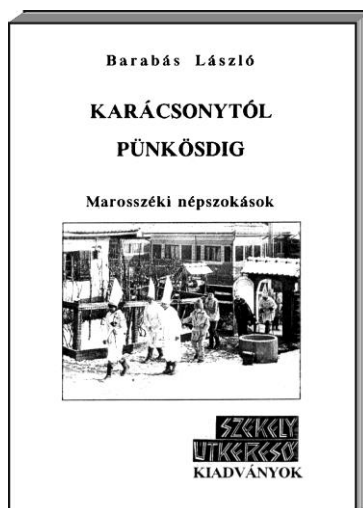
10
KROKODILOK A KÜKÜLLŐBEN
című kötet
Könyvészeti adatlapja

A kiadvány címe: **Krokodilok a Küküllőben**
— műfaja: **Székely viccek, anekdoták, igaz történetek**
— főszerkesztő: **Beke Sándor**
— gyűjtötte: **Kész Csaba Levente**
— a kiadvány szerkesztője: **P. Buzogány Árpád**
— a borító illusztrációját készítette: **Zólya G. Attila**
— az előszó írója: **Kész Csaba Levente**
A kiadás helye: **Székelyudvarhely**
A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**
A kiadás éve: **1998**
Nyomdai előkészítés: **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**
A nyomda városa: **Székelyudvarhely**
— neve: **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó**
A kiadvány terjedelme:
— oldalszám összesen: **28**
A kiadvány formátuma: **A5 (13,5 x 20,5 cm)**
A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**
A kiadó hányadik kiadványa: **10**

11
Barabás László:
KARÁCSONYTÓL PÜNKÖSDIG
című kötet
Könyvészeti adatlapja

A szerző neve: **Barabás László**
A kiadvány címe: **Karácsonytól pünkösdig**
— alcíme: **Marosszéki népszokások**
— műfaja: **Tanulmány**
— főszerkesztő: **Beke Sándor**
— a kiadvány szerkesztője: **Beke Sándor**
— a borító fotóját készítette: **Bálint Zsigmond**
— a kiadvány fotóit készítette: **Bálint Zsigmond**
A kiadás helye: **Székelyudvarhely**
A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**
A kiadás éve: **1998**
Nyomdai előkészítés: **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**
A nyomda városa: **Székelyudvarhely**
— neve: **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó**
A kiadvány terjedelme:
— oldalszám összesen: **20**
A kiadvány formátuma: **A5 (13,4 x 20,8 cm)**
A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**
A kiadó hányadik kiadványa: **11**

12

István Lajos:
BABONÁS NÉPI GYÓGYÍTÁSOK KORONDON
című kötet
Könyvészeti adatlapja

A szerző neve: **István Lajos**

A kiadvány címe: **Babonás népi gyógyítások Korondon**

— műfaja: **Tanulmány**

— főszerkesztő: **Beke Sándor**

— a kiadvány szerkesztője: **Beke Sándor**

— a borító fotóját készítette: **Török Gáspár**

A kiadás helye: **Székelyudvarhely**

A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**

A kiadás éve: **1999**

Nyomdai előkészítés: **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**

A nyomda városa: **Székelyudvarhely**

— neve: **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó**

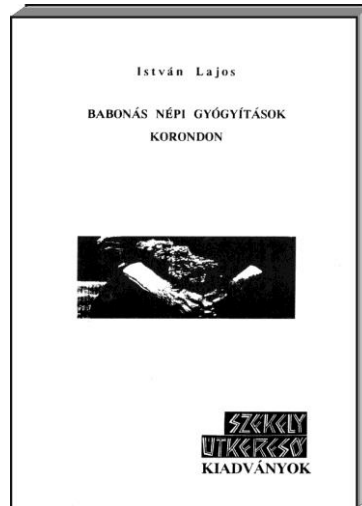
A kiadvány terjedelme:

— oldalszám összesen: **12**

A kiadvány formátuma: **A5 (15 x 21 cm)**

A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**

A kiadó hányadik kiadványa: **12**

13
István Lajos:
A KORONDI ARAGONITBÁNYA
TÖRTÉNETE
című kötet
Könyvészeti adatlapja

A szerző neve: **István Lajos**

A kiadvány címe: **A korondi aragonitbánya története**

— műfaja: **Tanulmány**

— főszerkesztő: **Beke Sándor**

— a kiadvány szerkesztője: **Lőrincz József**

— a címlap illusztrációja: **Korabeli fotó**

— a borító fotóját készítették: **Dunky fivérek, királyudvari fényképészek**

A kiadás helye: **Székelyudvarhely**

A kiadó neve: **Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása**

A kiadás éve: **1999**

Nyomdai előkészítés: **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó**

A nyomda városa: **Székelyudvarhely**

— neve: **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó**

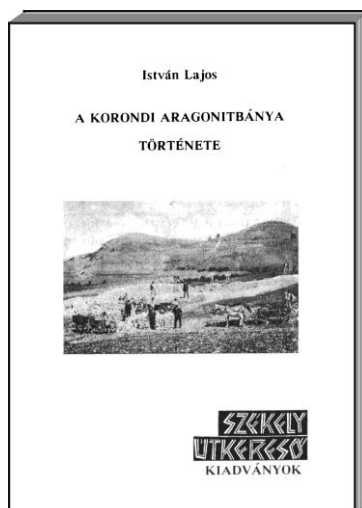
A kiadvány terjedelme:

— oldalszám összesen: **12**

A kiadvány formátuma: **A5 (15 x 21 cm)**

A sorozat neve: **Székely Útkereső Kiadványok**

A kiadó hányadik kiadványa: **13**

A Székely Útkereső Kiadványok (1991–1999) sajtóvisszhangja I.

Eligazító a sajtóvisszhanghoz

Köztudott, hogy egy szellemi műhely értékét, nagyságát, népszerűségét nemcsak a nyomtatott példányszám és olvasottsága, hanem a sajtóvisszhangja is meghatározza. Főleg az utóbbi, ez a leírt és kinyomtatott, „kézzel fogható”, megkérdőjelezhetetlen dokumentumnak is számított tényező határozza meg azt, hogy az adott korban mennyire éltek hasznosan vele, mennyire értékelték, mennyire volt fontos a szakmában, és azon a területen, ahol megjelent.

Könyvünk feldolgozott adatait a hazai és a külföldi nyomtatott sajtóban a kiadványainkról és kiadóinkról megjelent közlések szolgáltatták. Kevés esetben egy-egy disszertáció, értekezés, szakdolgozat, előadás vagy megjelenés előtt álló kézirat. Ezeket minden esetben kéziratként tüntettük fel.

Míg *A Székely Útkereső sajtóvisszhangja 1990–1999 között* című kötetünk összesen 192 sajtóvisszhangot tartalmaz, a megjelenés előtt álló *Erdélyi műhelyek, kiadók, kiadványok Székelyudvarhelyen I. Sajtóvisszhang 1991–1999. Székely Útkereső (1990–1999), Székely Útkereső Kiadványok (1990–1999), Erdélyi Gondolat Könyvkiadó (1991–1999)* című könyvünk az 1990–1999 között kiteljesedett szellemi műhelyek teljes sajtóvisszhangját hozza, összesen 507 megszámozott sajtóvisszhangot. Ezek között azonban még fellelhető a *Székely Útkereső* folyóiratot 1990–1991 között kiadó *Székely Útkereső Kulturális Egyesület*, az 1997-ben, a kiadó kéthetente megjelenő reklámlapja, a *Business Center* és az *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdája* sajtóvisszhangja is.

Erdélyi szellemi műhelyeink 1990 és 1999 közötti sajtóvisszhangjának a száma egyben kiadóink, kiadványaink érték- és népszerűségjelzője is: tíz év leforgása alatt 507 számon tartott sajtóvisszhang, ami azt jelenti, hogy 3650 nap alatt minden 7. napon jelezte jelenlétünket, munkánkat, írt róla a hazai és a határon túli média. Más szóval bemutatta, számon tartotta, ismertette és ezáltal értékelte munkánkat. Ez azt jelenti, hogy a második évezred utolsó századának utolsó évtizedében erdélyi szellemi jelenlétünk fontos, meghatározó és hiánypótló volt az egyetemes magyarság számára a Kárpát-medencében.

Kötetünkben azokat a hivatkozásokat, melyekben egy kiadványhoz kötődő adaton belül más, ugyancsak a székelyudvarhelyi Erdélyi Gondolat Könyvesház szellemi műhely valamely szerzőjére, kiadójára, kiadványára, szerkesztőire, vagy a műhelyteremtő munkatársak tagjaira is vonatkozik, szándékosan nem hagytuk ki, abból a megfontolásból, hogy ne tegyük csonkává a teljes — dokumentum értékű — adatot.

Kiadványunkban a sajtóban feltüntetett írások hivatkozásait minden esetben, a kiadvány egészére vonatkozó pontos, teljes bibliográfiai adattal (név, cím, kiadó, város, évszám) láttuk el.

Beke Sándor

A sajtóvisszhangban szereplő lapok, folyóiratok, kiadványok, kiadók

A Hét

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó öt éves évfordulóján. Keltezés nélkül, 1996-ban megjelent kétoldalas A4-es ismeretterjesztő lap.

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

Beke Sándor: Székely Útkereső — szellemi műhely a XX. század végén Erdélyben. Főszerkesztői vallomás a folyóirat megszületéséről és életéről. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

Brassói Lapok

Brauch Magda

Csángók. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

Deák Ferenc: Barangolásaim Székelyföldön és környékén avagy Egy idegenvezető feljegyzései. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999.

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó. Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó keltezés nélkül, 1996-ban megjelent kétoldalas A4-es ismeretterjesztő lapja.

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó 1991–1999. Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó tájékoztatója. Megjelent 1999 májusában.

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó. Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó keltezés nélkül, 1998-ban megjelent kétoldalas A4-es ismeretterjesztő lapja.

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Tájékoztató 1999

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

Hargita Népe

Háromszék

István Lajos: A korondi aragonitbánya története. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999.

István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999.

Ki Kicsoda Aradtól Csíkszeredáig? I. A—K. Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 1996.

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az utmutatót írta, a sajtóvisszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóvisszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

Málnási Ferenc: A Székely Útkeresőtől a Nyelvünk és Kultúránkig, az erdélyi irodalomtól ünnepekig, nyelvhazáig. Recenziónyi állomások könyveink birodalmában. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2016.

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

Népűjság

Nyugati Magyarság

Orbán Balázs — korok tükrében. Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

P. Buzogány Árpád: A Székely Útkereső Kiadványok műhelyében. Hagyomány és helyismeret közelképben. Erdélyi Pegazus Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

Romániai Magyar Szó

Simén Domokos: Történelem vagy legenda? (A csíksomlyói pünkösdi búcsú eredetéről.) A Dávid Ferenc Egylet 1998. október 25-én tartott estéjén elhangzott előadás szövege. Kézirat.

Sipos Erzsébet: Székely Útkereső — a könyvekbe mentett folyóirat. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2011.

Szabadság

Székely Útkereső

Székely Útkereső Kiadványok

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

Udvarhelyi Híradó

Unitárius Élet

A sajtóviasshang szerzői (*Nevek és iniciálék*)

B. D.

Barabás István

Barabás László

Beke György

Beke Sándor

Benedek István

Brauch Magda

Csire Gabriella

Deák Ferenc

Gábor Dénes

Gothárd Anna

István Lajos

Kész Csaba Levente

Málnási Ferenc

N. J.

Nagy Olga

Németh Júlia

P. B. Á.

P. Buzogány Árpád

Ráduly János

Róth András Lajos

Sarány István

Simén Domokos

Sipos Erzsébet

Sylvester Lajos

Takács Éva

Tankó Gyula

1990

1. **A Székely Útkereső...** *Hargita Népe*, 1990. július 18.

[A szerkesztőség] FELHÍVÁS[a], HIVATKOZÁS [a]

Székely Útkereső Füzetek, [a későbbi, 1991-től, majd 1999 után a **Székely Útkereső** folyóirat jogutódjaként megjelenő **Székely Útkereső Kiadványok** nevet viselő kiadványsorozat] beindítására.

2. **Kortárs írók figyelmébe.** *Romániai Magyar Szó*, 1990. július 20.

[A szerkesztőség] FELHÍVÁS[a], HIVATKOZÁS [a]

Székely Útkereső Füzetek, [a későbbi, 1991-től, majd 1999 után a **Székely Útkereső** folyóirat jogutódjaként megjelenő **Székely Útkereső Kiadványok** nevet viselő kiadványsorozat] beindítására.

3. **A Székely Útkereső szerkesztősége...** *Brassói Lapok*, 1990. július 27.

[A szerkesztőség] FELHÍVÁS[a], HIVATKOZÁS [a]

Székely Útkereső Füzetek [a későbbi, 1991-től, majd 1999 után a **Székely Útkereső** folyóirat jogutódjaként megjelenő **Székely Útkereső Kiadványok** nevet viselő kiadványsorozat] beindítására.

4. **Induló könyvsorozat: SZÉKELY ÚTKERESŐ FÜZETEK.** *Hargita Népe*, 1990. szeptember 20.

[A szerkesztőség] FELHÍVÁS[a]:

[a] **Székely Útkereső Füzetek** [a későbbi, 1991-től, majd 1999 után a **Székely Útkereső** folyóirat jogutódjaként megjelenő **Székely Útkereső Kiadványok** nevet viselő kiadványsorozat] beindítására.

1991

5. **Barabás István: Lapszemle. Röviden.** *A Hét*, 1991. szeptember 26.

HÍR, HIVATKOZÁS:

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek, Székely Útkereső Kiadványok. A Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991.

6. **Takács Éva: Egyedül az éjszakában.** *Hargita Népe*, 1991. szeptember 28.

HIVATKOZÁS:
Székely Útkereső.

ISMERTETÉS:

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek, Székely Útkereső Kiadványok. A Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991.

7. **Gothárd Anna: Most lenne 36 éves Vass László Levente...** *Brassói Lapok*, 1991. 1534. szám.

HÍR, HIVATKOZÁS:

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek. Székely Útkereső Kiadványok. A Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991.

1993

8. **Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó kiadványai.** *Székely Útkereső*. 1994. 1-2-3. szám.

HIVATKOZÁS:

A lap 16. oldalán közli több **Székely Útkereső**-szám, az első, **Vass László Levente: Egyedül az éjszakában** című **Székely Útkereső Kiadvány**, valamint az **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó** első kilenc kötetének a címlapját.

1996

9. **N. J.** [Németh Júlia]: **Ötéves az Erdélyi Gondolat.** *Szabadság*, 1996. szeptember 12. [A lap közli az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó ötéves évfordulóján, 1996-ban megjelent keltezés nélküli kétoldalas A4-es ismeretterjesztő lapjának hátlapját. Ezen láthatók a **Székely Útkereső** címlapjai, az első, **Vass László Levente: Egyedül az éjszakában** című **Székely Útkereső Kiadvány**, valamint az **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó** első kilenc kötetének a címlapja].

ISMERTETÉS:

Székely Útkereső;
Erdélyi Gondolat Könyvkiadó.

HIVATKOZÁS:

- Beke Sándor** alapító-főszerkesztő, kiadó igazgató;
A Székely Útkereső „rangos szerkesztői gárdája”: **Csire Gabriella, Kozma Mária, Ráduly János, Róth András Lajos**;
A Székely Útkereső állandó munkatársai: **Cseke Péter, Kovács András Ferenc, Egyed Ákos, Benkő András, Nagy Olga, Fodor Sándor, Csiki László, Jancsik Pál, Jakobovits Miklós**;
Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó „rangos szerkesztői gárdája”: **Cseke Gábor, Csire Gabriella, Kozma Mária, Benkő András, Fodor Sándor, Nagy Olga, Jancsik Pál, Cseke Péter, Péntek János, Keszeg Vilmos, Vétési László, Gábor Dénes, Gilicze Gábor, Mózes Attila, K. Jakab Antal, Kerekes György, Angi István, Székely Erzsébet, Pozsony Ferenc, Antal Árpád, Szabó Zoltán, Marton Lili, Vőő Gabriella, Gazda József, Ráduly János, Murádin László**;
Nagy Olga: Népi változatok szerelemre és házasságra. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;
Nagy Olga: Pályakép fénnel és árnyékkal. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;
Nagy Olga: Barangolásaim varázslatos tájban. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;
Cseke Péter: Korfordulós újesztendő. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;
Beke Sándor: Madártemető. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1993;
Beke Sándor: Védtelen évek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;
Beke Sándor: Téged kereslek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;
Ábrahám János: Picula [I.]. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;
Ráduly János: Az árnyékok lakodalma. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995.

10. Székely Útkereső (Székelyudvarhely, 4-5-6.). *A Hét*, 1996. november 22.

HIVATKOZÁS:

- Székely Útkereső**, 1994. 4-5-6.;
Erdélyi Gondolat Könyvkiadó;
Nagy Olga: Barangolásaim varázslatos tájban. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;
Nagy Olga: Népi változatok szerelemre és házasságra. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;
Beke Sándor igazgató nyilatkozata.

11. **Németh Júlia: Ötéves az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó. Székely Útkereső, 1996. 1-2-3-4. szám.** [A lap közli az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó öt-éves évfordulóján 1996-ban megjelent keltezés nélküli kétoldalas A4-es ismeretterjesztő lapjának hátlapját. Ezen láthatók a **Székely Útkereső** címlapjai, az első, **Vass László Levente: Egyedül az éjszakában** című **Székely Útkereső Kiadvány**, valamint az **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó** első kilenc kötetének a címlapja].

ISMERTETÉS:

Székely Útkereső;
Erdélyi Gondolat Könyvkiadó.

HIVATKOZÁS:

Beke Sándor alapító-főszerkesztő, kiadó igazgató;

A **Székely Útkereső** „rangos szerkesztői gárdája”: **Csire Gabriella, Kozma Mária, Ráduly János, Róth András Lajos;**

A **Székely Útkereső** állandó munkatársai: **Cseke Péter, Kovács András Ferenc, Egyed Ákos, Benkő András, Nagy Olga, Fodor Sándor, Csiki László, Jancsik Pál, Jakobovits Miklós;**

Az **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó** „rangos szerkesztői gárdája”: **Cseke Gábor, Csire Gabriella, Kozma Mária, Benkő András, Fodor Sándor, Nagy Olga, Jancsik Pál, Cseke Péter, Péntek János, Keszeg Vilmos, Vétési László, Gábor Dénes, Gilicze Gábor, Mózes Attila, K. Jakab Antal, Kerekes György, Angi István, Székely Erzsébet, Pozsony Ferenc, Antal Árpád, Szabó Zoltán, Marton Lili, Vőő Gabriella, Gazda József, Ráduly János, Murádin László;**

Nagy Olga: Népi változatok szerelemre és házasságra. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;

Nagy Olga: Pályakép fénnel és árnyékkal. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Nagy Olga: Barangolásaim varázslatos tájban. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;

Cseke Péter: Korfordulós újesztendő. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;

Komoróczy György: Magyar szavaink nyomában. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;

Beke Sándor: Madártemető. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1993;

Beke Sándor: Védtelen évek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Beke Sándor: Téged kereslek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Ábrahám János: Picula [I.]. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Ráduly János: Az árnyékok lakodalma. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Kercsó Attila: Csigaséta. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Murádin László: Anyanyelvünk ösvényein. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1996.

12. **Beke Sándor: A székelyudvarhelyi Erdélyi Gondolat Könyvkiadó...** Az *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó* öt éves évfordulóján keltezés nélkül, 1996-ban megjelent kétoldalas A4-es ismeretterjesztő lap.

ISMERTETÉS:

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó.

HIVATKOZÁS

[az **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó** szerkesztő bizottságára]: **Beke Sándor** igazgató, **Cseke Gábor**, **Csire Gabriella**, **Kozma Mária**, **Benkő András**, **Fodor Sándor**, **Nagy Olga**, **Jancsik Pál**, **Cseke Péter**, **Péntek János**, **Róth András Lajos**;

[Az **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó** alkalmi szerkesztői és lektori véleményezői]: **Keszeg Vilmos**, **Vetési László**, **Gábor Dénes**, **Gilicze Gábor**, **Mózes Attila**, **K. Jakab Antal**, **Kerekes György**, **Angi István**, **Székely Erzsébet**, **Pozsony Ferenc**, **Pásztor Emil**, **Fábián Imre**, **Antal Árpád**, **Szabó Zoltán**, **Marton Lili**, **Oláh Tibor**, **Vöő Gabriella**, **Barabás István**, **Albert Ernő**, **Gazda József**, **Ráduly János**, **Murádin László**, **Tánczos Vilmos**, **Kósa Ferenc**;

Lőrincz György: Kiment a fény a szememből. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1992;

Nagy Irén: Mégis. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1993;

Beke Sándor: Madártemető. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1993;

Mihai Eminescu: Az Estcsillag. Ráduly János fordítása. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1993;

Elek Apó Cimborája. Antológia. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;

Nagy Olga: Barangolásaim varázslatos tájban. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;

Cseke Péter: Korfordulós újesztendő. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;

Székely Útkereső Antológia. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;

Komoróczy György: Magyar szavaink nyomában. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;

Nagy Olga: Népi változatok szerelemre és házasságra. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;

Ábrahám János: Picula [I.]. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Nagy Olga: Pályakép fénnel és árnyékkal. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Jancsik Andor — id. Binder Pál: És élni kellett tovább. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Nagy Olga: Pályakép fénnel és árnyékkal. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Beke Sándor: Védtelen évek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Ráduly János: Az árnyékok lakodalmá. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Kercsó Attila: Csigaséta. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Beke Sándor: Téged kereslek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Kristó Tibor: Kései leltár. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Lőrincz György: Feketében. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1996.

Az ismeretterjesztő lap hátlapján:

a **Székely Útkereső** címlapja;

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában című **Székely Útkereső Kiadvány** címlapja;

az **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó** első kilenc kötetének a címlapja.

13. **Beke Sándor.** *Ki kicsoda Aradtól Csíkszeredáig? I. A—K.*, Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda, 1996.

SZÓCIKK, HIVATKOZÁS:

Beke Sándor életrajzi adatai, alapító főszerkesztő, **Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó** ügyvezető igazgató, a **Székely Útkereső** és a **Székely Útkereső Kiadványok** szerkesztője, a **Székely Útkereső Kulturális Egyesület** elnöke; a RMÚE [Romániai Magyar Újságírók Egyesületének] tagja;

Beke Sándor: Madártemető. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1993;

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek, Székely Útkereső Kiadványok. Székelyudvarhely, 1991;

Székely Útkereső Antológia. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994.

1998

14. **Székely Útkereső Kiadványok.** *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó.* Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó keltezés nélkül, 1998-ban megjelent kétoldalas A4-es ismeretterjesztő lapja.

HIVATKOZÁS:

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szőcs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS, REKLÁM:

Az **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó & Nyomda** felhívása nyomtatásra.

15. **Benedek István** (hírszerkesztő): **Nagykőrösi látogatók.** *Népújság,* 1998. július 8.

HIVATKOZÁS:

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

16. **B. D.** [Bölöni Domokos]: **Ráduly János a rovásírásról...** [A lap közli a Székely Útkereső Kiadvány címlapját]. *Népűjság*, 1998. július 25.

HIVATKOZÁS:

az **Erdélyi Gondolat Könyvkiadó** lapjának [a **Székely Útkeresőnek**] a sorozata a **Székely Útkereső Kiadványok**;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

RECENZIO:

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

17. **Simén Domokos: Történelem vagy legenda?** (A csíksomlyói pünkösdi búcsú eredetéről). A Dávid Ferenc Egylet 1998. október 25-én tartott estjén elhangzott előadás szövege. Kézirat.

HIVATKOZÁS:

Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

18. **Orbán Balázs — korok tükrében.** Szemelvények. Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó új könyvtermésére], HIVATKOZÁS:

Ábrahám János: Picula I. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Ábrahám János: Picula II. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Ábrahám János: Picula III. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Beke Sándor: Tünető magnóliák. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Egy barátság története. Féja Géza levelei. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss Bitay Éva: Gondolatok az evolúcióról. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss János: Eszeveszett illúziók avagy Tanúnak jelentkezem. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Kozma Dezső: Erdélyi utakon. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Lászlóffy Csaba: Fej vagy írás. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

M. Hubbes Éva: Székelyudvarhely egykori nyomdái és kiadványaik. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Irén: Védtelenül. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a Székely Útkereső Kiadványok új kiadványaira], HIVATKOZÁS:

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a nyomdai munkálatokat vállaló]

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájára.

19. **Csángók.** [Három tanulmány:] Szőcs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó új könyvtermésére], HIVATKOZÁS:

Ábrahám János: Picula I. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Ábrahám János: Picula II. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Ábrahám János: Picula III. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Beke Sándor: Tüntető magnóliák. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Egy barátság története. Féja Géza levelei. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss Bitay Éva: Gondolatok az evolúcióról. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss János: Eszeveszett illúziók avagy Tanúnak jelentkezem. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Kozma Dezső: Erdélyi utakon. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Lászlóffy Csaba: Fej vagy írás. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

M. Hubbes Éva: Székelyudvarhely egykori nyomdái és kiadványai. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Irén: Védtelenül. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a Székely Útkereső Kiadványok új kiadványaira], HIVATKOZÁS:

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szőcs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a nyomdai munkálatokat vállaló]

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájára.

20. **Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája.** Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó új könyvtermésére], HIVATKOZÁS:

Ábrahám János: Picula I. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Ábrahám János: Picula II. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Ábrahám János: Picula III. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Beke Sándor: Tüntető magnóliák. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Egy barátság története. Féja Géza levelei. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss Bitay Éva: Gondolatok az evolúcióról. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss János: Eszeveszett illúziók avagy Tanúnak jelentkezem. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Kozma Dezső: Erdélyi utakon. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Lászlóffy Csaba: Fej vagy írás. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

M. Hubbes Éva: Székelyudvarhely egykori nyomdái és kiadványaik. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Irén: Védtelenül. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a Székely Útkereső Kiadványok új kiadványaira], HIVATKOZÁS:

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szőcs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a nyomdai munkálatokat vállaló]

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájára.

21. **Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások.** [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó új könyvtermésére], HIVATKOZÁS:

Ábrahám János: Picula I. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Ábrahám János: Picula II. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Ábrahám János: Picula III. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Beke Sándor: Tünető magnóliák. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Egy barátság története. Féja Géza levelei. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss Bitay Éva: Gondolatok az evolúcióról. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss János: Eszeveszett illúziók avagy Tanúnak jelentkezem. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Kozma Dezső: Erdélyi utakon. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Lászlóffy Csaba: Fej vagy írás. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

M. Hubbes Éva: Székelyudvarhely egykori nyomdái és kiadványaik. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Irén: Védtelenül. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a Székely Útkereső Kiadványok új kiadványaira], HIVATKOZÁS:

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a nyomdai munkálatokat vállaló]

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájára.

22. **Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől?** Esszé. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó új könyvtermésére], HIVATKOZÁS:

Ábrahám János: Picula I. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Ábrahám János: Picula II. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Ábrahám János: Picula III. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Beke Sándor: Tüntető magnóliák. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Egy barátság története. Féja Géza levelei. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss Bitay Éva: Gondolatok az evolúcióról. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss János: Eszeveszett illúziók avagy Tanúnak jelentkezem. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Kozma Dezső: Erdélyi utakon. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Lászlóffy Csaba: Fej vagy írás. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

M. Hubbes Éva: Székelyudvarhely egykori nyomdái és kiadványaik. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Irén: Védtelenül. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a Székely Útkereső Kiadványok új kiadványaira], HIVATKOZÁS:

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csíkсомlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a nyomdai munkálatokat vállaló]

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájára.

23. **Kicsi számár, nagy számár.** Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó új könyvtermésére], HIVATKOZÁS:

Ábrahám János: Picula I. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Ábrahám János: Picula II. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Ábrahám János: Picula III. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Beke Sándor: Tüntető magnóliák. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Egy barátság története. Féja Géza levelei. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss Bitay Éva: Gondolatok az evolúcióról. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss János: Eszeveszett illúziók avagy Tanúnak jelentkezem. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Kozma Dezső: Erdélyi utakon. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Lászlóffy Csaba: Fej vagy írás. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

M. Hubbes Éva: Székelyudvarhely egykori nyomdái és kiadványaik. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Irén: Védtelenül. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a Székely Útkereső Kiadványok új kiadványaira], HIVATKOZÁS:

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csíkсомlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a nyomdai munkálatokat vállaló]

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájára.

24. **Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás.** Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó új könyvtermésére], HIVATKOZÁS:

Ábrahám János: Picula I. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Ábrahám János: Picula II. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Ábrahám János: Picula III. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Beke Sándor: Tünető magnóliák. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Egy barátság története. Féja Géza levelei. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss Bitay Éva: Gondolatok az evolúcióról. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kiss János: Eszeveszett illúziók avagy Tanúnak jelentkezem. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Kozma Dezső: Erdélyi utakon. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Lászlóffy Csaba: Fej vagy írás. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

M. Hubbes Éva: Székelyudvarhely egykori nyomdái és kiadványaik. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Irén: Védtelenül. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a Székely Útkereső Kiadványok új kiadványaira], HIVATKOZÁS:

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi

csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a nyomdai munkálatokat vállaló]

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájára.

25. Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó új könyvtermésére], HIVATKOZÁS:

Beke Sándor: Erdélyi homály. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

Ráduly János: Tündéri perpatvar. Irodalmi anekdoták. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

Szóból ért az ember. Népi elbeszélések Krasznáról. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

Kicsiny dalaim. Népi költők antológiája. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

Vöő Gabriella: Szaván fogjuk. Erdélyi magyar szólások. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999.

Ferenczi Géza: A moldvai ősi csángók. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

Deák Ferenc: Barangolásaim Székelyföldön és környékén avagy Egy idegenvezető feljegyzései. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

László László: Erdélyi fejedelmek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó megjelenés előtt álló könyveire], HIVATKOZÁS:

Lőrincz József: Tamási Áron hazatérése. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2000;

Murádin László: Egyházi vonatkozású erdélyi településnevek. Két évvel később **Egyházi településnevek Erdélyben** címmel jelent meg. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2000;

Ráduly János: Jóságvilágom. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2000;

Német Júlia: Kolozsvár — műhely és vonzásközpont. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2000;

Székely Útkereső Antológia 1990–2000. Később, tíz év múlva, 2008-ban jelent meg **Székely Útkereső Antológia 1990–1999.** címmel. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2000.

A kiadvány hátsó borítója **Vöő Gabriella: Szaván fogjuk** (Erdélyi magyar szólások. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999) és **Beke Sándor: Erdélyi homály** (Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999) című köteteinek a címlapjait hozza.

26. **Krokodilok a Küküllőben.** Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó új könyvtermésére], HIVATKOZÁS:

Ábrahám János: Picula I. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Ábrahám János: Picula II. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Ábrahám János: Picula III. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Beke Sándor: Tüntető magnóliák. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Egy barátság története. Féja Géza levelei. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kozma Dezső: Erdélyi utakon. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Murádin László: A hely, ahol élünk. Barangolások Erdély helynevei között. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Irén: Védtelenül. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a Székely Útkereső Kiadványok új kiadványaira], HIVATKOZÁS:

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szőcs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a nyomdai munkálatokat vállaló]

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájára.

27. Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó új könyvtermésére], HIVATKOZÁS:

Ábrahám János: Picula I. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Ábrahám János: Picula II. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;

Ábrahám János: Picula III. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Beke Sándor: Hajóval a Déli-sarkon. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Egy barátság története. Féja Géza levelei. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Megszólal az aranycsengő. Karácsonyi versek és történetek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Irén: Védtelenül. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: A galambleány. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a Székely Útkereső Kiadványok új kiadványaira], HIVATKOZÁS:

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

FELHÍVÁS [a nyomdai munkálatokat vállaló]

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájára.

1999

28. **Beke György: Az én himnuszaim.** *Nyugati Magyarság*, 1999. január—február.

HIVATKOZÁS:

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

29. **P. Buzogány Árpád: Székely Útkereső.** [A lap közli a Székely Útkereső és a Székely Útkereső Kiadványok fejlécét, valamint két Székely Útkereső-szám címlapját.] *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó 1991–1999.* Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó tájékoztatója. Megjelent 1999 májusában.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső.

ISMERTETÉS:

Székely Útkereső Kiadványok;

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szőcs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

HIVATKOZÁS [megjelenés előtt álló kiadványra]:

István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999.

30. **P. B. Á.** [P. Buzogány Árpád]: **Tanulmány a moldvai ősbibb csángókról.** [A lap közli a könyv címlapját.] *Udvarhelyi Híradó*, 1999. október 19.

HIVATKOZÁS:

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

RECENZIO:

Ferenczi Géza: A moldvai ősbibb csángók. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999.

31. **Simén Domokos: Lássunk világosan és beszéljünk igazat! (Tiszta forrásból — igazat)** *Unitárius Élet*, 1999. november-december, 53. évf., 6. szám.

HIVATKOZÁS, KRITIKA:

Csíkсомlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

32. **Gábor Dénes: A Székely Útkeresőtől az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóig avagy Előbeszéd az előkészületben levő Székely Útkereső 1990–1999-es antológiájához.** *Székely Útkereső*, 1999. 1-2-3-4. szám.

[A címben] HIVATKOZÁS [a 2008-ban megjelenő antológiára]:

Székely Útkereső Antológia. 1990–1999. Válogatás a Székely Útkereső 1990–1999-es évfolyamaiból. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

HIVATKOZÁS, ISMERTETÉS:

Székely Útkereső;

Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó;

- Székely Útkereső Kiadványok;**
Beke Sándor folyóirat-alapító, könyvkiadó;
Beke Sándor: Madártemető. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1993;
Mihai Eminescu: Az Estcsillag. Ráduly János fordítása. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1993;
Egy barátság története. Féja Géza levelei. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;
Székely Útkereső Antológia. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1994;
Beke Sándor: Hajóval a Déli-sarkon. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;
Megszólal az aranycsengő. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;
Ráduly János: A galambleány. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;
Ábrahám János: Picula. I. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;
Ábrahám János: Picula. II. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997;
Ábrahám János: Picula. III. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998.

33. **Beke Sándor főszerkesztő: Ünnepe és búcsú avagy Egyik kezünkben zászló, a másikban penna.** *Székely Útkereső*, 1999. 1-2-3-4. szám.

ISMERTETÉS:

Székely Útkereső.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső Kiadványok;
Erdélyi Gondolat Könyvkiadó.

34. **Székely Útkereső Kiadványok. A Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadványai** [A könyv két oldalon közli tíz Székely Útkereső Kiadvány címlapját, 137-138. o.]. *Deák Ferenc: Barangolásaim Székelyföldön és környékén avagy Egy idegenvezető feljegyzései.* Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső Kiadványok.

35. **Csire Gabriella: Székely Útkereső Kiadványok.** [A lap közli a Székely Útkereső Kiadványok fejlécét.] *Székely Útkereső*, 1999. 1-2-3-4. szám.

ISMERTETÉS:

Székely Útkereső Kiadványok;

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991;

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekszáltta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

István Lajos: A korondi aragonitbánya története. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999.

HIVATKOZÁS [megjelenés előtt álló vagy előkészületben levő kiadványokra]:

Gálfalvi Gábor: Székelykeresztúr környéki lakodalmi népköltészet. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2000;

Volt szeretőm tizenhárom. Kőrispataki népdalok. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kisgyörgy Imre: Kopjafák — régen és ma. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kovács Piroska: Örökségünk: a székelykapu. Útravaló kapunézéshez. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

36. **István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon.** Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999.

FELHÍVÁS [a Székely Útkereső korábbi lapszámainak megvásárlására; A 11. és 12. oldalon a kiadvány 8 Székely Útkereső-címlapot közöl.], HIVATKOZÁS: Székely Útkereső.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó új könyvtermésére], HIVATKOZÁS:

Beke Sándor: Hajóval a Déli-sarkon Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Egy barátság története. Féja Géza levelei. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsiny dalaim. Népi költők antológiája. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

Vőő Gabriella: Szaván fogjuk. Erdélyi magyar szólások. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999.

A kiadvány hátsó borítója hozza az

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998,

a **Csángók** [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata, Ferenczi Géza: A hétfa-lusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998,

a **Csíkсомlyó, a Székelyföld Rómája.** Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998,

a **Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás.** Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998,

és a **Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról.** Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998 című kiadványok címlapjait.

37. **István Lajos: A korondi aragonitbánya története.** Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó új könyvtermésére], HIVATKOZÁS:

Beke Sándor: Erdélyi homály. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

Ráduly János: Tündéri perpatvar. Irodalmi anekdoták. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

Szóból ért az ember. Népi elbeszélések Krasznáról. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

Kicsiny dalaim. Népi költők antológiája. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

Vöő Gabriella: Szaván fogjuk. Erdélyi magyar szólások. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

Ferenczi Géza: A moldvai ősbibb csángók. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

Barangolásaim Székelyföldön és környékén avagy Egy idegenvezető feljegyzései. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999;

László László: Erdélyi fejedelmek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999.

FELHÍVÁS [az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó megjelenés előtt álló könyveire], HIVATKOZÁS:

Lőrincz József: Tamási Áron hazatérése. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2000;

Murádin László: Egyházi vonatkozású erdélyi településnevek. Két évvel később **Egyházi településnevek Erdélyben** címmel jelent meg. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2000;

Ráduly János: Jóságvilágom. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2000;

Németh Júlia: Kolozsvár — műhely és vonzásközpont. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2000;

Székely Útkereső Antológia 1990–2000. Később, 2008-ban jelent meg **Székely Útkereső Antológia 1990–1999.** címmel. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2000.

A kiadvány hátsó borítója **Vöő Gabriella: Szaván fogjuk** (Erdélyi magyar szólások. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999) és **Beke Sándor: Erdélyi homály** (Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1999) című köteteinek a címlapjait hozza.

38. **P. Buzogány Árpád: A Székely Útkereső Kiadványok... Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Tájékoztató,** 1999.

HIVATKOZÁS:

**Székely Útkereső;
Székely Útkereső Kiadványok.**

ISMERTETÉS:

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999.

2000

39. **Sylvester Lajos: Csaba királyfi csillagösvényen.** *Háromszék*, 2000. február 12.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső Kiadványok.

ISMERTETÉS:

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

40. **Sarány István: Könyvműhely Székelyudvarhelyen.** (Beszélgetés Beke Sándorral.) *Hargita Népe*, 2000. március 24.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső;

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó;

Székely Útkereső Kiadványok.

2007

41. **P. Buzogány Árpád: A Székely Útkereső Kiadványok műhelyében.** Hagyomány és helyismeret közelképben. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

[Külön] HIVATKOZÁS [a Székely Útkereső Kiadványok szerzőire:] **Vass László Levente, István Lajos, Gálfalvi Gábor, Kisgyörgy Imre, Kovács Piroska**, [a kiadványsorozat szerkesztőire:] **Beke Sándor, Róth András Lajos, P. Buzogány Árpád** és [a kiadványsorozat „neves szakembereire”:] **Ráduly János, Barabás László, Tankó Gyula, Nagy Olga, Gábor Dénes.**

HIVATKOZÁS, ISMERTETÉS:

Székely Útkereső;

Székely Útkereső Kiadványok;

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991;

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szőcs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

István Lajos: A korondi aragonitbánya története. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

Gálfalvi Gábor: Székelykeresztúr környéki lakodalmi népköltészet. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2000;

Volt szeretőm tizenhárom. Kőrispataki népdalok. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kisgyörgy Imre: Kopjafák — régen és ma. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kovács Piroska: Örökségünk: a székelykapu. Útravaló kapunézéshez. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Jézus, áldd meg Erdély földjét. Himnuszok. Válogatta és szerkesztette Beke Sándor. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2004;

Bán Anna: Erdély és a székely székek címerei. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2005;

Brauch Magda: Téged kereslek. Beke Sándor istenes költészete. [Irodalmi műelemzés.] Erdélyi Pegazus Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok. Székelyudvarhely, 2006.

42. Barabás István: A Székely Útkereső az egyetemes magyar művelődéstörténet része. In: Beke Sándor: *Székely Útkereső — szellemi műhely a XX. század végén Erdélyben.* Főszerkesztői vallomás a folyóirat megszületéséről és életéről. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső;

Székely Útkereső Kiadványok;

[Hivatkozás a Székely Útkereső szerkesztőire:] Beke Sándor és („maroknyi csapata”) Csire Gabriella, Kozma Mária, Róth András Lajos;

[Hivatkozás a Székely Útkereső szerzőire:] Nyirő József, Cseres Tibor, Vofkori László, Kardalus János, Fodor Sándor, Beke György, Cseke Péter, Babits Mihály, Reményik Sándor, József Attila, Kányádi Sándor, Benedek Elek, Széki Barnabás, Ferenczi Géza, Szöcs János, Tankó Gyula, Ferenczi István, Hubbes Éva, Bertényi Iván, Róth András Lajos, Fülöp Lajos, Nagy Olga, Keszeg Vilmos, Barabás László, Zsigmond Győző, P. Buzogány Árpád, István Lajos, Ráduly János, Murádin László, Komoróczy György, Lőrincz József, Vofkori György;

[Hivatkozás a Székely Útkereső első számától beindított **Magvető** rovatára és e rovat szerzőire:] Nyirő József, Tamási Áron, Kós Károly, Sütő András, Lendvay Éva, Csire Gabriella, Kozma Mária, Nagy Olga, Cseke Gábor, Nagy Irén;

[Hivatkozás a Székely Útkereső azon szerzőire, akik a múlt rendszerben tiltottak, vagy mellőzöttek voltak:] Ráduly János, Nagy Olga, Marton Lili, Bán Péter, Lendvay Éva, Ábrahám János, Veress Dániel;

[Hivatkozás a Székely Útkereső 2007 előtt elhunyt szerzőire: Balogh Edgár, Benkő András, Marton Lili, Kardalus János, Bán Péter, Veress Dániel, Ábrahám János, Papp Attila, Fábián Imre, Tóth István, Sütő András, Nagy Olga.

ISMERTETÉS:

Székely Útkereső.

43. **Beke Sándor: I. A dédelgetett laptervezéstől a megvalósításig.** In: Beke Sándor: *Székely Útkereső — szellemi műhely a XX. század végén Erdélyben*. Főszerkesztői vallomás a folyóirat megszületéséről és életéről. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

HIVATKOZÁS:

**Székely Útkereső;
Székely Útkereső Kiadványok;
Erdélyi Gondolat Könyvkiadó.**

44. **Beke Sándor: Ünnepe és búcsú avagy Egyik kezünkben zászló, a másikban penna.** In: Beke Sándor: *Székely Útkereső — szellemi műhely a XX. század végén Erdélyben*. Főszerkesztői vallomás a folyóirat megszületéséről és életéről. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

ISMERTETÉS:

Székely Útkereső.

HIVATKOZÁS:

**Székely Útkereső Kiadványok;
Erdélyi Gondolat Könyvkiadó.**

45. **Beke Sándor: II. Eligazító a Székely Útkeresőhöz. A Székely Útkereső — irodalmi és művelődési folyóirat az előző évezred és évszázad végén.** In: Beke Sándor: *Székely Útkereső — szellemi műhely a XX. század végén Erdélyben*. Főszerkesztői vallomás a folyóirat megszületéséről és életéről. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső Kiadványok.

46. **Beke Sándor: IV. Székely Útkereső Kiadványok.** In: Beke Sándor: *Székely Útkereső — szellemi műhely a XX. század végén Erdélyben*. Főszerkesztői vallomás a folyóirat megszületéséről és életéről. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

HIVATKOZÁS:

**Székely Útkereső;
Székely Útkereső Kiadványok;
Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó.**

ISMERTETÉS:

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991;

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

István Lajos: A korondi aragonitbánya története. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

Gálfalvi Gábor: Székelykeresztúr környéki lakodalmi népköltészet. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2000;

Volt szeretőm tizenhárom. Kőrispataki népdalok. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kisgyörgy Imre: Kopjafák — régen és ma. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kovács Piroska: Örökségünk: a székelykapu. Útravaló kapunézéshez. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Jézus, áldd meg Erdély földjét. Himnuszok. Válogatta és szerkesztette Beke Sándor. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2004;

Bán Anna: Erdély és a székely székek címerei. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2005;

Brauch Magda: Téged kereslek. Beke Sándor istenes költészete. [Irodalmi műelemzés.] Erdélyi Pegazus Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok. Székelyudvarhely, 2006;

P. Buzogány Árpád: A Székely Útkereső Kiadványok műhelyében. Hagyomány és helyismeret közelképben. Erdélyi Pegazus Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

47. **Beke Sándor: V. A Székely Útkereső és a Székely Útkereső Kiadványok sajtóviasshangja.** [1990 és 2007 között.] Időrendi mutató. In: Beke Sándor: *Székely Útkereső — szellemi műhely a XX. század végén Erdélyben.* Főszerkesztői vallomás a folyóirat megszületéséről és életéről. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső;

Székely Útkereső Kiadványok.

48. **Beke Sándor: VII. A Székely Útkereső Kiadványok bibliográfiája. 1991–2007.** Időrendi mutató. In: Beke Sándor: *Székely Útkereső — szellemi műhely a XX. század végén Erdélyben.* Főszerkesztői vallomás a folyóirat megszületéséről és életéről. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

HIVATKOZÁS:

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991;

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

István Lajos: A korondi aragonitbánya története. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

Gálfalvi Gábor: Székelykeresztúr környéki lakodalmi népköltészet. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2000;

Volt szeretőm tizenhárom. Kőrispataki népdalok. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kisgyörgy Imre: Kopjafák — régen és ma. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kovács Piroska: Örökségünk: a székelykapu. Útravaló kapunézéshez. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Jézus, áldd meg Erdély földjét. Himnuszok. Válogatta és szerkesztette Beke Sándor. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2004;

Bán Anna: Erdély és a székely székek címerei. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2005;

Brauch Magda: Téged kereslek. Beke Sándor istenes költészete. [Irodalmi műelemzés.] Erdélyi Pegazus Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok. Székelyudvarhely, 2006;

P. Buzogány Árpád: A Székely Útkereső Kiadványok műhelyében. Hagyomány és helyismeret közelképben. Erdélyi Pegazus Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

2008

49. **Beke Sándor: Ahogyan elindultunk...** Főszerkesztői vallomás a Székely Útkereső Kiadványok keletkezéséről. In: *Magyar, székely és csángó örökség.* A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóvisszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóvisszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

HIVATKOZÁS, ISMERTETÉS:

Székely Útkereső;

Székely Útkereső Kiadványok;

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek. *Székely Útkereső Kiadványok.* Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991.

50. **Brauch Magda: A Székely Útkereső Kiadványok 15 évet átfogó antológiája.** In: *Magyar, székely és csángó örökség.* A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóvisszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóvisszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

HIVATKOZÁS, ISMERTETÉS:

Székely Útkereső;

Székely Útkereső Kiadványok;

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek. *Székely Útkereső Kiadványok.* Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991;

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

István Lajos: A korondi aragonitbánya története. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

Gálfalvi Gábor: Székelykeresztúr környéki lakodalmi népköltészet. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2000;

Volt szeretőm tizenhárom. Kőrispataki népdalok. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kisgyörgy Imre: Kopjafák — régen és ma. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kovács Piroska: Örökségünk: a székelykapu. Útravaló kapunézéshez. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Jézus, áldd meg Erdély földjét. Himnuszok. Válogatta és szerkesztette Beke Sándor. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2004;

Bán Anna: Erdély és a székely székek címerei. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2005;

Brauch Magda: Téged kereslek. Beke Sándor istenes költészete. [Irodalmi műelemzés.] Erdélyi Pegazus Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok. Székelyudvarhely, 2006.

51. **Brauch Magda: Magyar, székely és csángó örökség.** In: Brauch Magda: *A Székely Útkereső Kiadványok 15 évet átfogó antológiája.* Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóvisszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóvisszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

HIVATKOZÁS:

**Székely Útkereső;
Beke Sándor.**

ISMERTETÉS:

Székely Útkereső Kiadványok;

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csíkсомlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Jézus, áldd meg Erdély földjét. Himnuszok. Válogatta és szerkesztette Beke Sándor. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2004;

Bán Anna: Erdély és a székely székek címerei. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2005.

52. Brauch Magda: Néprajzunk — értékes hagyományaink. In: Brauch Magda: *A Székely Útkereső Kiadványok 15 évet átfogó antológiája*. Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóvisszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóvisszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

ISMERTETÉS:

Székely Útkereső Kiadványok;

István Lajos: A korondi aragonitbánya története. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

Kisgyörgy Imre: Kopjafák — régen és ma. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kovács Piroska: Örökségünk: a székelykapu. Útravaló kapunézéshez. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998.

53. Brauch Magda: Népszokások és népi gyógymódok. In: Brauch Magda: *A Székely Útkereső Kiadványok 15 évet átfogó antológiája*. Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóvisszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóvisszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

ISMERTETÉS:

Székely Útkereső Kiadványok;

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999.

54. **Brauch Magda: Líra és verselemzés.** In: Brauch Magda: *A Székely Útkereső Kiadványok 15 évet átfogó antológiája*. Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóvisszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóvisszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső Kiadványok.

ISMERTETÉS:

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991;

Brauch Magda: Téged kereslek. Beke Sándor istenes költészete. [Irodalmi műelemzés.] Erdélyi Pegazus Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok. Székelyudvarhely, 2006.

55. **Brauch Magda: Hamupipőke igazsága.** In: Brauch Magda: *A Székely Útkereső Kiadványok 15 évet átfogó antológiája*. Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóvisszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóvisszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

HIVATKOZÁS:

Csire Gabriella;

Székely Útkereső;

Székely Útkereső Kiadványok.

ISMERTETÉS:

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

56. **Brauch Magda: Élő népköltészet.** In: Brauch Magda: *A Székely Útkereső Kiadványok 15 évet átfogó antológiája*. Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóvisszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóvisszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

ISMERTETÉS:

Volt szeretőm tizenhárom. Kőrispataki népdalok. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Gálfalvi Gábor: Székelykeresztúr környéki lakodalmi népköltészet. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2000.

57. Brauch Magda: Eredeti góbé humor. In: Brauch Magda: *A Székely Útkereső Kiadványok 15 évet átfogó antológiája*. Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóviasszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóviasszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső Kiadványok.

ISMERTETÉS:

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

58. Beke Sándor: Útmutató a Székely Útkereső Kiadványokhoz. In: *Függelék*. Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóviasszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóviasszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső Kiadványok;

Beke Sándor [a kiadványsorozat alapítója, felelős kiadója, főszerkesztője];

Székely Útkereső [1998-ig a kiadványsorozat kiadója];

Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó [1998-tól a kiadványsorozat kiadója];

Székelyudvarhelyi Állami Nyomda [1991-ben a sorozat első kiadványát nyomtatta];

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó [1991-től a sorozat kiadványait nyomtatta];

Corvina könyvterjesztő országos hálózata — Csíkszereda [a kiadványsorozat terjesztője];

Erdélyi Gondolat udvarhelyszéki könyvstandjai [a kiadványsorozat terjesztője];

[A kiadványsorozat szerkesztői:] **Csire Gabriella, Csomortáni Magdolna, Kozma Mária, Lőrincz György, Lőrincz József, P. Buzogány Árpád, Ráduly János, Róth András Lajos;**

[Egyes kiadványok alkalmi szerkesztői:] **Fülöp Lóránt, Lőrincz József, Gábor Dénes, Kovács Mihály, Kolumbán Zsuzsanna, Aradi Ilona;**

[A kiadványsorozat olvasószerkesztője:] **P. Buzogány Árpád;**

[A kiadványsorozat korrektorai:] **Beke Klára** [kereskedelmi igazgató], **Buzogány Edit;**

[A kiadványsorozat tördelését és műszaki szerkesztését végezte:] **Székely Útkereső szerkesztősége, Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó;**

[A kiadványsorozat illusztrátorai:] **Csutak Levente, ifj. Cseh Gusztáv, Huszka József, Szinte Gábor, Kovács Péter, Dunky Fivérek (cs. és kir. fényképészek), Magyar Adorján, Török Gáspár, Magyarai Hunor, Kisgyörgy Imre, Péter Katalin, Jakab Csaba, Szőcs Lajos, Zólya G. Attila, Bálint Zsigmond.**

59. A Székely Útkereső Kiadványok bibliográfiája. 1991–2007. Időrendi mutató. Összeállította Beke Sándor. In: *Függelék. Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006).* Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóviasszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóviasszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

HIVATKOZÁS:

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991;

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szőcs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

István Lajos: A korondi aragonitbánya története. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

Gálfalvi Gábor: Székelykeresztúr környéki lakodalmi népköltészet. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2000;

Volt szeretőm tizenhárom. Kőrispataki népdalok. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kisgyörgy Imre: Kopjafák — régen és ma. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kovács Piroska: Örökségünk: a székelykapu. Útravaló kapunézéshez. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Jézus, áldd meg Erdély földjét. Himnuszok. Válogatta és szerkesztette Beke Sándor. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2004;

Bán Anna: Erdély és a székely székek címerei. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2005;

Brauch Magda: Téged kereslek. Beke Sándor istenes költészete. [Irodalmi műelemzés.] Erdélyi Pegazus Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok. Székelyudvarhely, 2006;

P. Buzogány Árpád: A Székely Útkereső Kiadványok műhelyében. Hagyomány és helyismeret közelképben. [Tanulmány.] Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007;

Beke Sándor: Székely Útkereső — szellemi műhely a XX. század végén Erdélyben. Főszerkesztői vallomás a folyóirat megszületéséről és életéről.

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007.

60. **Brauch Magda: A Székely Útkereső Kiadványok sajtóviSSzhangja.** In: *Függelék.* Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóviSSzhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóviSSzhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső;

Székely Útkereső Kiadványok;

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Nagy Olga: Hamupipőke igazsága avagy Mit tanulhattok a mesétől? [Esszé.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi számár, nagy számár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

Gálfalvi Gábor: Székelykeresztúr környéki lakodalmi népköltészet. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2000;

Volt szeretőm tizenhárom. Kőröspataki népdalok. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kisgyörgy Imre: Kopjafák — régen és ma. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kovács Piroska: Örökségünk: a székelykapu. Útravaló kapunézéshez. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

P. Buzogány Árpád: A Székely Útkereső Kiadványok műhelyében. Hagyomány és helyismeret közelképben. [Tanulmány.] Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2007;

Egy barátság története. Féja Géza levelei. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Megszólal az aranycsengő. Karácsonyi versek és történetek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Beke Sándor: Hajóval a Déli-sarkon. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: A galambleány. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1998;

Ábrahám János: Picula [I.]. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1995;

Székely Útkereső Antológia 1990–1999. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2000.

ISMERTETÉS:

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Brauch Magda: Téged kereslek. Beke Sándor istenes költészete. [Irodalmi műelemzés.] Erdélyi Pegazus Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok. Székelyudvarhely, 2006.

61. **A Székely Útkereső Kiadványok sajtóvisszhangja.** [1991–2007 között.] Időrendi mutató. Összeállította Beke Sándor. In: *Függelék.* Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóvisszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóvisszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső Kiadványok.

62. **Sipos Erzsébet: Beke Sándor — Brauch Magda: Székely Útkereső (1990–1999).** Laptörténet és sajtóviasszhang. In: *Sipos Erzsébet: Székely Útkereső — a könyvekbe mentett folyóirat.* Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2011.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső Kiadványok.

63. **Sipos Erzsébet: Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006).** In: *Sipos Erzsébet: Székely Útkereső — a könyvekbe mentett folyóirat.* Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok, Székelyudvarhely, 2011.

HIVATKOZÁS:

Székely Útkereső Kiadványok;

Székely Útkereső;

Beke Sándor [az antológia szerkesztője és válogatója];

Tankó Gyula: Gyimesi csángó népszokások. [Tanulmány.] Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Kicsi szamár, nagy szamár. Székely anekdoták, tréfás történetek. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Jézus, áldd meg Erdély földjét. Himnuszok. Válogatta és szerkesztette Beke Sándor. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2004.

ISMERTETÉS:

Magyar, székely és csángó örökség. A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája (1991–2006). Összeállította, szerkesztette, az előhangot és az útmutatót írta, a sajtóviasszhang szemelvényeit válogatta Beke Sándor. Az antológiáról és a sajtóviasszhangról szóló tanulmányt írta Dr. Brauch Magda. Székely Útkereső Kiadványok — Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

Vass László Levente: Egyedül az éjszakában. Hátrahagyott versek. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991;

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csiksomlyó, a Székelyföld Rómája. Összeállította: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Orbán Balázs — korok tükrében. [Szemelvények.] Összeállította: Róth András Lajos. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Csángók. [Három tanulmány:] Szócs János: A moldvai csángó magyarokról; Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata; Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Ráduly János: Nemzeti kincsünk — a rovásírás. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig. Marosszéki népszokások. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Krokodilok a Küküllőben. Székely viccek, anekdoták, igaz történetek. Lekaszálta és kévébe kötötte Kész Csaba Levente. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

István Lajos: Babonás népi gyógyítások Korondon. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

István Lajos: A korondi aragonitbánya története. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1999;

Gálfalvi Gábor: Székelykeresztúr környéki lakodalmi népköltészet. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2000;

Volt szeretőm tizenhárom. Kőrispataki népdalok. Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kisgyörgy Imre: Kopjafák — régen és ma. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2001;

Kovács Piroska: Örökségünk: a székelykapu. Útravaló kapunézéshez. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1998;

Bán Anna: Erdély és a székely székek címerei. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 2005;

Brauch Magda: Téged kereslek. Beke Sándor istenes költészete. [Irodalmi műelemzés.] Erdélyi Pegazus Könyvkiadó — Székely Útkereső Kiadványok. Székelyudvarhely, 2006.

64. **Málnási Ferenc: A Székely Útkereső értékeket megőrző, igényes sokoldalúsága.** In: Málnási Ferenc: *A Székely Útkeresőtől a Nyelvünk és Kultúránkig, az erdélyi irodalomtól ünnepekig, nyelvhezánkig.* Recenziónyi állomások könyveink birodalmában. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2016.

HIVATKOZÁS:

**Székely Útkereső Kiadványok;
Székely Útkereső.**

65. **Málnási Ferenc: Nagy Pál: Betűvetés mezején.** In: Málnási Ferenc: *A Székely Útkeresőtől a Nyelvünk és Kultúránkig, az erdélyi irodalomtól ünnepekig, nyelvhezánkig.* Recenziónyi állomások könyveink birodalmában. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2016.

HIVATKOZÁS:

**Székely Útkereső Kiadványok;
Székely Útkereső.**

66. **Málnási Ferenc: Beke Sándor: A Székely Útkereső levelezés és dokumentumok tükrében.** In: Málnási Ferenc: *A Székely Útkeresőtől a Nyelvünk és Kultúránkig, az erdélyi irodalomtól ünnepekig, nyelvhezánkig.* Recenziónyi állomások könyveink birodalmában. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2016.

HIVATKOZÁS:

**Székely Útkereső Kiadványok;
Székely Útkereső.**

[Hivatkozás a kiadványsorozat első kötetére:] **Vass László Levente: Egyedül az éjszakában.** Hátrahagyott versek. Székely Útkereső Kiadványok. Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat kiadása, Székelyudvarhely, 1991;

Kiadványaink

2020-ban megjelent

2020-ban megjelent

Málnási Ferenc

**Anyanyelvoktatásunk erdélyi tantervei,
tankönyvei a kezdetektől napjainkig
II.**

Bevezetés (2.)

A római nevelés rendjéről Fináczy Ernő *Az ókori nevelés története* (Budapest, 1922) című könyvében ír. „Mikor a gyermek elérte a hetedik esztendejét, a házi fegyelem korlátlan intézője: az apa rendelkezett fiáról, elküldte elemi iskolába (*ludus litterarum*), ahol az olvasásra, írásra, számolásra, vagyis az „első elemekre” (*prima litterarum elementa*) tanította meg az iskolamester (*ludimagister* vagy *litterator*). [...] Az olvasást úgy tanították, hogy a mester felírta és előmondta a betűket, majd (silabizálva) a szótagokat és szókat, s a gyerekek utána mondták. Ez a tanulás elég gyötrelmes lehetett, különben nem mondaná Horatius (Sat. I., 1., 25.), hogy a tanítók péksüteményt szoktak adni a gyermekeknek, hogy az elemeket (*elementa prima*) szívesebben tanulják meg. Quintilianus pedig (I., 1., 26.) említi, hogy a könnyebbség kedvéért elefántcsontból készült betűket adtak a gyermekeknek játékszerül.

A középkorban a Nyugat-Római Birodalom bukása után az egyház átmentette, megőrizte az írásbeliség hagyományát. A keresztény nevelésről képet kaphatunk a görög és a latin egyházatyák műveiből. A 800-as években Nagy Károly virágzó kultúrát teremtett udvarában, melyet méltán neveznek Karoling reneszánsznak, s melynek jeles tudósa és tankönyvírója Alkuin. Fináczy Ernő *A középkori nevelés története* (Budapest, 1985.) című könyvében azt írja, hogy ma már alig alkothatunk maguknak fogalmat a kolostorok nagy számáról. Egész Nyugat-Európa sűrűn be volt velük népesítve. Bajorország mai területén 900 előtt 96 bencés kolostor állott, s hasonló viszonyok voltak magyar földön is. Minden kolostorban folyt oktatás, a nagyobbakban rendes iskola is volt. A kisgyereket öt-hat éves korban vitték a kolostorba. Meg kellett tanulnia a latin Miatyánkot, a Hiszekegyet és a zsoltárokat, habár csak az anyanyelvét beszélte és értette. Megkezdődött az írás és olvasás tanítása, eléggé módszertelenül. A betűket kis lapokra írták, ezekkel szemléltetett a tanító. Mikor a gyerekek már ismerték a betűket, kezükbe adták a zsoltároskönyvet, s a zsoltárokon — tehát ismert szövegeken — tanították meg lassacskán a folyamatos olvasást. Egyidejűleg, de nem az olvasástanításhoz kapcsolva folyt az írástanítás, oly módon, ahogyan a római iskolamesterek tanították. A kolostorok falain belül a társalgási nyelv a latin volt. A *Carmina Burana* (251., 12. sz.) alábbi részlete azt szemlélteti, hogyan tanulták a latint s íróvesszővel írtak táblára:

Az íróvessző meg a tábla — Stilus nam et tabuale:

Mindennapi lakomája	Sunt feriales epulae
És amit Naso énekelt	Et Nasonis carmina
Vagy mások néki írtak fel.	Vel aliorum pagina.

A fatáblácskák (tabula-ábécék) különleges formája volt a *hornbook*. Ez nyeles tábla volt, szaruval bevonva, hogy ne legyen mocskos a nem mindig tiszta gyerekkezekről (*horn* 'szaru'). A tábla nyelvén olykor lyuk is volt, melybe madzagot lehetett fűzni, s a táblát nyakba lehetett akasztani. Ezeken a táblákon rajta volt az ábécé, külön a nagy- és külön a kisbetűk, olykor külön a félhangzók (szóló betűk) és a némahangzók (süket betűk), a betűk alatt néhány szótag, majd valamelyik imádság szövege.

Az újkor kezdetét Amerika felfedezéséhez szokták kapcsolni (1492), de legalább ilyen jelentős dátum 1447, amikor *Gutenberg* feltalálta a könyvnyomtatást, s 1517, amikor *Luther Márton* kifüggesztette téziseit a wittenbergi székesegyház kapujára, elindítva ezzel a nemzeti nyelvek fejlődését és az írásbeliség elterjedését.

„Az írásbeliség igazi diadalmenete a 16. században kezdődik. A fellendülés három támponton nyugszik. Mindenekelőtt az anyagi kultúra fejlődésén, amely egyre több ember számára ad lehetőséget, időt az írás-olvasás elsajátítására; másodsorban a reformáción, amely az emberek széles tömegeit kívánja meggyőzni a maga igazáról...; végül pedig a könyvnyomtatáson, amely lehetővé teszi, hogy viszonylag olcsón egyszerre sok emberhez szóljanak” (Benczik Vilmos: *Nyelv, írás, irodalom kommunikációelméleti megközelítésben*. Budapest, Trezor Kiadó, 2001. 88.)

A 19. sz. közepén az írni-olvasni tudók aránya 50 % körül mozgott, Magyarországon és Romániában 50 % fölött. Hazánkban Eötvös József és munkatársai hangoztatták, hogy csakis az írástudó, művelt ember képes társadalmi kérdésekben felelősséggel dönteni, szükségesnek tartották a népoktatás bevezetését, az analfabetizmus felszámolását. Szakbizottság alkotta meg az alapelveket, azt például, hogy az olvasástanításban a hangoztató, analitikus-szintetikus módszert kell követni. Eötvös és munkatársai világosan látták:

1) a módszernek van egy általános tapasztalati törvénye, melyet nem lehet megsérteni, kordivatok jönnek-mennek, de az emberi megismerésnek vannak állandó törvényei;

2) az állami oktatásnak mintaadónak kell lennie. Az állami népiskolai tanszerv nyomán írt tankönyvek színvonalasak voltak, mércét jelentettek, s kétségkívül hatottak a szintén igen színvonalas felekezeti tankönyvirodalomra is.

A módszer megválasztása életbevágóan fontos.

A *módszer* terminus idegen nyelvi megfelelője a magyarban a *metódus*, görög eredetű szó, a *meta+hodosz* összetétele, jelentése 'átvezető út', szabadabban: 'út, amely célhoz vezet' (*meta* 'át, után' / *hodosz* 'út'). A latin forma *methodus*, a görög *methodosz*. A magyarba a latin alak jött át, de a latinban a szó görög eredetű, s a görögből lehet megmagyarázni: az ismeretekhez vezető út, a tudás elsajátításának a megkönnyítése.

Jan Amos Comenius a lényegét ragadta meg, amikor az *Orbis Pictus* invitációját ekképp fogalmazta meg: „— Gyere, fiú, tanulj, hogy bölcs legyél. — Mit jelent bölcsnek lenni? — Jobban megérteni a dolgokat”. A módszer tulajdonképpen módszeres gondolkodás, amely a dolgok megértését segíti.

A kezdeti olvasástanításnak — mint minden más tárgy tanításának — van egy nagy gondja. Nehézséget jelent a tanár számára az, hogyan mutassa be az egészet és annak részeit úgy, hogy a részek bemutatása, elemzése, gyakorlása közben ne szenvedjen csorbát az egész, ugyanakkor pedig valóban gondos munkát végezzen a részek megtanításakor... Az olvasástanítás történetét tanulmányozva a rész és az egész szüntelen küzdelmét figyelhetjük meg. Mindig ügyelni kell az egészre, vagyis az értelmes szövegre, mondatra, szóra, de ugyanakkor nem szabad elhanyagolni a jelentés nélküli elemeket, a szótagokat, valamint a betűket, illetőleg a hangokat. Az értelmes egészet a jelentés nélküli elemekre, azaz hangokra/betűkre, szótagokra kell bontani, majd a jelentés nélküli elemekből kell az értelmes egészet újraalkotni.

Az olvasástanítási módszer lehet: szintetikus, analitikus és analitikus-szintetikus vagy kombinált.

1. A *szintetikus módszer* vagy *összerakó, összetevő módszer* a legősibb; a részeket tanítja meg először, belőlük építkezik. A részek vagy a betűk, vagy a hangok, vagy a szótagok, vagyis a jelentés nélküli egységek. A szintetikus módszerek megfigyeltetik a részeket, mindig szótagoltatnak, gondosan tanítják a kapcsolást vagy összeolvasást.

2. Az *analitikus vagy elemző módszer* az egészből, rendszerint a szóból indul ki, a 18. sz. végén keletkezett, de csak az 1900-as években terjedt el. Régebben *kibontó módszernek* nevezeték, ma *globális módszernek* vagy *szóképes módszernek* hívják. Bizonyos szómennyiség globális — azaz analízis nélküli — megtanítása után a) vagy hozzáfog a szavak felbontásához, b) vagy pedig megvárja, amíg a gyerek maga fedezi fel a kisebb egységeket, a hang-betű megfeleléseket. A kapcsolást vagy az összeolvasást egyáltalán nem tanítja.

3. Az *analitikus-szintetikus* vagy *elemző-összetevő módszert kombinált módszernek* is nevezik. Megpróbálja egyesíteni a két szélsőséges módszer előnyeit: egyforma súlyt kíván helyezni az egészre és részeire, a jelentéses szóra és a jelentés nélküli hangra/betűre, illetőleg a szótagra. A szóból indul ki, de azonnal hozzáfog az analízishez; az összekapcsolást tanítja.

Hazánkban az Eötvös nevéhez fűződő reformok után a hangoztató, analitikus-szintetikus módszerek jutottak uralomra, s ma is használjuk azokat. A módszer nemcsak kísérleteken, nemcsak kutatáson, hanem tapasztalaton is alapulhat. S ha van tapasztalat, akkor azon kell alapulnia. Nyilvánvalóan az emberi megismerés általános mechanizmusát követi: analizál és szintetizál, az egész-rész viszonyhoz kapcsolódik. Ezenkívül az írás szerkezetét kell követnie, ha az írás hangjelölő-betűíró, akkor a részek a hangok/betűk, illetőleg a szótagok, az egész, a szó, a szószerkezet, a mondat, a szöveg.

A jól megválasztott módszereken kívül fontos tényezők: a kiegyensúlyozottság, mert nem mindegy, hogy a sok résztvevékenységet hogyan hangoljuk össze, aztán az integráció, vagyis minden részterületet oly módon kell megtanítani, hogy a többi részterületüket is segítsük, legalábbis ne zavarjuk, s fontos alapelv az analógia, a hasonlóság felismerése, amely alapvető gondolkodási művelet, a

gyerek a betűt a különböző megjelenésű formák körül az alapforma analógiája alapján választja ki s a helyesírási szabályt is analógia alapján alkalmazzuk stb. Természetes, hogy mint minden tantárgy tanításában, a motiváció is fontos tényező, a magatartás, a hozzáállás és számos egyéb tényező. Ösztönző tényező az érdekes szöveg is. A pedagógus példája sem lebecsülendő, ha mesél az olvasmányairól, beszélget a tanítványaival, felolvas nekik. Talán ugyanilyen súlyú a családi hátér, értékrendszer — elsősorban az édesanya műveltsége —, mely befolyásolja a gyerek olvasóvá válását. Nagyon fontos a belső motiváció, az érdeklődés, a kíváncsiság, a tudásvágy, ahogyan Nyilas Misi megfogalmazta: azért szeret tanulni és olvasni, mert az érdekes és jó. Az olvasni tudás anyagi érték is, hiszen a technikailag fejlett világban csak a jól képzett, írni-olvasni tudó ember kap munkát, s bár mai világunkban sokszor az ellenkezőjét is tapasztaljuk, azért művelt állampolgárookra mindig szükség van.

„Korunkban csak azon nemzetnek van biztos jövője, mely komolyan törekszik az általános műveltség színvonalára emelkedni s azon előre haladni” — fogalmazta meg Deák Ferenc.

„Tanügyi monográfiákban irodalmunk szegény” — állapította meg Bökényi Dániel: *A magyar ABC-és olvasókönyvek történelmi fejlődése a legrégibb időktől napjainkig* (Máramarossziget, 1891) című könyvében. „A magam részéről tagosított szellemi birtokrésznek tekintem az ilyen munkát, minek mezsgyéit szérény bokrocskák jelölik. Szívesen utaztam be e mezőt. Igaz, hogy Kiss Áron garmadába gyűjtötte róla minden kalászt, de kalászfekre még én is akadtam, kévébe kötöttem... Szellemi vagyon leltározásáról van szó...”

Tanulmányom e második részében Kiss Áron és Bökényi Dániel, valamint más kutatók azóta megjelent munkái alapján próbáltam „újabb kalászokat gyűjteni” és azokat a már kévébe kötöttekhez kapcsolni...

A kezdetek...

A hajdani őshaza, Magna Hungaria, Levédia és Etelköz területein, határain belül is létrejöhettek nevelés-oktatási koncepciók, pedagógiai elképzelések, javaslatok, amelyeket az idősebbek szóban adtak át utódaiknak. Mint ahogyan azokat a szóbeli alkotásokat — közmondásokat, találós kérdéseket, meséket, mondákat, legendákat stb. —, melyek azóta szerves részei irodalmunknak. *Őseinknek volt költészetük*, a dal, az ének, a mese, a rege stb. mellett nevelési problémák is létezhettek, ezek is szájhagyományként szálltak apáról fiúra...

A családon, a nemzetségen belül nem intézményszerű oktatás-nevelés folyt/folyhatott: a kisgyermek gondozása, az éppen aktuális tevékenység — gyűjtés, állatlegeltetés, földművelés stb. — elsajátítása, a népszokások, a néphagyományok, jeles napok rendszere, pedagógiai hatása értékes erkölcsi-társadalmi tapasztalatok átadását-átvételét tette lehetővé.

Hogyan oktattak, tanítottak? Történelmi lapok erre vonatkozólag egészen üresen maradtak — leírt lapokra a 16. századból akadunk csupán — jegyzi meg Bökényi Dániel (1891. 5.) A magyar népműveltség fejlődését gátolta népünknek a fennmaradásért vívott politikai és katonai hadakozása, gazdag, viharos múltja, de a viharok elülte után is fokozott erővel kellett a megerősödés munkájához

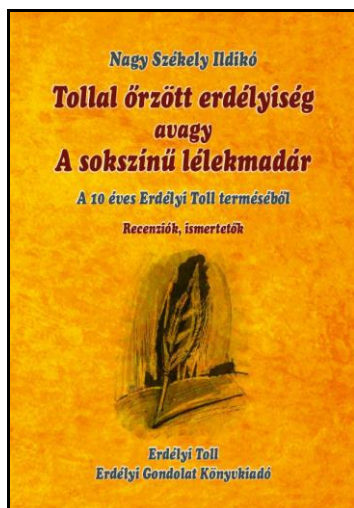
látni. Főleg a vándorlás idején, de a honfoglalás után is — bár a kalandozások kora másfajta műveltség elsajátítására volt alkalmas — előbb az ész, a meggyőzés súlyával s fegyverekkel is vívott harcra tudunk, melynek következménye a szellemi és erkölcsi műveltség terjesztése volt, a kereszténység és pogányság közötti harc, majd e reformáció és az ellenreformáció korának küzdelmei... — véli Pogány Frigyes (1928. 143.)

1000. december 25-én, karácsony napján koronázták királlyá Istvánt, Géza (940–997) fejedelem fiát, aki 997-től fejedelmünk volt. Az önálló magyar feudális állam létrejöttének szimbóluma a királykoronázás. A társadalmi rend mellé az egyházi szervezet létrehozása volt az új király feladata, amely párosult az iskolaszervezet létrehozásával.

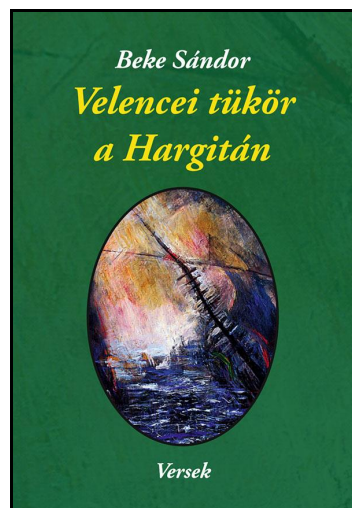
A *népnevelés* alapjai a *katolikus hitre való áttérés* idején születtek. A kolostori, káptalani iskolákban a szerzetesek és a papok képzését s a bejáró világiak oktatását a szabadban, a templomban, a plébános lakásán, később külön helyiségekben végezték. A papi szószékhez csatlakozott a katedra, ahova az iskola-mester, a magister állott. A papi, szerzetesi életre fiatalok jelentkeztek, így az elemi ismeretek átadását tűzték ki célul. Nagy jelentőségű volt Géza fejedelemünk és feleségének, Saroltnak (Sarolta, Saroltu) (954?–997 u.) a pártoló magatartása, majd döntő volt I. (Szent) István (Vajk, Árpádházi) (977 k. –1038) hitterjesztő munkája, akik tudatára jöttek, hogy az ország fennmaradását a nemzetek nyugati keresztény egyházba való belépése biztosítja. A nép művelése, a népoktatás azonban lassan haladhatott, hiszen kellő számú pap képzéséhez, a hittérítés befejezéséhez hosszú évtizedekre volt szükség. Még nehezebb lehetett a plébániákat iskolákkal és tanítókkal ellátni! I. (Szent) István is csak 10-10 falut kötelezett templom építésére...

Kiadványaink

2020-ban megjelent

2021-ben megjelent

Múzsza és lant

P. Buzogány Árpád

Ez lenne jó

Bort inni lenne jó,
lassan tompító pohár borokat,
nagyokat hallgatni,
amíg mások beszélgetnek, sokat,

és ne gondolni rád
se most, se holnap reggel; mint régen,
mikor nem tudtam, hogy
létezel s nem voltál menedékem

a magamra való
gondolásban. Énekelni volna
jó, legalább néha,
fütty helyett, ha nem neked bomolna

virággá mindegyik
bimbó, amit csak valahol látok,
és még léteznének
nekem rajtad kívül más világok,

szaladni volna jó
szél ellen, valahol tőled távol,
kijutni könnyedén
a rád gondolasok sugarából,

és másnak is írni
leveleket, hosszút és vidámat,
és felhívni bárkit,
mikor az embernek kedve támad,

vagy épp elköltözni
a világnak másik oldalára,
táncot járni bárki
ismerős egy kedvenc dallamára,

álmodni lenne jó
újabb, friss álmot új hajnalokon,

olyant, hogy ne legyen
a rólad megálmodottal rokon,

feledni kellene
ha mást nem is, bár ezt az egy nyarat,
és holnap megnézni,
mi az, ami utána megmaradt.

Szeptemberben

Ma láttam, elfordult tőlem,
olyan, mint kiégett szerelem,
kihízott életfickó várt,
hogy eljátszadozzon velem,

bevárt, hogy szépnek láthassam
újrarendezett világát,
intett nekem, hogy azt higgyem,
soha többé nem vág át,

amikor melléje érek,
mégis megvonja vállát:
másokért hullt könnyekért
ugyan kitől vársz hálát?

Hajnalok éneke helyett

Hajnalok hozzák az éneket,
mitől a szívünk dobban.
A legelső fény megcsillan
valahol egy sarokban.

Virágok álmát szétdúlják
koppanó léptek a járdán.
Madárfütty visszhangzik tereken,
élettelenül, árván,

harmat ül kockaköveken.
Csöndes a madarak röpte,
üres fény hull a szemembe
s benne marad örökre.

Ősz könnye folydogál

Esőre várt a föld régóta,
ősz könnye folydogál,
kerítések drótjára ül,
csillan, mint kis bogár,

ha a nap felé fölrepül.
Nagy tavak köd alatt
szunnyadnak, lesik a fényt, mi
a nyártól megmaradt,

szél zörgeti az ablakot,
koppint, mint idegen,
ki a járást nem ismeri
s port hajt útszéleken.

Csontos Márta

Tévedések végjátéka

A versenykiírásban nem vettem részt,
azt hittem, nem lesz folytatás.
A fényt már letűztem a startvonalon innen,
de a pisztolylövés nem engem indított,
a pályán megjelent valaki más.

Nincs engedélyem, leküldtek a játéktérrel,
a kispadon már nem hallik a hangom,
pianóba lökött visszavágó az önsajnálat.
Már nem kopírozom kontúrom a tévedésre,
csak strigulákat húzok a válaszlapon.

Rózsáim alatt nem lélegzik az avar,
a fák alatt égne az esti gyertyalángok.
Belecsorog a füst a felhígult homályba,
s ahogy kinyújtózom a tar fák között,
látom, mennyire alacsony vagyok.

Nőni látszik körülöttem a látomás,
az égi bárányokat kerülgeti a tragédia.
Csak a feketére festett példányok élnek túl
a világ deszkáin meghirdetett ütközetet,
Isten nevét vésték a hadiparancsba.

P. Buzogány Árpád

A Hold fénye, szemünkben

Széthull a késő őszi rózsák szirma, ha szél babrál vele. Hajnali hideg fonnyasztja, délelőtti langyosság becézi, akárcsak téged, hosszú délutánok tompítják szemed csillogását.

Estére nyüzsgögni kezd a város, a sétatéri padok magánya feloldódik, népes családok vonulnak a szűk járdákon, bevásárlószatyrok súlyától horgonyoz le az este. Amikor már csillagok fénylenek, hűvös a szél is, felborzolja a bokrokat.

Ez még nem kedvez az álmok teremtésének. Talán meg kell várni a nyugodt éjfélt, hogy megálmodhassuk a holnapok szemvillanását, apró kézszorításait, ha van erre lehetőség. Hanem csak elszállnak az álmok a déli melegben, egyedül ülve képzelődünk és elmegy mellettünk a nap, az élet. Kimért vonalként látjuk a holnapokat, attól sem erre, sem arra nem akarunk eltérni, konokul várunk és mindig csak későn jön el az este, szédült magányban.

Hiába népesedik be a sétatér, hiába telik meg emberrel minden utca, ha csak árnyképek kacarásznak körülöttünk.

A késő esti sötét biztonságában hívjuk elő, ismét, a régi álmokat. Szokott útján halad a hold is, százszor elismételt forgatókönyvek szerint maradunk magányosan az esti fényekben. Aztán hiába történik meg a kielemezés, kinek mit lett volna jó mondani, teljesen fölösleges az utólagos felismerés.

Napsütötte kávéházi asztalok magányában bizonytalan döntések születnek a lényegről: felismerjük-e a pillanatok hevét? Meglátjuk-e azt a szemvillanást, amelyik teleholdat varázsolhatna az éjszakába?

A válasszal nem jó késlekedni. Szűrt csillagfény nem kedvez a lelkesedésnek.

De meddig marad meg vajon a hold fénye szemünkben?

Amikor belegörnyedünk az emlékezésbe

Mintha lábujjhegyen járnának a szelek körülöttem és nagy fák súlyos álmait lengetnék a kis völgyek felett.

Azokat az álmokat, melyek rég-rég pattantak ki rügyekből, vagy gyökerecskékben rejtettek sokáig. Addig, amíg a hajlékony hajtásokból terebélyes fák vastagodtak. Közben a szekeret zötyögtető utcákban új házak épültek, és nemzedékek cserélődtek, a nyári eső után maradó, útszéli tócsák langyosában tapicskolva, sötét ruhákba öltözve ünnepekkor.

Kivástak közben a szekrényekből a vastag, nehéz posztókabátok, szétfoszlatta az idő a puha hárászkendőket, hétköznapivá koptak, zsírosodtak a fekete kalapok is. Visszhangtalanul tűntek el a jajsavak meg az örömteli kacagások. Elsárgultak a fényképek az ágyak fölötti falakon, behavazta az idő rég volt emberek arcát az emlékezetben.

Eltűntek a népes kalákák utáni hangos estebédek a kecskecsordával, lámpavilággal együtt. A nagy tollpárnák is padlásra kerültek a meghasadt nagy fatekenőkkel, kivékonyodott aljú szilvaízfőző üstökkel együtt.

Nagy csapat ludak helyett gyom nő a hátsó udvarokon, és nincsenek favágó kecskék, amiket az apró gyermekek meglovagolnának. Pókhálósak a pajták, mert rég kivénültek onnan a Fecske, Csillag, Juci nevű lovak, a favágók körül harcsafűrészek harsogása helyett láncfűrészek mély morgása hallatszik ki az útra eső utáni délutánokon.

Úgy lépdelünk a határ szélesre taposott útjain, mintha rég elfeledtük volna a keményre taposott, görbe ösvényeket.

Csak a hajnalok harmata maradt a régi, és a kövér almák suppanása az őszi kertek végében. Simára koptatott lépcsőkövek helyett cementen napoznak a lusta macskák. Szű rágja a gerendák mellé felszúrt, rég rozsdásodó sarlók nyelvét, vastag por alatt. Piros babos fejkendő helyett fürdőruháról álmodoznak az apró lánykák, távirányítók gombjait szokják vékonyka ujjaiuk. Műanyag játékok lepik el a tornácok párkányát krumpliból szúrt, pálcika lábú állatkák helyett.

Személygépkocsik burrognak bele az álmokba, benzingőz tölti be az ereszek alá akasztott, zsírral megkent háмок helyét.

Zajosak lettek a hétköznapiak és a vasárnap délelőtti nyugodt csendjét kihangosított zene űzi el.

Lovak tartólánca régi emlékekben zörren meg újra, apró legénykének ostorcsatintásával együtt.

Türelmetlenné vált minden délelőtt, gyorsabban nő a gyom a hagymaágyásokban is. Éjszakává nyújtottuk a nappalokat is, vakító fényekkel. Már a pénz csengése sem a régi.

Szállnak-e még kövér legyek az aszalni tett szilvára vajon? Lesznek-e még égbe szűrődő új kútágasok? Vagy csak csűröket bontunk? És kerítéseket az első és hátsó udvar között?

Kövér fények gyűlnek kora reggel a harmatcseppekre, rigó füttyögtet a kert végi bokrokon, és földszagot lenget a szél nyári esők után.

De belegörnyedünk az emlékezésbe, amint gyermekkori hangulatokat keresünk a szűk utcákban, poros padlásokon, megroggyant pajták ereszében.

Balajthy Ferenc

Patak-élet

A kis patak hová fut, megtudhatom,
Ha vele futok majd a domboldalon!
Kövek közt, éveken át, mint az élet,
Tengerbe jut áldottan, azt remélem!

A patak-lét hová fut, nem tudhatom,
Mert itt állok magam a rossz oldalon.
Hallom, hogy valahol süvölt az ember,
Fekete Ósanyag most mindent elnyel!

Fekete felhőn száll szárnyatlan álom,
Hozzád az utat, már sosem találom. —
Könnycseppeket sodor, de él a patak,
Megmentik, s szeretgetik égi hadak!

Kis patak, hová futsz, ha sír bús dalom,
Tengerré duzzad bennem a fájdalom?
Lelkem sötét egén holt anyag ragyog,
Lehet az is, nem élek, de még vagyok!

Vadászok

A Természet szülte a Vadászt is,
Hogy szeresse, ápolja, és védje!
Hiszen minden apraja és nagyja
Természet-jóisten teremtménye.
Fát ültet, vadat nevel, s megetet,
Mind máig úzi a Csodaszarvast.
Vadászláz viszi fel, magaslesre,
Erdőzúgást, vízcsobogást hallgat.
Még ma is ül hosszú, méla lesben,
Hogy, asztalon az étek, hálával
És tisztelettel áldott vad legyen!
Ezerszer is ad, ha egyszer elvesz,
Ember a természettel egy helyen!
A Vadász puskával öl, de éltet! —
Ősi ösztönök, törvények szerint,
Pótol minden látszó veszteséget,
Újra ültet, etet — s nevel megint!

Vad közvetít vadász és természet
Között, az útnak nem lehet vége,
S Lét Úrfonalán közelít — Dicső
Természet, s ember egybekelése!

Vadászlesen

Gyapot melegben duzzog a délután,
Elkókad a lomb, árnyék a ház falán.
Dalt dudorászik magában a szellő,
S Napot bújtatna már a báránylehő!

Virágok csókjától részeg még a méh,
De csendbe zárt viharok zaja kísért.
Áldott, ezüst szírom hull a fejemre,
S egy csillag belehal a szerelembe!

Magot szór a gyom is, rejtett ígéret,
Bár kertek alatt jár már az enyészet.
A tegnap ma volt ruhát ölt holnapra,
S fejkendő anyóka ül a zöld padra.
Esti fény halványul, a csend eltemet,
Valaki elment — de fogja kezemet!

A nagy vadászat

Mikor síppal halálra hív egy öreg
Ózbakot a vadász — csillapul a láz.
Ahogy a puska kékes füstje elszáll,
Átbucskázik fején a díszes fácán —
S akár a rongycsomó zuhan a földre.
Hajtók bős lármájára ugrik a nyúl,
Fut a tisztás felé, ha tud, meglapul.
De a puska újra, meg újra, dörren...

Már alkonycsend dereng a terítéken,
Sorsára vár rég a halálba csalt vad.
Fölpárállik — és egy vadkan vérébe
Mártott ág a vadász kalapján szárad.

Akárhogyan is...

Araszol, araszol az ember —
S totyog, mint egy pici baba.
Jobb volna tán az Időhenger,
Vagy maggyorsító kapszula!
Bús szélnek furulyát faragok,
Hadd szóljon a dalos fricska!
Zsebemből kiesnek a magok,
S kinyílik egy bugylibicska.
Dante poklától menekült int:
Araszolj, totyogj csak erre!
Lehetnél újra a Nagy Vesztes,
Madáchat tanítsd móresre!
A Kék bolygó fehérre fagyott,
Tűzben a keresztény kereszt,
Himnuszunk bár fekete fagott,
Vesszen, mi élni nem ereszt!
Élet küzdj, senkibe sem bízzál,
Hisz itt élned és halnod kell!
Ne add fel, ha senki se hí már,
Langy szellő Földről fölemel.

Beethoven sem fejezte azt be,
Mit az Isten nekünk teremtett.
De megfogant, ím, Emese álma,
Csodaszarvas újra vemhes lett!
Jótekonysági vad vadászaton
Ne lőj ránk, mi is ott leszünk!
Hörpintsünk hát Valós Világot,
Hogy rabok többé ne legyünk!
Mi mindenben benne vagyunk,
Jégháton — a Galaxis peremén,
E világra jöttünk, éljünk abban,
Atya, Fiú, Szentlélek, meg én!
Rendületlenül, mint szózat szól,
Létforrás a kín, a küzdés maga.
Araszolj, araszolj egyre Ember,
Totyogj, akár egy csöpp baba,
Az öröklét felé, az Öröklét felé,
AKÁRHOGYAN IS...

Márton Károly

Csángó haiku

Nap, nap porlasztja
Anyanyelvünket, létünk
Eróziója.

Visszaszámlálás

Megszülettem és
Azzal megkezdődött a
Visszaszámlálás.

Burok remélte

Burok remélte,
Elválaszthatatlanok,
A koppanásig.

Boglya üzenete

Összeverődtek
Lekaszált fűszálak
Karóba húzva.

Gyomirtószerem

Gyomirtószerem
A kapám, vízbe rakom,
Már fonnyad a gyom.

Tűzfalon verseny

Rózsák és indák
Indultak egy cél felé.
Tűzfalon verseny.

Magány

A papagájom
Pár szava emlékeztet
Emberbeszédre.

Kertet erősít...

Kertet erősít
A rozsdás járompálca.
Járomban szűz él.

Füstölni fogok

Halálos vírus,
Mint fagy virágzó fákra,
Füstölni fogok.

A csend börtöne

Pókhálófonal,
S berácsozott ablakok.
A csend börtöne.

Örökölt hiány

Kertünk sarkában
Lakatlan csigaházak.
Örökölt hiány.

Bognár Stefánia

Forró nyár

Hajam borzolja egy fuvalom,
olyan erős, olyan meleg,
a menny küldte, talán a pokol?
Csak a szívem gyógyítsa meg!
Adja vissza az éneket.
Kell az erő, kell a bátorság.
A nyár forró, a tél jeges,
váltja egymást hiány, pazarlás.

A hóhullám ma még jutalom.
Ne menjen napra az öreg,
legalább déltájt bent maradjon
barlangjába', csak így tehet
őrizetének eleget.
Van-e gondja, baja egyéb más?
Mindenkitől elfeledett
vagy a törődés is pazarlás?

Ezen a téren nincs panaszom,
a magánytól nem szenvedek,
keresnek, cseng a telefonom
s jönnek a gépi levelek.
De már messzire nem megyek...
Nyáron sugárözön szakad rám,
reumát hoznak a telek.
Hűtés, fűtés csupa pazarlás.

Ajánlás

Nyár Úrnő! Néked üzenek:
Az élet forrón is oly csodás!
Még akkor is híved leszek,
ha szidlak, a hőség pazarlás.

2019. augusztus 20.

Szivárvány

Sok száz kilométer, bárhány év,
s a gyógyuló seb felszakad.
A szivárványhídon utolér
feledhetetlen pillanat —
sor, amit múltunk visszaad.
István-napkor tartottuk meg rég
névnapom. Már más a divat.
De nálam ünnepi az ebéd.

A szivárvány alatt átmennék,
látnám az ajándékokat,
amik Anyám kezét dicsérték.
Az idő gyorsan elszaladt,
már csak rovom a sorokat.
November nyújtja új ünnepét
nevemnek és a vendéghad
nem sejti, hogy ma jobb az ebéd.

Miért szebb a szivárványos kép?
Idézi gyermekkoromat,
szülőfalum megannyi színét,
hol cseperedett a gondolat.
Idézi barátaimat,
akik sorsom később ismerték,
de átérzik a múltamat.
Bár lenne közös az ebéd!

Ajánlás

Hercegnőm, Hercegem! E nap
Rólatok szól, a szikrázó ég
s a nyár végi fényzuhatag
sugalmaz: jó együtt az ebéd!

2019. augusztus 20.

László Zsolt

„A kocka el van vetve”

Doktor Bemaló Raffaeló Totta prof. phd. mint a színtelen kocka világszerte elismert szakértője előadásának megtartására készült. Színtelen kockatanácsadóként számtalan szakvéleményt, tanulmányt tudhatott már maga mögött, melyeket minden esetben legalább száz évre titkosítottak. Sikerét elsődlegesen a lényeg megragadásának képessége és tanulmányai alapozták meg. Igen, a holtig tartó tanulás emblematikus, paradigmatis stb. jelensége eluralta a kort. A prof. előtanulmányait két éves korában megkezdte az Idegen Vemhek Iskolájában, ahol abban az időben a többször és újra megválasztott Isten áldásával már eltörölték a magyar irodalom és nyelvtan tanítását. Az arab, az ólatin és szanszkrit nyelvek mellett további, legalább vagy legfeljebb tíz idegen nyelv elsajátítása is kötelező volt. A harmadik nagydoktori disszertációjában teljesülhettek ki a szerzett tudásanyag, tudomány abszolút realiztikus, gyakorlatban is meghatározó tézisei. Az „Európa és Atlantisz színtelen kocka kereskedelmi viszonyai a XXXX. évezredben” című disszertációját számtalan elismerés követte. A Hózentróger Bizottság, mely abban az időben az alapvető élelmiszerek fogyasztását betöltő regulák megtartását ellenőrizte és szankcionálta, külön díjban részesítette. A prof., mint szaktekintély több nemzetközi és hazai kutatócsoport munkájában vett részt. A kutatások eredményei gyorsan realizálhatóak voltak, hiszen szilárd, de vissza nem igazolható tényeken alapultak. Karácsonyt, húsvétot és szilvesztert, mint a színtelen kockán kívüli lényegtelen eseményeket törölték a naptárból. Aztán a naptár is törlésre került, mint a kockán kívüli felesleges, időpocsékló regiszter. A facebook viszont működött tovább. Lehetett kockákat bejelölni ismerősként és ismeretlenként is. A prof. külön kihívásnak tartotta, hogy a kockák visszajelölési mechanizmusát különösen interaktívvá lehessen tenni a programok névtelen és virtuális világában is. És most itt van... Előadásának megtartása küszöbén, a terem üres, de hála a kockásult égnek, a térben a terem is kocka alakú. Az egyéb mértani alakzatok különben is értelmüket veszítették. A kör, a gömb, az átmérő és a „pí” már kihulltak a gyakorlati tudományok kosarából. A prof.-nak nem hiányoznak a szelfiző vagy éppen jegyzetelő, vagy jegyzetelni már nem is tudó figurák. Úgy gondolta, hogy a színtelen kockán belül elég, ha a színtelen kockának beszél, hiszen igen magas tiszteletdíjért erre kérték föl. Különben is csak a médiavisszhang a fontos. És ez biztosan visszhangos lesz ettől az előadástól, hiszen már az előadás címe is rendhagyóan érdeklődést kiváltó. „Színtelen kockák a világegyetem sosem látható térségeiben”. Erről zeng majd a fél világ és az egyetemes akadémiák felül és alul jegyzett mindegyike. Az előadás végeztével a prof. megköszönte önmagának a részvételt és a színvonalas előadást. Az épület üres, részvétlen tömbjéből távozott, amikor arcába csapott az alkonyat. Talán késő őszi lehetett, mert ázott, nyirkos faleveleket tapasztott a járdára a szél. Halántékához, majd mellkasához kapott egy erős fájdalom miatt. Tudta, hogy csak percek vannak hátra. Igen. „A kocka el van vetve!”... Ezek a szavak jöttek ki utoljára sóhajtva száján...

A Rubikon azóta kiapadt. És, hogy ki volt Julius Caesar, aki valamikor átlépte ezt a folyót, ma már senkit sem érdekel.

Cica

Fiaimtól kaptam a meglepetést... Megleptek egy maréknyi szőrgombóccal, egy fekete-fehér kicsi házicicával. Teljesen kifárasztott állapotban hozták haza a Palotavárosi-tavak mellől. Nagyon tartottam attól, hogy a zilált családi körülmények között egy újabb teher nehezül majd rám, egy újabb élet fokozza majd a panellakás időnkénti anarchiáit. Csalódnom kellett. Pár hónap múltán a cica megtalálta helyét. Beépült a három férfi alkotta családba. Ő is árva volt. Félárva volt, mint én és a fiam is. Rettegtem attól, hogy a félárvak közösségét majd gondozása kapcsán megbontja. Nem! Cica előéletéhez képest játszótárs lett, okos, intelligens, szocializált cicává lett. Minden higiénias keretet betartott, viszont nagyon szerette a mentolos készítményeket. Minden zsebkendőt, rágógumit, negró cukrot megtalált, aminek mentolos ízesítése volt. Sokáig csak macskaként, aztán családtag-cicaként élt velünk. Amikor verseimet írtam, kicsi tapancsával mindig megérintett és az ölembe fészkelte magát. Amikor fiam betegesen feküdt ágyában, halk nyávogásával vegyített dorombolásával ült, feküdt mellette. A későbbiekben általánossá vált, hogy a jól megtermett fiam hasán alszik. Az ébresztőóra pontosságával keresett minden reggel, hogy reggelijét megkaphassa. Napi életvitelünk részévé vált. Lassan elhagyta a függönyök szagát, a virágok rágszálását, tépkedését. Olyan simán és csöndesen közlekedett a lakásban, mint az Országház szőnyegein a politikusok. Kicsi fejében talán jobb megoldások születtek, mint a „cicaarcú” hivatásos politikusokéban, akiknek az arca szintén olyan tarka volt, mint az övé. Ha a hovatarozásáról vallhatott volna, bizonyára határon inneninek vallotta volna magát minden meghatározhatatlan pszichodramatika ellenére is. Hiába, egy macska geopolitikai felvilágosultság nélkül is macska. Hiába „egy cica, két cica hejj!...” Apropos! A hely. Neki mindig volt helye. Mindig a legjobbat sikerült kiválasztania. A cicák választása talán mindig jobb, mint a gazdájuké. Választásuk nem papíralapú. Őszinte, jóérzésre és egy ősi igazságra épül, ezért tévedhetetlen. Cicánk velünk együtt lassan öregedett. Orvosi (állatorvosi) ellátás nélkül egészsége leromlott talán a várólisták miatt. Fájdalmai nekünk is fájtak. Napi leépülését látni minden családtag számára lelki-testi krízist jelentett. Utoljára szájharmonikám rezzenéseire szólt vissza nyávogással. (Imádta a szájharmonika hangját.) Elérkezett a vég. Fiaimmal és kedvesemmel együtt sírtunk, amikor gyógyíthatatlan betegsége miatt az állatorvos szakértő módon és kegyelettel halálba kísérte. Kicsi, tarka okos házicicánk az állatkák mennyeibe költözött. Hiánya hihetetlenül hatott, hézagot nyitott szűk családi kapcsolatainkban is. Még ma is álmodok vele, és róla. Hiányzik mindannyiunknak puha, párnás hasikája és kicsi, érzéki tappancsai. Gondolhatnánk azt is, hogy lehet szeretni még, lehet szeretetet tanulni mégis... Cicánk, ha tudott volna írni, valószínűleg a Rolling Stones-nek írt volna dalszövegeket. Igen! Ő még megtehetette volna...

P. S.: Kicsi Cicám! Kérlek, ne haragudj azért, mert a halovány valóságot időnként képes felülírni az erős fantázia.

Csatáné Bartha Irénke

A csengőszó elkísér

(A 60. érettségi találkozóra — 1959—2019)

A csengő hívó szavára sietek feléd,
lázásabban lüktet most a szívverés,
szétszórt utakon kószál az emlékezés.
Kópés csínyek lapulnak az ünnepi percek mögött,
hogy menedékre leljen az is, aki elszökött.
Képek villannak, diákarcú emlékhad dübörög,
s én helyet találok a sorok között.

Ráncos arcok, tekintetek merengnek tétován,
elhagyott kertekben nő a csalán,
bodzaillattal udvarol a múlt,
kéz a kézben erő az összetartozás,
belőle sarjadtunk, mint gyökérből az ág.
Alma mater-illat a falak között,
hol mester és tanítvány
egymásnak, egymásért nemzedékeken át,
konok elszántsággal
vágyakba öltözött, és tette a dolgát.

S mintha az ősök szavára figyelne:
„Akarni és tenni csak azért érdemes,
ami becsületes, tiszta és nemes!” —
így ígér Holnapot ez a találkozó,
s a megszentelt csendben a búcsúztató szó.
A Gaudeamus dallamára lázasabban lüktet
a szívverés,
szétszéledt társakat keres az emlékezés.
A csengőszó megtorpan, emlékezni megáll,
a Nap is szebben ragyog Isten kék egén,
könnyek csillognak mindenki szemén...

Erdőszentgyörgy, 2019. július 14.

Albert-Lőrincz Márton

(Bérlet)

Első szabályként
beírják a naplóba,
hogy a szabadság
ára az élet: határait
évekre kijelölik,
aztán a naplót
elteszik és sorsára
hagyják egy poros,
biztonságosnak gondolt
helyen, a szertárban,
az archívumban.

(Amikor kiléptem decemberből)

December,
szigorú, amilyen az atyám volt,
és játékos hóembercsináló,
mint a gyermekek.

Amikor kiléptem belőle,
el is távoztam hosszú időre.

Nézett utánam, mint egy csaló,
aki házába beengedett,
megvendégelt, megágyazott
és kifosztott.

Ráduly János

Haikuk

OTTHONTALANÍT

Aludnék. Fölsír
A szúnyog: mesterien
Otthontalanít.

TALÁNY

A haikuról
Tudod: öt — hét — öt. Ám a
Lelke a talány.

CSUPASZRA

Nagy siettemben
Csupaszra dörzsölgettem
Boldogságomat.

Beke Sándor

Miért?

Váratlanul
mintha mindenki
meg szeretne változni:
nagyokat mondanak az emberek,
szépítnek,
sármoskodnak,
tudálékosan fontoskodnak,
s éles,
fennhéjázó hangon
lapáttal egymás felé
dobálják
a nagy,
semmitmondó szavakat —:
hej rupp.

Ennyi.

Szemek

Kék —
jeges kétely
a hűség
szavában

Barna —
mély,
titokzatos
Atlanti-óceán

Zöld —
tavaszi lomberdő
az ébredés
hajnalán

Darvak

A fekete kontinens felé
magabiztosan szelik az ősz kék egét
a palaszürke színű
egyszemélyes repülőgépek.

Brauch Magda

Száradóruha-kiállítás

Van ilyen.

Több helyen is láttam városunkban.

Lakásomban hosszú évekig állandó látványosság volt.

Ha van ilyen, akkor nevet is kellett adni neki. Nem törekszem nyelvújító babérokra (megteszik azt helyettem mások, csak éppen nem az anyanyelvük szó-készletét gyarapítják), bár ne kényszerülnék rá. Pedig vannak e többszörös összetételnek változatai is. Ezekre majd később visszatérek.

Szemléltetés nélkül nem könnyű megértetni, miről is van szó.

Illetve: kívülről, az utcáról nézve egyszerű a magyarázat: a tömbházak erkélyein lógó, ott száradó ruhadarabokból áll ez a kiállítás. Nem túl érdekes, nem is szép látvány, a városképnek sem használ, de az olcsóbb, azaz alacsonyabb kényelmi fokú tömbházakhoz nem építettek szárítót, és így szükség törvényt bont: valahol meg kell szárítani a kimosott ruhát, fehérneműt, ágyneműt. Valahol... azaz az erkélyen.

Ki-ki a saját erkélyén.

Így lenne logikus. Kívülről — az utca felől — így is tűnik.

Csak hogy nem így van.

És most érkeztem el ahhoz a ponthoz, ahol a magyarázathoz szemléltetés is szükségeltetik. Tudniillik egyszer valaki(k)nek a pihent agyában megszületett egy olyan — minek is nevezzem — találmány, szerkezet, amely „forradalmasítja” a ruhaszárítást. Ezt a szárítóeszközt a balkon alacsony „kerítéséhez”, azaz rácsához rögzítik, és a ruhák — csipeszekkel odafozva — csüngenek, ha a szél fúj, „keringnek, szállnak”, de nem a „magosba”, hanem a levegőbe, a semmibe. Ebben, persze, van logika. Egyrészt az aggatásnál nem kell magasba nyúl, kapaszkodni, másrészt a lelógó holmik nem gazdáik ablakát takarják el, nem az ő erkélyüket csúfítják el.

Hanem az alattuk lakó szomszédét.

Akinek lehetőséget teremtenek arra, hogy időnként gyönyörködjen a mosottruha-kiállításban, aztán a száradóruha-kiállításban, majd — az újabb mosásig — a száradtruha-kiállításban is.

Íme, modernkori nyelvújításom három szóváltozata. Szép, hosszú összetételek, nyelvész lévén még a mozgószabályt is érvényesítettem a helyesírásukban. De bár ne kellene bölcsködnöm a tudományommal.

Nem jókedvemben teszem, mert — mint már említettem — nekem mintegy 10 évig részem volt benne, és néhanapján most is „élvezhetem”, hiszen laknak fölöttem.

Akkoriban viszont felső szomszédaim kerítették egy ilyen „modern” szárító szerkezetet, és az szinte állandó jelleggel tele volt a négytagú család — plusz a nagymamák — mosott, száradó, sőt, száraz ruhadarabjaival. Ezek takarták el az ablakom előtt zöldellő hársfák kellemes, üdítő — bár valljuk be — kissé egyhangúbb, azaz kevésbé tarka látványát.

Merem állítani, hogy idővel a család egyes tagjainak ruhatárát jobban ismerem a sajátomnál (nekem vannak olyan régebbi vagy éppen alig használt darabjaim, melyekről néha megfedlek).

Aztán rá kellett jönnöm, hogy tévedek. Ugyanis, ha olykor szóvá tettem a háziasszonynak, hogy ami sok, az sok, nem látok át a saját ablakomon, néha így mentegetőzött:

— De hiszen ezek a holmik nem is a mieink. A szomszédasszonyom kért meg rá, hogy itt teregessem ki a ruháit, mert az ő erkélye a főútra néz.

— Talán bejönne egyszer, nézné meg, hogyan is fest a nagyobbik szobámból ez a „kiállítás” — kértem többször is, mert sehogysem akarta megérteni, miért zavar ez engem. Sajnos, egyszer sem volt hajlandó beljebb lépni. Ő tudta, miért.

Aztán már csak arra kértem, ne lógassa teljes hosszában a nagyobb darabokat, hiszen kettéhajtva is gyorsan megszáradnak a törülközők, lepedők, asztalterítők, és így kevésbé takarják el a kilátást. Azt is megemlítettem, hogy legalább a megszáradt darabokat ne hagyja ott napokig.

Egyik kérésemet sem teljesítette.

Hiába vártam az esőt, a telet, a havat.

Esőben is ott lógtak a holmik.

Hóban is.

Karácsonykor is.

Húsvétkor is.

Már a többi szomszédaim közül is felháborodtak egyesek. Azt tanácsolták, rántsam le a ruhadarabokat, hadd essenek le a piszkos földre.

Ha így teszek, ezt majd megértik.

Lehet, de az ilyen módszerek távol álltak tőlem, de attól is féltem, magam is velük zuhanhatok ki a második emeletről. Annyira azért nem voltam elkeseredve. Sőt: be kellett látnom, hogy ez a kiállítás előnyökkel is járhat. Például:

Igaz, hogy akkoriban nem nevezhettem volna be a városunkban meghirdetett „A legszebb erkély” versenyére, de hátha egy évben „A legérdekesebb erkély” címen is rendeznek pályázatot. Azon biztos esélyesként indulhatnék.

Arra is gondoltam, hogy meghirdetem a helyi lapokban ezt a bizonyos állandó — ilyen-olyan — ruha kiállítást. Nem nyereségvágyból, csupán azért, hogy embertársaim is részesüljenek ebben az épületes látványban. Ha a lakás eladására kerül sor — sokszor elhatároztam ezt akkoriban —, ezzel a látványossággal együtt meghirdetve talán hamarabb elkel.

És hát — végül is — mégiscsak érdekes, színes, változatos egy ilyen állandó ilyen-olyan ruhakiállítás. Addig — ha felvetődött e kérdés — nemigen tudtam eldönteni, hogy fekete-fehérek vagy színesek-e az álmaim.

Azóta színesben álmodom. A tarkabarka mosott-, száradó-, száradtruha-poráma álmaimban is kísért.

Kacsó András

**Küküllő-sors
(VI.)****Az utolsó virág**

Körömvirág, koldusvirág,
beissza az útnak porát,
kertek alól integet:
adjon Isten kék eget!

Tavasza, nyár, ősz sok virága
elvonult már más hazába,
ám ő nekünk itt maradt:
visszahívna a nyarat.

Virágok közt legutolsó,
ki a fagynak be nem hódol,
szakítsd le és főzz teát:
gyógyítja a nagymamát.

Nem hirdet ő kikeletet,
csak kitartást, csak életet...
sárga szirom, zöld levél,
holnapután itt a tél!

Osztálytalálkozó

Van egy hely, ahol felébred az emlék,
s vigyáznak rád, ha nagyon messze
mennél,
mélyebbről fakad, kedvesebb a szó:
visszahívna osztálytalálkozó.

Vigyáznak rád régvolt tekintetek:
baráti kéz, mosoly, segítő szándék,
mondandódat ünnepbe öltethet:
ahová készülsz, ott valaki vár még.

Virágból, szóból, hitből összeáll,
elroppen néhány együtt töltött óra,
a tánc, a dal és a borospohár
küldi baráti kedved nyugovóra.

Húsz év terhével, akármerre jársz,
bármerre görbült léted, sorsod íve,
kétely s remény ma kalitkába zár,
mert társaidnak elhoztad a szíved.

Szivárvány

Jaj, ellopták a szivárványt,
balgák címerükre rakták,
ezt a csodás égi bálványt
fejünk fölül elragadták.

Azóta az esők hullnak,
áradások egyre jönnek,
rend ösvényén, jámbor útnak,
záporpatakok köszönnek.

Egyet-egyet, bár, ha léphetsz,
gurguláz a föld alattad,
este fekszel, reggel ébredsz,
bibliázgatsz mocsarakban.

Úgy kifordult ez a világ
sarkaiból, mint az ajtód,
tarsolyodból mindent kiráz,
tészta-létnek nincs szakajtó.

Negyven napja, hatvan napig
a csatornák egyre sírnak,
s ez csak azért, mert valakik
szivárványból csókot írnak.

S ím, eltűnt az ősi jelkép
— Isten s Noé szövetsége —
miszerint az ár csak emlék
s vízügyekben szent a béke.

Derűs jólét auráját
keresnénk, de nem találjuk,

kik idéznék régi báját,
Nap és eső is barátunk.

Visszahívnánk, visszahoznánk
házunk fölé, bár egy napra,
s míg sorsunkat tutajoznánk,
megszűnhet az Úr haragja.

Ágak

Egymás mellé rendelve állnak
— kövesd a fényt, figyeld a fádat —,
akár egy roskatag család,
egymásba karol minden ág.

Egyenes, görbe, vékony, vastag,
ágaskodva tekint a napba,
varázskörük, mely összetart,
legyőzött már számos vihart.

Alattuk állsz, érzed a csendet,
látod e kesze-kusza rendet,
mindnek értelme, rangja van:
koronát őrző hallgatag.

Élni tudást tőlük tanulhatsz,
ismernek több száz évnyi múltat,
legyűrték ártalmak hadát,
ők, akik látták szépapád.

Várnak tovább, akár az ember,
bajra csodát, estére reggelt,
kedvüknek tágas, szép napot,
tekintetükbe csillagot.

Fák

Akár egy lassú gyászmenet,
a fenyők újra visszatérnek,
élők és előd-szellemek
a térben jussukról beszélnek.

Mikor még fa volt mindenütt,
száz havason rengeteg rengett,

madárdalba csak fény vegyült,
s élték a maguk szülte rendet.

Későre jár, övék a táj,
hitük, világuk visszakapták,
s csendjüket, ami néha fáj,
fogak, fűrészek nem harapják.

Lopakodnak, kicsik, nagyok,
elfoglalják az ősi fészket,
mit szépapájuk elhagyott,
s még nem tört össze az enyészet.

Ki ma a völgyet éri fel,
holnapra már erdővé válhat,
kit szülőföldje elvisel,
talán még egyszer talpra állhat.

Történelmét, múltját a fa
honnan tudja, kitől tanulta,
mitől oly kemény és laza,
ki szól reá, mint kezdje újra.

S ki szól reánk: jó emberek,
járjátok be ismét a tájat,
hitet, tudatot, jellemet
példázzon harcok néma fája.

Szent Márton napján

Maholnap jégen jár a lúd,
pitvarodban toporog Márton,
s hagyomány-tolla tálba hull:
vigyázz, az újbó meg ne ártson!

Ha pipéd volt, mit felnevelt
az esztendőbe fércelt gondod,
ma udvarodban számba vedd:
holnapra lehet libacombod.

Ha ludad nincs, hát az se baj:
erszényed legyen jól kitömve,
disznót győz ma a lúdszivaj,
sporlós lelked leheld a ködbe.

Libatepertő, libaháj,
mellehúsa, püspökfalatja,
legfinomabb a libamáj:
szunnyad lúdbőrös gondolatban.

Együk zúzóját és szívét,
zaftos nyakát, ropogós szárnyát:
vegyük be illatát, ízét,
mint zsoldosok a bús kaszárnyát.

Aki ma ludat nem ehett,
éhes lesz egész esztendőben,
aki e kegyből kiesett,
rándulhat libalegelőre.

Így száll el Márton madara,
e késő őszt áldotta ünnep,
ürüljön szentünk pohara
vígóságunkra, egészségünkre.

S derest, szürkét, vagy feketét,
figyeljünk Szent Márton lovára,
milyen kancát szólít a tél,
míg bojtot fűz az ostorára.

November

A vadszőlő ágai közt
szilaj verebek ricsajoznak,
verébfia, hát mi a szösz:
becsajoznak és kicsajoznak.

Fanyar gyümölcs, tucat madár,
november mit adhatna többet,
vadszőlő-szín látóhatár,
melyben a szürke toll a többlet.

Madarak, tollak, és bogyók,
kik eredendő hamu-kékek,

vétkeiktől hízik a hold,
mit lecsévélték nyár- emlékek.

Borzong, visong a meggyfaág is,
rajta a fagy ébredni kész,
szobalégben tartunk kanárit,
ősz-tarka álmunk télbe vész.

Üdv almafa!

Üdv almafa, ágaid most is szépek,
fölöttem ringnak álmaid, az épek,
kényeztetett bár szellő, napsugár,
én látlak csak s a novemberi nyár.

Évről évre küllemed elvarázsol:
zajban fürdesz, porban, esőben ázol,
elviselsz magányt, közönyt, hideget,
fagy-fóbiát és gyilkos kék eget.

Világ bajával kedved el nem rontod,
gyümölcseidet ősztől ősztre ontod:
sorsod jószágban méri az időt,
s szövöd a fényt, a bennem ébredőt.

Kerek az alma, akár az esztendő,
szándéknak, szónak, hitnek elegendő:
földből, virágból gonddal fölnevelt
tizenkét hónap s tízszer annyi vers.

Üdv almafának és jóakaróknak,
sok áldott kéznek, üzeni tudóknak,
akiknek hála fölépült a ház,
e későn érő, színes vers-bazár.

Gondolataim almaként gurulnak,
néha beszélnek, máskor elnémulnak,
télbe szunnyad, majd élénkül a szó,
s virul a kedv, a dalra biztató.

Szent Andrásra

Míg subáját tél irigylő,
mérgét sírja utca, kégli:

legutolsó őszi nap
s ágaskodva jár a fagy.

Tolakodnak mínusz fokok,
erősebbek, mint a borok,
nem kerülük a vitát:
töltsünk egy kis pálinkát.

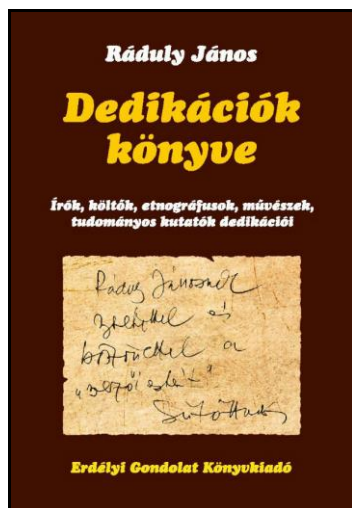
Novembervég kettős ünnep:
őszi gondok mind megszűnnek,
szándékunkban jég ropog,
Szent András jön, bekopog.

Ez a hideg már nem hamis
— tudják ezt a farkasok is —
orgonál a tél ege,
fűt az ünnep melege.

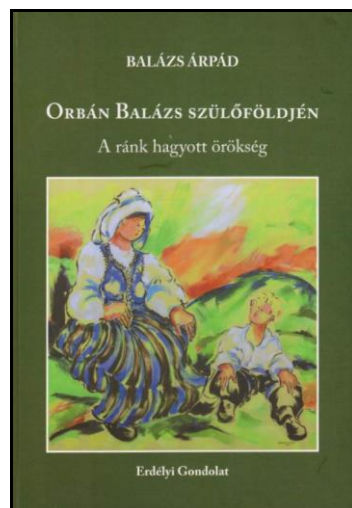
Decemberre néz egy csillag,
terjeng már az advent-illat,
lelkünk könnyed és szabad,
öltünk angyalszárnyakat.

Kiadványaink

2019-ben megjelent

2022-ben megjelent

Műzsák ajándéka

Beke Sándor fordításai

Gabriel Cojocaru
(1962–)

* * *

jobb válladon várlak,
ott várlak, kedves...
bal válladon
gyűlnek a csókjaim,
a csókjaim ezer számban
— több ezer jázmin virág,
pont a szíved mellé
egy agyagsillagot ültettem!

mint az ártatlan
könnycsepp

...és mindig
így köszöntsön
sok ezer
jázmin virággal

Költemény Esmeraldának (II)

(Poem pentru Esmeralda /II/)

reggeli
szárnyaddal
sokkal
lelkesebben
fog dalolni
ez a madár

ez a gondolat
épp itt
fogja megtalálni
nyugalmát

miközben isteneket
csitítanak
a tükörig szaporodnak
az emberek

...és szép vagy
mint a forró csend

Költemény Esmeraldának (III)

(Poem pentru Esmeralda /III/)

a mi napunk
átsuhan az éjszakán
egy lélek
egy másik lelken
mikor a testek
elfogadják egymást
— az újat
— az egybeolvadást
— a meglepetést

s a mellei is
ünnepek
és meleg teste
hív engemet
mikor a boldogság
— akár a Hold —
az égen túl
kettéválik az égen

és kezdtől engedélyt
kérek majd
és ajkaidtól jóváhagyást

kérek majd
 hogy tartósan
 mindvégig tanítson
 szüntelen.

Költemény csupán neked

(*Poem numai pentru tine*)

Jó estét, jó estét
 Dulcinea
 — te, aki oly csüggedten
 érkezel a Tejút
 panteonjából

ott a testek
 szerelmeket siratnak
 és lopódzó, áttetsző
 érzéseket szülnek
 s akár a friss rózsák
 szirmai
 összetapadnak
 és összeolvadnak

bármennyire
 is kívánná az erő
 nem lesz
 aki valaha
 szétválassa őket!

Rejtvény

(*Șaradă*)

mint a méz
 ízét nem ismerő
 méhek,
 ha egy tálcára
 teszem
 a szívemet,
 ...kívánnád-e
 hogy csak a *szívem*
 legyen aranyból?

Megváltó ének

(*Cântec de răscumpărare*)

a vízkereszthez
 igazodik a világ
 a szél szárnya
 a szóból nő ki
 és Ki ...mikor tudná
 álmainkat visszaadni?
 mint egy édes szent
 mit a vadak
 már nem tudnak
 felfalni
 mindenkiért
 irgalmat kérünk!

Költemény csupán Esmeralda- S mert tavasz volt, Esmeralda

(*Poem numai pentru Esmeralda*)

a fagy árnyéka fölött
 fönt a magas égen
 szivárvány szárnya
 mily hosszú a te kaptatód?
 szemével átfonja a láthatárt
 leszáll s megérinti a tenger habját
 áthatol a lelkek között
 a friss örökkévalóságon
 csíkos testű szivárvány
 Vágy a türelmetlen
 Vággyal.

(*Și pentru că era primăvară,
 Esmeraldă*)

átöleltem
 a válladat
 utakon túl
 és órákon át
 amíg a fák
 megéreztek magukon
 a kifakadó
 a leveleket
 s a színt váltó
 virágokat

egészen addig
amíg a Nap
egy termékeny fájdalomban
elüldözte méreteit
és úgy gyógyította meg
sebeimet
akár a só

a vizet
és a tejet
állni hagyni
az újjászületett leveleket
s az apróra nőtt
virágokat

a zsenge fű
a közelből a távolig
s a mi napunk
egy könyvben megszületik

Minden nap

(În fiecare zi)

a hajnalhasadásból
úgy kortyolgatok
mint egy napkútból
miközben
szemem előtt
több mint
száz olyan dolog
létezik amiért
látom érdemes élni,
mindenek előtt
ott vannak a te ajkaid,
Esmeralda.

Helyreigazítási ima

(Rugăciune de îndreptare)

tudjuk?
vajon tudjuk-e még
hogyan kell meghatározni
ezt a törékeny bizalmat
s — az időt várva —

mennyire tudjuk
eltávolítani tőle
a hallgatást

mikor a gondolatok között
barangolunk

kezedben
kibomlik a világ
s a kozmosz keblén
kinőnek
a boldogság fái

*igaz-e Esmeralda,
hogy a te szemeid
saját maguktól költöztek be
az én lelkembe?*

Költemény egy másik életből

(Poem dintr-o altă viață)

az első
hallgatáson túl
miként tudsz bejutni
a forró kapukon
este az utódok
lépteiből nő ki
a nehéz
és kifordított lelkű
reggel

mennyire örül —
mennyire tudod
átölelni őket?
kilenc hajtás
s tükrökben a nő...

innen, épp most
az ablakokból látszik
egy szentnek a tánca
örök fogadalom
hogy több legyél
mint amennyi vagy:
lándzsája
a védekezőnek
szikra
mely többé nem szikrázik

Költemény az érzékek altatására

(*Poem pentru adormirea simțurilor*)

és valóban láttam
egy ablakon keresztül
mintha ebben a században
egy évszázaddal régebb
miként fent
ég-szomját oltja egy madár

engedjük az éjszakákat
cseverészni
— beszélni fognak majd...?
és akkor sem
fogjátok megérteni

simogatásaink
rejtett
titka.

Levél ashramnak*

(*Scrisoare către ashram*)

és mit fogunk
válaszolni nekik?
gyermekünk
majd megkérdik
hogyan is
éltünk
— mint egy folytonos
marcangolásban —
halálunk előtt

szeretve, szeretve őket, szeretve!
nem, a vers
nem bújkál
csak a béke,
az mindenáron...
amikor már nem tudunk
többé imádkozni
annyit hogy
még látni tudjunk

a hullócsillagok
a szívben lakozó
szerelem mellett,
egy láng...
valójában kettő!

Mikor a csillagok jósolnak

(*Când prezic stelele*)

ezer éves
békéből
születtek meg
azok a senki által
meg nem hallott suttagások

mikor a nyár
magát keresztezi az ősszel
a hasad
az istenek szemében olyan
mint hófehér hab
— a végtelen

és egyetlenegy darabot sem
tört ketté a böjtölő keze,
a kéz, mely csak halántékig
tud simogatni,
mit jósolnak a csillagok?

Pogány szerelem-ének

(*Cântec de iubire păgână*)

milyen a hangja
a vak kútnak
amíg tudom
fogom a kezéd.
ahogy a gyors paták alatt
feldobja a füvet
úgy hódolok s hajlok meg
ezüstszállal szegélyezett
bokáid mellett
a fájdalmas agyagban —
addig amíg még
csókolni tudlak.

ahogy az égtől a földig
 az eső egyre csak zuhog,
 erdő-szemekkel
 fogadalmat tettem.
 és nyugodtan amíg még
 hallgatni tudlak —

*hol keressetek,
 hová bújtassalak el?
 hol keressetek,
 hová bújtassalak el!*

Kántálás Esmeraldának

(Colind pentru Esmeralda)

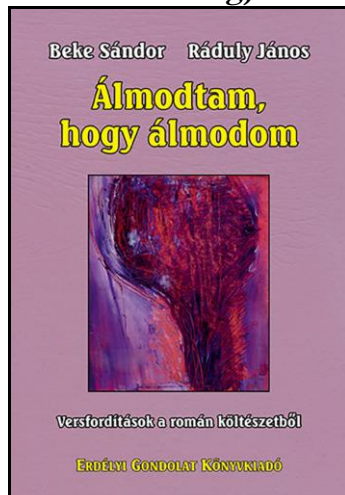
Több ezer forrás
 halad át TESTED közepén
 mit erdők olvasztanak meg
 mit csak ők tudnak ledönteni

s mert
 szeretlek
 én felborítom
 a tengereket
 s mert vagy
 újra felfedezem
 a színeket
 s mert
 együtt vagyunk
 új Holdat
 kovászolok
 belőled!

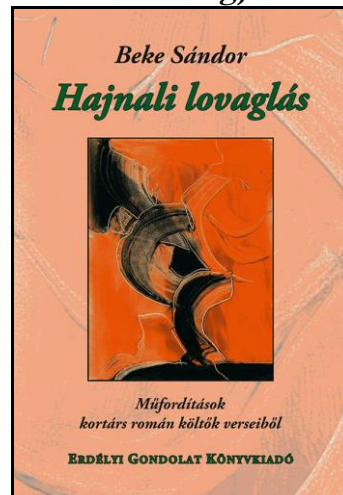
„jázmin levelecske
 mindenki tudja, hogy szeretlek
 babér levelecske
 az én aranyvirágom, Esme!”

Kiadványaink

2020-ban megjelent

2021-ben megjelent

Maria Pal (1948–)

Egy kancsó aranyszínű pikkelyekkel

(*O cană cu solzi aurii*)

néhány falon
kék hajú egyszarvúak
dobognak

a könyvek lapjai félénken
becsukódnak

Kafka szemével hunyorít
átnyújt neked egy aranyszínnel
pikkelyezett kancsót
és hahotázva kacag

botladozva kilépsz
és tárva hagyod az ajtót

nyomodban — színes maszkok alatt —
elrothadnak a kurjantások

az arcok lehámlanak

kék hajjal lobog a fény

Én senki vagyok (*Eu sunt nimeni*)

a forró levegőben
egy robbanó prófécia lebegett
akár egy szonda mellett meggyújtott
gyufaszál

a láthatáron a fák mereven álltak
a visszhang erős hanggal csapódott
a köveknek

én senki vagyok te ki vagy

fecskék köröznék a tükör körül

a levegőben csüngő előérzeteket
horgolják

a folyók egy só-maszkból
a szomorúságot simogatják

* * *

(*a szomorúság hullámokba
verődik...*)
(*tristețea cade tăcută în unde...*)

a szomorúság hullámokba verődik
szitakötőket rettent

feléledt ágakban
hegedűk

arcodra telepszik egy füstmaszk
a célzások hevesen folynak
az ereken

Bohócruhában (*În haine de clown*)

szoknyákról — más maszkot
képzelve —
szemek gyümölcse hullt
az átforrósodott járdára

lábad előtt
egy száraz szivárvány rügyezett

az évszak titokban ezüsttel
vonta be magát

a napnyugta árnyékaiban
valaki bohócruhában
mosollyal karikázta be
a könnyeket

Más illatok*(Alte miresme)*

arcán nehéz pókhálókkal
 a beteg est ostobán bolyong
 az erdő karos gyertyatartói alatt
 elkésett járókelők kezét fogja

szemük folyókat szárít
 forróságtól repedtek a medrek
 a tenger felé

a Hold ezüst sugarával éleszt
 felszínre hozza opál-maszkodat
 melyen még ott remeg
 a templomban a lapozgatások
 közben kigyúlt
 gyertyák megsárgult fénye

a gondolat fokozatosan sűrűsödik

más illatokat nyer akár a méz
 és egy másik hűvös

Eső alatt*(Sub ploaie)*

egyre sűrűbb a sötét
 a gondolatok többé nem hagynak
 látható tiszta nyomokat

a villám hiába szaggat
 és torzít

ott ahol a vihar is tombol
 — mint esőben a maszkok szeme —
 mélységek hipnotizálnak

megriadva
 a levegőben eltéved egy rovar
 érd tetten a csendet miként
 testedbe száll
 mint ködfüggöny a tenger
 hullámaira

Ne keress*(Să nu cauți)*

háza fölött
 csontjaidat morzsolja az ég
 összedönti a festmények tájait
 csendéletekbe ártatlanságot hint

valaki a némaságnak morog

a rémülettől megrezzenve
 óvatosan szétnéz
 és füledbe súg

maszkjuk alatt
 soha ne keress elvesztett
 kulcsot

medúza égből
 a vízben tapasztalatlanul

sarjadnak a kövek
 a hallgatás helyén van és várja
 hogy vihar következzen

Bojtorjánok árnyékában*(Sub umbrele de brusturi)*

háza falai
 láthatatlanok
 akár a maszkok mögé
 rejtőzött arcok

hallgatásnak ütköznek
 a szitakötők

az alvó sirályok
 az óriás dragonyosok árnyékai
 az esők közé dermedt levelek
 susogása

vacsorára hívás
 szakítja meg
 a bojtorjánok árnyékában
 gyermekjátékhoz gyűlt bűvészeket

Képek

(*Imagini*)

a különös maszkok elsötétült
képernyőjén
egy középkori üstökös

oda vetítetted ki a virágos kertet
a folyókba dobott képeket
a látvány nélküli szemeket

az üstökös másfajta hollókkal érkezik
olyanokkal melyek csodálatos
fészkeket raknak véredben
és üres szemedben

Horogra akasztva

(*Prinse în cârlige*)

öregék sétabotját
támasztotta a csend
egyenetlen és csoszogó
lépteiket kísérte

egy ablakban
horogra akasztva néhány
melankólia
szárítókötélen csüngött lefelé

mellette a sáncban
a megzöldült vízben
gázmaszk alatt talált rejtekhelyet
egy félretaposott cipő

Bojtorjánok árnyékában

(*Sub umbrele de brusturi*)

háza falai
láthatatlanok
akár a maszkok mögé
rejtőzött arcok

hallgatásnak ütköznek
a szitakötők

az alvó sirályok
az óriás dragonyosok árnyékai
az esők közé dermedt levelek
susogása

vacsorára hívás
szakítja meg
a bojtorjánok árnyékában

gyermekjátékhoz gyúlt bűvészeket

Hozzád tapadva

(*Lipite de tine*)

a néma kövezeten elolvadnak
a játékos hópelyhek
a nap csobogva tűnik el véredben
a suttogások levél-csapatokban
köröznek

az ősz epileptikusan még
meg-megrázza magát
unottan suttog az utolsó
nyírfák aranya

a másodperc ólomsúlyától ideges
homlokról

a tűz mohón lenyalja
a maszkokon maradt utolsó
hangokat

a több száz éve eltűnt város
boltívei alól
hozzád tapadva hahotáznak
az árnyékok

Remete

(*Eremitică*)

erdeifenyők közé vonult
remete
a ráncok barázdálta maszkodon át
a völgyben lakókat fürkészed

füleled
a fenyők lándzsáiba hulló
szürkület hangját
s a kiáltást
mely vadakat riaszt
s mely nyugtalansággal tölti meg
az égbolt magasát

Titkokkal teli amforák

(*Amfore pline cu taine*)

Naptól leégett hátú sziklák
vállon forró tengerpartra cipelt
titkokkal teli amforák

léptek nyoma a sós víz felé

a tenyerek öblén átfolyik
ennek a nyugtalan napnak a fővénye
s megkövül egy üvegmaszk idegeiben

* * *

(*egy maroknyi rózse...*)
(*o grămăjoară de vreascuri*)

egy maroknyi rózse
szétszórt gyufaszálak szerteszét

halkan
szobrászkézzel
— a híres maszkok arca
és kiáltásához hasonló
hangja szerint —
alakít a tűz

Velence

(*Veneția*)

a nap csatornáiban vergődve
rothadt árnyékok siklanak
Velence kéjes tekintetében

az antik maszkok ábrázatát
nyugtalan vér színezi

a hallgatás a semmibe néz
félíg nyílt szemhéjakkal
mint álmából alig ébredő macska
úgy nyújtózkodik

a szürkület vizére
az idő lerázza magáról száraz
pikkelyeit

* * *

(*félve...*)
(*speriată...*)

félve
tört elő a Hold
mikor az alvó vizekre
tekintetedből leráztad
a leveleket

szemben
egy hamu-maszkon
régészek fejtették meg
az átéléseket

A hallgatással

(*Cu tăcerea*)

az utcán lepkeárusok
s az éjszaka kertjében
idegen hangok

a hallgatással társalogsz
kormány és lapát nélküli
sötétjében

olyan vagy mint a szél mely
fölkavarja az utat
a maszkok lakta házban
maradt régi metszeten

Egy fülemüle sem

(*Nici o privighetoare*)

ugyanaz a szürkület honolt
a temetőben
gondolatoktól remegtek a levelek

szűk sétányokon
hamuszín pontozta a sorjázó köveket
s egy fülemüle sem szolmizálta
többé az eget

egyedülléteikben lakva
csupán az élők gyűjtögették
ezer maszkkal szemhájuk alá
a sírok hűvösét

A várakozás

(*Așteptarea*)

a különös árnyékokkal teli ősz
tenyere üres

a várakozás
— akár a maszkok alá rejtett magok —

Platónnak
párbeszédet készítenek

Egy fejnyom

(*Urma unui cap*)

lecsillapodott szél
s akantuszlevelek borítják
az arcát eltakaró maszkot

egy hamuvárakkal teli világ

a nemlátók kórusa
— alig hallhatón —

szórja a kantáta-részleteket

harmathullást
egy falhoz támaszkodó fej nyoma
s a te ablakaid tágra nyílván

hangtalanul távolodik egy csónak

egy szenilis öreg vizes ruhában
ceruzavéggel rovásfát karcol
torz vigyorgás szélesedik arcán
mely olyan színű
mint a vízbe esett Hold

A tenger is

(*Și marea*)

rémületek és ürességek csíráznak nyomokban
az arcok őrülten rohannak
a hangok gyötrő álomba vannak
fojtva
a légzések abbamaradtak

s a tenger
a tenger a tükrök között vergődik
feketén
dühösen
rengeteg maszkkal

felismered és örülsz
és magad fölé húzod bizakodva

Pályák, művek

Málnási Ferenc

Beke Sándor verseinek stilisztikai elemzése (III.)

Szeretnék vers lenni benned

A FELIDÉZETT VÁROS

1. Estefelé a trópusokon

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, a lírai és a prózai alkotás között álló szöveg, egyetlen felsorolás, 111, balra zárt sorral.

A szövegösszefüggést egy botanikus kerti látogatás eseményeire emlékezve a költő lírai vallomása teremti meg.

Két mellérendelő összetett mondat, grammatikai, lineáris kohéziója foglalja össze mindazt, amire a költő emlékezik, bennük pedig birtokos személyjeles (-ragos) szavak: „magányodban, tűje, levelein, szerencsém, kínjában, elénk, földjén, lábaidra, blúzod, műanyaggyöngyöd, partjainál, bejáratánál, előtted, neked”. Egyes szám első és harmadik személyű, de többes számú igék is az eseményt mesélik, a történéseket, a költő vallomását. Határozott névelős szavak: „a szülőföldön, a mediterránon, a szavannát, az őserdők, a leopárdokkal, a levelekre, a tóba” nevezik meg a dolgokat, amelyekről az olvasónak is általános tudása lehet.

Ezek a határozott névelős szavak jelentéstani elemként is, felsorolásként szerepelnek a versben, egyben előfeltevések, az események, történések, dolgok létezését jelölik.

A szöveg címe névelős, jelzős szerkezet, témamegnevező, alcíme pedig ajánlás a kedvesnek. A szöveg első részének a címe — *Estefelé a trópusokon* — egyszerű bővített mondat, az állítmányt az olvasó beleérti, témamegnevező, utal a szövegre.

A költemény 1983-ban született, kötetben: *Madártemető*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1993.

A szöveg a költő monológja, de benne a „szerencsét hoz” mondás és a trópusok őre, a bajszos öregember szavai. Szövegköziség a trópusok felidézése a botanikus kertben, valamint Livingstone, Kleopátra, Európa és Afrika tulajdonnevek.

Valóságos és elképzelt elemek ötvözte a szöveg, előbb a képzelt-valóságos világban indul, utána a botanikus kert valóságos-elképzelt világába zárul, amelyhez az olvasó a saját benyomásait, véleményét, előismeretét társíthatja.

A felidézett város

Feleségemnek, Klárinak

1

ESTEFELÉ

kerestelek a szülőföldön,
 a mediterránon,
 az ekvatoriális övezetben,
 hogy végre még egyszer
 megtaláljalak
 Livingstone földjén,
 afrikai magányodban...
 emlékszel-e,
 mikor Kleopátra tüje
 meggyújtotta a szavannát,
 s az őserdők felé,
 a szavannatűzben
 bajtársakként
 rohantunk a leopárdokkal?
 emlékszel-e?
 megszelídített
 vízilovak mellett ültünk,
 a tó vizén,
 tündérrózsák levelein
 aprópénzek lapultak,
 „szerencsét hoz” —
 azt mondták,
 hát én is dobtam
 egy jó marékka a levelekre,
 a tóba,
 hogy biztos legyen a
 szerencsém...
 a távoli parázs
 lassan kialudt,
 néhol
 kinjában még pattogott
 egy kicsit,
 de a vízen túl
 már pálmák legyeztek,
 mikor megfújta őket
 a trópusi szél,
 csimpánzok
 banánt dobtak elénk,
 mi csak mosolyogtuk,
 hogy nem értették,
 miért vagyunk itt
 Livingstone földjén,
 miért nem fekete a bőrünk,
 miért nem bántanak
 minket a vadak,
 miért nyílnak virágok
 vinilin kis szatyrodon,

miért bordópiros a
 lábaidra feszülő nadrág,
 miért van neked
 himzett kis blúzod
 s cérnára fűzött apró
 műanyaggyöngyöd;
 esteledett...
 csak mi voltunk
 még a trópusokon,
 egy ébenfa padon,
 sötétzöld pálmafa alatt,
 mikor belépett a
 trópusok termébe
 Afrika üvegkapuján
 nagy kontinens-kulcsával
 a trópusok öre,
 a kék sapkás,
 szemüveges,
 bajsos öregember,
 hogy kitelepítsen
 mint idegen megszállókat,
 nem fegyverrel, hanem
 szép szóval:
 „nézzétek,
 gyerekek,
 a galéria-erdők fölött
 már nyugszik a nap,
 Afrika aludni készült...”
 Kint,
 Afrika partjainál,
 úgy nyolc óra körül,
 egy barna szoknyás
 falusi öreg néni
 a mediterrán Európától északra,
 a botanikus kert bejáratánál
 virággal kínált,
 nem trópusival
 hanem kerti virággal...
 tudod,
 úgy szégyelltem
 magam előtted,
 annyira szerettem volna
 Afrikában virágot
 adni neked,
 annyira szerettem volna
 Afrikában
 elefántcsontnyakláncot

adni neked,
annyi mindent szerettem volna
Afrikából neked,
hogy szégyeltemben
ettől a falusi öreg nénitől
egy csokor kerti rózsát vettem,
te úgy örvendtél,
mintha Afrikából hoztam volna...
este volt már...

a botanikus kert
bejáratánál álltunk,
dobolva,
suhancok zenéltek valahol...
mi azt gondoltuk:
egy afrikai falucskában
meleg tábortűz mellett
bantu négerék énekelnek...

2

ISMÉT

kedvesem,
csak az egymástól távolodó
vonatok fülkéiben
érezzük igazán,
hogy csupán a
gyermeki gondok,
a pontos időre
megszabott találkozások,
az óriási titkok
s a kicsi, keserves
sírások kísérik minket
Európa bulvárijain,
két végtelen közé zárt
lehetőségeinkben,
hogy legyen, amit
fölbolygasson
annyi év után a
mi közös útítársunk,
a láthatatlan időszobrász...
így hát, kedvesem,
megmaradnak a
megszokott helyükön a
tárgyak:
a fekete márványkövek,
a rothadó kis fakeresztek
a temetőben,
hogy újabb vallomások

díszletei legyenek
narancs-akvarell
szürkületekben
minden rügyként
kibontakozó szerelemnek,
megmaradnak
levelezőlapok
annyi igazsággal,
és megmaradnak az
asztalkán a poharak,
melyek mélyében
belefeketedett már a bor,
s a hamutálca, mely fölött
legelőször érintettem meg a
kezed, marad a falon a
festmény
s a cérnásdobozban a
mellényedről leszakadt
fekete gomb,
és meglátod,
marad az a nagy állomás,
melyet csak nemzetközi
vonatok ablakaiból
láthatunk átutazóban
ismét...

(1983)

A szöveg nyelve magyar, mai, emlékezés, beszámoló, szépirodalmi mű.

Stílusa is szépirodalmi, jó hangulatú szavakkal emlékezik a költő a valószínűnek tűnő botanikus kerti látogatásra, az ott történetekre, a képzelt világban történetekre is, s a szavak szótári jelentésére ráépül az emlékezésnek megfelelő vágyakozó, sajnálkozó hangulat, többletjelentés. Ezt a világot rajzolják az összetett szavak is: „szülőföldön, megtaláljalak, őserdők, szavannatűzben, megszeli-dített, vízilovak, tündérrózsák, bordópiros”. A szöveg ígéinek nagy része cselekvést jelent, néhány történetet jelentő ige mellett: „megtaláljalak, rohantunk, lapultak, dobtam, kialudt, legyeztek, megfújta, nem bántanak, esteledett”. A vers főnevei és melléknevei a költő emlékezésében a személyeket, dolgokat, tényeket nevezik meg, valamint a milyenségüket, a tulajdonságokat: „afrikai magányod-

ban, megszelídített vízilovak, tündérrózsák levelein, jó marékkal, távoli parázs, trópusi szél, sötétzöld pálmafa, kerti virággal”. Az emlékezés során a helyet, időt, módot és más körülményt a határozóragos és névutós szavak mutatják: „szülőföldön, mediterránon, bajtársakként, leopárdokkal, levelein, lassan, padon, termébe, virággal, őserdők felé, vízilovak, mellett, pálmafák alatt”.

A szöveg szóképei közül az alábbi hasonlatokat említsük: „bajtársakként rohantunk a leopárdokkal, hogy kitelepítsen, mint idegen megszállókat, örvendtél, mintha Afrikából hoztam volna”. Mellettük pár megszemélyesítés: „aprópénzek lapultak, (a parázs) kínjában pattogott, Afrika aludni készült”.

A szöveg mondatai kijelentőek, közelítenek a felkiáltó mondatokhoz, közöttük két kérdő mondat kérdőjellel, és hét kérdő mondat kérdőjel nélkül. A két nagy szövegmondat ellentétes szerkezetként szerepel a szövegben, az első az elképzelt világot, a második az emlékezés keretein belül a valóságos világot rajzolja meg, de ez is az elképzelésbe torkollik.

A szöveg verbális stílusú, a lírai én egyenes beszéde, az „emlékszel-e” kétszeri szerepeltetése feltételezi a hallgatót, a kedves, és a „szerencsét hoz” mondat is a beszélő társától eredhet. A kék sapkás, bajuszos öregember szavai is egyenes beszédként szerepelnek a szövegben.

2. Ismét

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, a lírai és a prózai alkotás között álló szöveg, egyetlen körmondat, egy szakasz, 52 hosszabb-rövidebb, balra zárt sorral.

A szövegösszefüggést a költő visszaemlékezése adja, lírai vallomása kedveséhez.

Az emlékek felsorolása lazán összefüggő szövegmondattá szövődik, mellérendelő összetett mondatként, a mondatokon belül a birtokos személyjeles (-ragos) szavak segítenek a mondatösszeállításban: „kedvesem, fülkéiben, bulvárajain, lehetőségeinkben, útitársunk, díszletei, kezéd”. Egyes és többes számú igék szervezik itt is az emlékezést. A határozott névelős szavak — „*a* gondok, *a* pontos időre, *az* óriási titkok, *a* fekete márványkövek, *a* rothadó kis fakeresztek, *a* temetőben” — olyan ismereteket neveznek meg, amelyről az olvasónak is valamilyen általános ismerete lehet.

Jelentéstani elem a szövegben a „megmaradnak” háromszori ismétlése mellett, a „vonatok” szó a vers elején és a végén szerepel, s mellette a felsorolást említsük: „gondok, találkozások, titkok, lehetőségeink, útitársunk”, majd tárgyakat sorol fel, amelyek megmaradnak, segítenek az emlékezésben.

A cím utalás az előző versre, annak folytatása, témamegnevező.

A költemény 1983-ban született, kötetben: *Madártemető*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1993.

A szöveg a költő monológja.

Valóságos és elképzelt világkép ötvöződik a szövegben, amelyhez az olvasó társíthatja a véleményét.

A szöveg nyelve magyar, mai, vallomás, beszéd, szépírói alkotás.

Stílusa is szépirodalmi, jó hangzású szavak sorakoznak a vallomásban, amelyek szótári jelentésére többletjelentés épül, a költői hozzáállásnak megfelelően. Az összetett szavak is ezt a jelentéstöbbletet jelzik: „útítársunk, idősobrász, márványkövek, fakeresztek, narancs-akvarell, levelezőlapok, cernásdoboz”. A szöveg igéi cselekvő igék, de történést kifejezőket is találhatunk: „kísérnek, érintettem meg, láthatunk, érezzük, megmaradnak, legyenek, belefeketedett, marad”. Az emlékezés során a dolgokat főnevek, a tulajdonságot a melléknevek nevezik meg: „távolodó vonatok fülkéiben, gyermeki gondok, pontos időre, óriási titkok, pici, keserves sírások, Európa bulvárain”. A határozóragos szavak az emlékezésben előbukkanó helyet, időt és más körülményt neveznek meg: „fülkében, bulvárain, lehetőségeinkben, év után, helyükön, temetőben, igazsággal, asztalkán”.

A szöveg lazán összeálló szavai két nagy összetett mondatra állnak össze, kijelentő, de felkiáltó mondathoz közelítőek. A szöveg verbális stílusú, a lírai én egyenes beszéde.

A TÁRGYAK KÖZÖTT

Beke Sándor szöveg eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, a lírai és a prózai alkotás között álló mű, egyetlen felsorolás, központozás nélkül, 17, balra zárt sor.

A szövegösszetartó erőre már a cím utal, s a szövegben található felsorolás megteremti a laza szövegkohéziót.

A tárgyak között

Ebéd utáni asztal
sáros bakancsok a kályha mellett
az ágyon sárga műanyag fésű
zöld csillár a villanykörte glóriája
piros oldaltáska a szekrény fogantyúján
giccs-falon felül '44-ből egy katonafénykép
s egy otthelyezett múlt évi falinaptár
az Oberon rádió forgószínpadán
villogó hegyű rakéták
kétkedőknek Európában
a béke fölszentelt kenyér az asztalon
mosópor a szék lábánál
fehér kezek árnyéka
a beáztatott ruhák fölött
az almárium előtt
a tárgyak között
kedvesem

(1984)

A felsorolt tárgyak, dolgok és végül a *kedves* említése, ez az egymásutániség laza összefüggő „mondatot”, szöveget teremt meg, benne a birtokos személyjeles (-ragos) szavakkal: „glóriája, fogantyúján, forgószínpadán, lábánál, árnyéka, kedvesem”.

A szövegben határozott névelős szavak sorakoznak: „a kályha, az ágyon, a villanykörte, a szekrény, az Oberon rádió, a béke, az asztalon, a szék lábánál, a beáztatott ruhák, a tárgyak között” és a határozatlan névelős „egy ottfeljejtett naptár”.

Jelentéstani elem az egész szövegben a felsorolás, mellette a határozott névelős szavakkal jelzett előfeltevés, a dolgok létezése és a kiemelt, végszóként szerepeltetett „kedvesem”. A szövegben egyetlen ige sem szerepel, ez is jelentésformáló elem, a leírás során az ebéd utáni asztal az ebéd elfogyasztása utáni meghitt, családi hangulat megteremtését szolgálja.

A cím egyetlen névutós főnév, határozott névelővel, témamegnevező, utal a szövegre.

A költemény 1984-ben született, kötetben: *Madártemető*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1993.

A szöveg a költő monológja, intertextualitás benne az Oberon rádió, és Európa tulajdonnevek említése.

Valóságos elemekből álló világképet kapunk a szövegben, s az olvasó talán egy családi ház konyhájának a képét látja, társíthatja hozzá a saját véleményét, benyomásait.

A szöveg nyelve magyar, mai, dolgok, tárgyak bemutatása, bár sok olvasó nem érzi, de mégis szépirodalmi alkotásként fogadhatjuk el. A fent megnevezett jelentéstani elemek mellé sorolhatjuk a stilisztikai elemzést is, s ez talán meggyőzi az olvasót. Mert stílusa szépirodalmi.

Jó hangzású szavak sorakoznak a szövegben, szótári jelentésükkel megteremtik az otthoni, a családi fészek képét, de magasan kiemelkedik a „kedvesem” szó a végén, hitelesítő végszóként. Jelentéssűrítő szerepükkel az összetett szavak is ezt a hangulatot segítenek megteremteni, hogy az olvasóban is ez a kép alakuljon ki: „műanyag, villanykörte, katonafénykép, ottfeljejtett, falinaptár, forgósínpadán, föllesztelt, mosópor, beáztatott (ruhák)”. Az igék hiánya a nyugalmat, a mozdulatlanságot, az ebéd utáni pihenést érzékelteti, de azt is, hogy egy kis idő múlva a lírai én kedvesét várja a beáztatott ruha és a tárgyak, a lakás rendbetétele. Hogy mit kell rendbe rakni, a főnevek nevezik meg (két tulajdonnévvel is találkozunk a felsorolásban, ezek már a kinti világot idézik), és melléjük sorakoznak a mellénevek: „sáros bakancsok, sárga műanyag fésű, zöld csillár, piros oldaltáska, ottfeljejtett múlt évi falinaptár, villogó hegyű rakéták, föllesztelt kenyér, fehér kezek árnyéka, beáztatott ruhák”. Határozószók és határozóragos szavak mellett a névutós főnevek a helyet, az időt és más körülményt nevezik meg: „ebéd után, kályha mellett, az ágyon, fogantyúján, giccsfalán, forgósínpadán, Európában, kétkedőknek, asztalon, lábánál, ruhák fölött, almárium előtt, tárgyak között”.

A szöveget egyetlen összetett mondatként is elfogadhatjuk, mert a névszói állítmányok megléte miatt a szöveg nominális stílusú, a lírai én egyenes beszéde.

SZERETNÉK VERS LENNI BENNED

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, költemény, egyetlen szakasz, 29, hosszabb-rövidebb középre zárt sorokkal.

A szövegösszefüggést már a címbe beemelt költői vallomás-kívánság megteremti.

Ezt a vallomást, kívánságot, óhajt a költő két szövegmondatban teremti meg, és a két mondat közötti mellérendelő viszony teremti meg a grammatikai, a lineáris kohéziót. Mindkét mondatban a „kedvesem, lelkedben, benned, szerelmem” birtokos jelzős (-ragos) szavak is összekötő kapcsok, mondat szerkesztő elemek. Mellettük egyetlen személyragos igét találunk — „szeretnék” —, de ez az egyes szám első személyű ige a címben egyszer, a szövegben háromszor szerepel. Grammatikai kapcsolóelemek a határozott névelős szavak is: „*a* te lelkedben, *a* fehérre festett padon, *a* Lánchíd oroslánjaihoz, *a* Duna-parton, *a* gondterhelt értelem”.

Szeretnék vers lenni benned

Kedvesem,
szeretnék megpihenni
a te lelkedben,
mint egy célját el nem ért,
de saját magát
megnyugtató gondolat,
mint egy sétatálcás
öreg bácsi vagy néni
azon a fehérre festett
fővárosi padon,
a Lánchíd oroslánjaihoz
közel,
a Duna-parton,
Budapesten.
Szeretnék vers lenni benned,
szerelmem,
elérzékenyült
és
rímtelen,
szétzilált,
mint a gondterhelt értelem,
és
csupa félelem,
gyermekes kétkedés,
zsibongó láz,
gyöngéd,
törékeny és kedves,
szeretnék
vers lenni benned...

(1996)

Jelentéstani elem a versben a „szeretnék” ige négyszeri szerepeltetése, ismétlése, illetve a „szeretnék vers lenni benned” szó szerkezet, mondat címbeli és a szövegben kétszeri ismétlése. Ez a kívánság egyben körülírás, perifrázis is. A kívánságát felsorolással is tudatosítja a költő: „gondolat, értelem, félelem, kétkedés, láz, gyöngéd, törékeny, kedves”.

A szöveg címe egyszerű bővített mondat, kívánság, óhaj, témamegnevező, utalás a szövegre.

A költemény 1996-ban született, kötetben: *Tüntető magnóliák*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1997.

A szöveg a költő monológja, bár kedveséhez szól, aki nem felel. Szövegköziség benne a Lánchíd, Duna-part, Budapest tulajdonnevek szerepeltetése.

Valóságos és elképzelt világkép ötvözete a szöveg, ehhez társíthatja az olvasó a saját véleményét, vallomását.

A szöveg nyelve magyar, mai, kívánság, magyarázat, szépirodalmi alkotás.

Stílusa is szépirodalmi, jó hangzású szavak sorakoznak benne, szótári jelentésükre többletjelentés épül rá, a vallomásnak megfelelően. A címben és a szövegben még háromszor ismétlődő „szeretnék” ige a költő kívánságát, óhaját hangsúlyozza. A „vers, a te lelkedben, megnyugtató gondolat, sétatálcás öreg bácsi vagy néni, fehérre festett fővárosi padon, szerelmem, gondterhelt értelem, gyermekes kétkedés, zsibongó láz” melléknév + főnév szókapcsolatok, a megnevezés és a jellemzés eszközei, közülük a „vers” és a „szerelmem” főnevek emelkednek ki, kulcsszavakként. A vallomásban a helyviszonyokat a „benned, lelkedben, padon, közel, a Duna-parton, Budapesten” határozóragos szavak jelzik.

A költő vallomásos metaforával azonosítja magát és a verset: „szeretnék vers lenni benned”, és hasonlattal erősíti vallomását: „mint egy célját el nem ért, de saját magát megnyugtató gondolat, mint egy sétatálcás öreg bácsi vagy néni, mint a gondterhelt értelem, és csupa félelem, gyermekes kétkedés, zsibongó láz”.

A szöveg mondatai kijelentő, de felkiáltó értelmű mondatok, érzelmileg telítettek (két összetett mondat), párhuzamos szerkesztésűek.

A szöveg a „szeretnék” ige négyszeri szerepeltetése ellenére nominális stílusú, az „elérzékenyült, rímtelen, szétzilált, csupa félelem, kétkedés, láz, gyöngéd, törékeny, és kedves” névszói állítmányok szerepeltetése okán.

A vers a lírai én egyenes beszéde.

HA...

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, költemény, megszokott nyomdai formájú, 4 szakasz, két-két sorral.

A szövegköziséget a költőnek a kedveséről, kedveséhez szóló feltételezése, véleménye adja.

A négy, mellérendelő viszonyban álló összetett mondat szöveggé áll össze, teremti meg a grammatikai, lineáris kohéziót. Mind a négy tagmondatban az „arcod, szavad, hangod, szerelmed” birtokos személyjeles (-ragos) szavak kapcsolják a kedveshez a mondatokat. A vers igéi — „elfújná, lenne, felszállna, elhervadna, megmaradna” — egyes szám harmadik személyű alakjukkal segítik a mondatok szerveződését. Szórend emeli ki a mondat elejére az „arcod, szép szavad, hangod, szerelmed” szavakat.

Jelentéstani elemként a „ha” kötőszóval indított feltételes mondatváltozatokat, és a „lenne”, feltételes módú ige ismétlését emeljük ki. A mondat elejére helyezett „arcod, szép szavad, hangod, szerelmed” szavak felsorolásként is segítik

a szövegértést. Mellettük az „elfújná, felszállna, elhervadna, megmaradna” feltételes módú igék a feltételezett történést jelzik.

A szöveg címe egyetlen szó, feltételes kötőszó, utána három ponttal, téma-megnevező, utal a szövegre, amely négy szakaszban ezt a „ha” kötőszót felhasználva alkotja meg a szöveget, a vallomást.

A költemény a *Mosolygó oroszlanok*. Versek (Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2004) című kötetben jelent meg.

A vers a lírai én monológja.

Ha...

**Arcod elfújná a szél,
ha porból lenne.**

**Szép szavad felszállna,
ha ködből lenne.**

**Hangod elhervadna,
ha virágból lenne.**

**Szerelmed mindig megmaradna,
ha csillagból lenne.**

Valóságos és elképzelt elemekből épült világkép rajzolódik ki a szövegben, amelyhez az olvasó társíthatja a saját véleményét.

A szöveg nyelve magyar, mai, lírai vallomás, szépirodalmi mű.

Stílusa is szépirodalmi.

Jó hangzású szavak sorakoznak benne, szótári jelentésükkel, de érzelmileg telítettek, többletjelentéssel gazdagodnak. Ezt a jelentést támogatják az összetett szavak is, a maguk jelentéssűrítő szerepükkel: „elfújná, felszállna, elhervadna, megmaradna”. A vers igéi a feltételes módú alakjukkal a lírai én vallomását fogalmazzák, s az igekötős változatukkal a cselekvés, a történet befejezettségét jelzik, az első három a lírai én számára kedvezőtlen változást, a negyedik a várt, remélt, az óhajtott állapotot. A szöveg főnevei a megnevezéssel társulnak az igékhez: „arcod — szél — por (elfújná), szavad — köd (felszállna), hangod — virág (elhervadna), szerelmed — csillag (megmaradna). Igaz, hogy csak feltételes módban, de a végszó mégis a megmarad(na). Ezt a gondolatsort segíti az eredethatározó-ragos szavak jelentése is: „porból, ködből, virágból, csillagból” és a „mindig” időhatározó-szó. Ezek a szavak, az első négy eredethatározó és a „mindig” időhatározó stílusalakzatként ellentétben állnak.

A költemény a vallomást metaforába öltözteti: „arc — por, szép szavad — köd, hangod — virág, szerelmed — csillag”, de míg az arc, a szó, a hang eltűnik, a szerelmed megmarad, mert csillagból van.

A költemény mondatai kijelentőek, de a felkiáltó mondathoz közelítenek. Az első három mondat és a negyedik mondat között ellentét feszül.

A szöveg verbális stílusú, a lírai én egyenes beszéde.

SZERETLEK

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott lírai alkotás, költemény, közelít a prózához, megszokott nyomdai formájú, egyetlen szakasz, 16, hosszabb-rövidebb, balra zárt sorral.

A szövegösszefüggést a címbe emelt szó már megteremti, ez a költő vallomása, ígérete kedvesének.

Három összetett mondatban — egy megállapítást, egy információt és egy elhatározást — fogalmaz meg a költő, teremt szöveget, alkot grammatikai, lineáris kohéziót. A mondatokon belül a „szinonimája, szónak, poggyászomat, keresésére” birtokos személyjeles (-ragos) szavakkal fűzi a szöveget. Vallomásról szól a vers, így az igék nagy része egyes szám első személyű, a lírai én mondanivalóját fogalmazzák.

Szeretlek

Sokszor kimondtam
és leírtam ezt a szót,
mindig azzal az őszinte hévvel,
ahogyan éreztem.
Pedig biztos voltam abban,
és biztos,
hogyan van
egy szebb
és sokatmondóbb
szinonimája
ennek a szónak.
Ezért
most hosszú útra megyek,
előkészítem poggyászomat
és elindulok
e szó keresésére.

Jelentéstani elem a versben a „szebb, sokatmondóbb” rokon értelmű szavak szerepeltetése.

A szöveg címe egyetlen szó, cselekvést (állapotot?) jelentő, cselekvő, tárgyas, tartós, folyamatos, kijelentő mód egyes szám első személyű, tárgyas ragozású ige, nagyon sokak szerint az egyik legszebb magyar szó, a szerelmesek örök varázsigeje...

A költemény a *Fehér tulipánok*. Versek (Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2004) című kötetben jelent meg.

A vers a költő monológja.

Valóságos világképet kapunk a költeményben, az olvasó saját véleményét társít(hat)ja.

A szöveg nyelve magyar, mai, vallomás, magyarázat, szépirodalmi alkotás.

Stílusa is szépirodalmi, jó hangzású szavak sorakoznak benne, szótári jelentésükre többletjelentésként ráépül a vallomásnak megfelelő hangulat, a költő érzelmének kifejezésére.

Az összetett szavak is ezt a hangulatot, érzést erősítik: „kimondtam, leírtam, sokatmondóbb, előkészítem, elindulok”. A szöveg igéi a vallomásnak megfelelő-

en cselekvést, történést, létezést, állapotot jeleznek, egyes szám első személyűek: „kimondtam, leírtam, éreztem, (biztos) voltam, megyek, előkészítem, elindulok”. Egyetlen kivétel a „van” ige. A melléknév + főnév párosok a megnevezéssel és a milyenség megjelölésével stílusértékűek, szemléltetnek: „őszinte hévvel, szebb, sokatmondóbb szinonimája, hosszú útra”. A „sokszor, mindig, abban, most, keresésére” határozószók és határozóragos szavak a költő megállapításait, hitét, elhatározását erősítik az idő és a cél megjelölésével.

A szöveg mondatai összetett, kijelentő mondatok, de a felkiáltó mondathoz állnak közel.

A költemény verbális stílusú, a lírai én egyenes beszéde.

AZ ÉJJELI LÁMPA

Beke Sándor szövege eredetiben számítógéppel írott, a kötetben nyomtatott, lírai alkotás, képvers, kaligramma. A szövegmondat szavai — 12 sorban — egy éjjeli lámpa alakját, képét vetítik az olvasó, a néző elé.

A szövegösszefüggést a lírai én véleménye adja, a lámpa fényében az emlékezet megidézi a kedves arcát.

Grammatikai elem az egyetlen, alárendelő, összetett mondat, három birtokos személyjeles (-ragos) szó: „fénye, arcodat, elém”, s mellettük a „felkapcsolom, tudom”, egyes szám első személyű és a „kezd, villantja” egyes szám harmadik személyű igék segítik a szövegértést.

Az éjjeli lámpa

Ha
felkapcsolom
s ragyogni kezd a fény
é e,
tudom,
a régi
hamvas arcodat
villantja
elém
a lázban égő
féktelen
emlékezet.

Jelentéstani elem a szöveg címe, szószerkezet, amely az egész szöveget képviseli, felidézni az olvasó számára.

A költemény a *Tekintetemmel megfészüllek*. Versek (Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2012) című kötetben jelent meg.

A szöveg a költő monológja.

Valóságos és elképzelt világkép jelenik meg az olvasó előtt, aki saját emlékezete nyomán a maga számára villanthatja fel kedvese arcát.

A szöveg nyelve magyar, mai, társalgás, szépirodalmi mű.

Stílusa is szépirodalmi.

A szavak, a betűk egy éjjeli lámpa alakját, képét rajzoliák meg.

Jó hangzású szavak sorakoznak a versben, ezek szótári jelentése mellé, a költő vallomása nyomán többletjelentés társul. Az igék a cselekvést, a változást, az emlékezés folyamatát festik, a „fény, arcodat, emlékezet” főnevek a konkrét és elvont jelentésükkel, a „hamvas arcodat, lázban égő, féktelen emlékezet” jelzős szerkezetekkel együtt a szövegértést segítik.

A kijelentő, összetett mondatból álló szöveg nominális stílusú, a lírai én egyenes beszéde.

KITALÁLTALAK

Beke Sándor szövege eredetiben számítógéppel írott, a kötetben nyomtatott, lírai alkotás, szokatlan nyomdai formájú, tíz, hosszabb-rövidebb sorból áll, nagybetűvel írt betűk, szótöredékek, szavak alkotják az egyetlen mondatból álló verset, amely képvers, kaligramma.

A szöveg elolvasása után világosodik meg a laza szövegösszefüggés is.

Grammatikailag egy összetett mondat, három tagmondata mellérendelő viszonyban áll, és birtokos személyjeles (-ragos) szó: „neked, édesanyád” segít a szövegértésben.

Kitaláltalak

M
EGSZÜ
LETTÉL... MI
LYEN KÜLÖNÖS
LEHET NE
KED:
É
DES
ANYÁD ÉPP
A KÉPZELET...

Jelentéstani elem a szöveg címe, egy szó, monologikus, jelentése kapcsolatban áll a szöveg jelentésével.

A költemény a *Tekintetemmel megfésüllek*. Versek (Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2012) című kötetben jelent meg.

Valóságos és elképzelt elemekből áll össze a szöveg világképe.

A szöveg nyelve magyar, mai, szépirodalmi mű.

Stílusa is szépirodalmi, a szavak nagybetűiből szótöredékek, szavak sorakoznak, ábra alakul ki, melyet három pont zár le.

A szavak hangzása semleges, talán az „édesanyád” szó emelkedik ki a jó hangzásával, mindegyik szó szótári jelentésében szerepel, a „képzelet” szónál érzünk picit többletjelentést. Az „édesanyád” összetett szó jelentéssűrítő szerepével stílusértékű. Rímek nincsenek a versben.

Az első kijelentő mondat után kérdő mondatként hangzó, utána magyarázó jellegű, értelmű mondat következik és le is zárul a szöveg, amely nominális stílusú, a lírai én egyenes beszéde.

BETŰK

A költemény eredetiben számítógéppel írott, a kötetben nyomtatott szöveg, szokatlan nyomdai, tipográfiai formájú. Az első sor egy kérdés. A második, harmadik és negyedik sorba tagoltan egy mondat kettősponttal zárul, utána egy-egy sor kiemelve s a rá következő sor az előtte álló sor utolsó előtti betűjénél kezdődik s tart a sor végéig. A kiemelt sorokban egy betű vastagon nyomtatva, felülről lefele olvasva a „szeretlek” vallomást formálja. Egyfajta képvers, ahhoz hasonló, közel álló. Különbözik a vers megszokott központosítású, a „szeretlek” szó betűinek elrejtése játékos elem a szövegben.

Betűk

Látod, kedvesem?
 Te csempészted titkon lelkembe
 egyenként a szót,
 a magánhangzót és mássalhangzót:
 az sz betűt,
 a szívem csücskéről lopottat,
 az e betűt,
 rég emléked nyíló kapuját,
 az r betűt,
 az énekes pacsirta nevéből,
 a második e betűt,
 a végtelen közepéből,
 a t betűt,
 a kicsi keresztet,
 a titokzatosság első betűjéből,
 az l betűt,
 a levendula illatából,
 az utolsó e betűt,
 a régóta kereslek igéből,
 és a talpas k betűt,
 a lélek utolsó betűjéből.

(2007)

A szöveg összefüggő egész — szerelmi vallomás —, ezt a kohéziót többek között a grammatikai kapcsolatok teremtik meg: a mondatok tartalmi-logikai kapcsolódása, az alany-állítmány egyeztetése, valamint a birtokos személyjeles szavak: „kedvesem, lelkembe, szívem, csücskéről, emléked, kapuját, nevéből, közepéből, illatából, betűjéből.

Jelentéstani elem a cím is, valamint a „szeretlek” betűk felsorolása, elrejtése. Ez intertextualitás, szövegművelés, gondoljunk csak a népi szövegekben elrejtett szerelmi vallomásokra, de Balassi Bálint verseire is. Balassi több versének egy-egy sorkezdő betűi a kedves nevét, Bebek Judit, Morgai Kata, Chak Borbála, Losonczy Anna, s egy másik versében a saját nevét — Balassi Bálint — is elrejtí.

A költemény 2007-ben született, kötetben: *Szeretlek orgonája*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

A vers szövege valóságos (vagy elképzelt?) világkép, a lírai én szerelemi vallomása, ennek alapján az olvasó is kialakíthat egy képet a maga élményét is feldolgozva, társítva az olvasottakhoz. (Személyesen én is küldtem fiatal koromban több lánynak is olyan verses levelet, amelynek soraiba elrejtve szerepelt a szeretlek szó. Sőt a kódexek iniciáléihoz hasonlóan kiszínezve, virággal díszítve szerepeltek az elrejtett, jól kiolvasható betűk).

A költemény magyar nyelvű, mai, írott, érzelemkifejező, szépirodalmi szöveg.

Stílusa is szépirodalmi, csupa jó hangzású szavak sorakoznak a vallomásban. A szavak szótári jelentésére itt is ráépül a szövegösszefüggésből adódó, érzelmi-hangulati többletjelentés, talán elég, ha a száraznak mondott nyelvtanból a magánhangzó és mássalhangzó szavakat nézzük: milyen másképpen hangzik ez a két szó ebben a szépirodalmi szövegben! Mindkét szó, összetett szó jelentéssűrítő szereppel — no nem a nyelvtudomány köréből —, mert szerelmi vallomás része.

A költemény szövege egy kérdő mondatból indul, majd kijelentő mondatok sora fogalmazza meg a lírai én vallomását, de az érzelmileg telített mondatok közelebb állnak a felkiáltó mondatokhoz.

Az igei állítmányok verbális stílusává teszik a szöveget, a szerző egyenes beszédét.

VALLOMÁS

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai, de a prózához közelítő alkotás, megszokott nyomdai formájú, egyetlen szakasz, 13, hosszabb-rövidebb, balra zárt sorral.

A szövegösszefüggést a cím már megfogalmazza, a szöveg ezt magyarázza, egészíti ki.

Vallomás...

Vannak dolgok,
amiket nem mondhatok el.
Vannak dolgok,
amiket csak érzek.
Vannak dolgok,
amik szívembe szorultak,
mert félek
kimondani őket.
Mégis
erőt veszek magamon
és elmondom neked:
Te jelented számomra
a mindenséget.

(2007)

A vallomást négy összetett és egy egyszerű bővített mondat fogalmazza meg grammatikailag. A mondatokban a „szívembe, magamon, neked, számomra” birtokos személyjeles (-ragos) szavak társulnak a szöveghez, mellettük többnyi-

re egyes szám első személyű igék alakítják a szöveget. A versben kulcsszóként egyetlen határozott névelős szó: „a mindenséget” szerepel.

Jelentéstani elem a versben a „vannak dolgok”, igei-névszói állítmánnyal induló összetett mondatok ismétlése. Mellettük jelentésalakító elem a felsorolás: „dolgok, amiket nem mondhatok el, dolgok, amiket csak érzek, dolgok, amik szívembe szorultak”. Előfeltevés a „vannak dolgok” ismétlése, felsorolása, a létezésüket bizonyítják.

A cím egyetlen szó, főnév, témamegnevező, utal a szövegre.

A költemény 2007-ben született, kötetben: *Szerelem orgonája*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008.

A költemény a lírai én monológja, kedvesének mondja, aki valószínű hallgatja, de nem válaszol.

Valóságos világkép rajzolódik ki a szövegből, melyhez az olvasó saját véleményét társíthatja.

A szöveg nyelve magyar, mai, vallomás, meggyőző magyarázat, szépirodalmi alkotás.

Stílusa is szépirodalmi, jó hangzású szavakkal vall a költő, szótári jelentésű szavaira a vallomásnak megfelelő érzelmi telítettség társul. A költemény igei cselekvést, történést, állapotot jelentő alakjakkal alakítják a stílust: „vannak, nem mondhatok el, érzek, szorultak, félek kimondani, erőt veszek, elmondom, jelented”. A vers főnevei között a „dolgok, szívembe, erőt, mindenséget” a költő számára fontos dolgot neveznek meg, közülük a végszó, „a mindenséget” egyben kulcsszó, mintegy összefoglalja a versben felsorolt dolgokat.

A versben kijelentő, de felkiáltó jellegű mondatok szerepelnek. Az első három összetett mondat és a két utolsó mondat között ellentétes szerkesztés figyelhető meg.

A verbális szöveg a lírai én egyenes beszéde.

Visszautaznék gyermekkoromba

KÉK LAGÚNA

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, elbeszélő költemény, mert eseményt beszél el szereplőkkel, közelít a prózai alkotásokhoz, egyetlen szakasz, középre zárt, 106, hosszabb-rövidebb sorokkal.

A szövegösszefüggést a lírai énnak az a visszaemlékezése adja, amelynek során hatévesen „felfedező útra” indult.

Négy körmondat, többszörösen összetett mondat alá- és mellérendelő viszonya teremti meg a grammatikai, a lineáris kohéziót. A mondatokon belül a birtokos személyjeles (-ragos) szavak segítik a visszaemlékezést, a szövegértést. Egyes szám első személyű igék — „indultam, fel ne fedezzek, megálltam, felfedeztem, kíváncsi voltam, elbújtam” — szerepelnek túlsúlyban a szövegben néhány más személyű és számú ige mellett. Határozott névelős szavakkal emlékezik a költő

gyermekkorára, az akkori eseményekre, történésekre: „az óvó néni, a tárgyakat, a szemetesláda, a sovány és kövér emberek, a fiúgyermeket, az óvoda, az ajtó mögé, a kislányokra, a pillanatot, a csodát”, amelyekről valamilyen általános tudása a hallgatónak, az olvasónak is van.

Jelentéstani elemként a szövegben a felsorolást említsük, mindazt, amit a költő gyermekkorából fontosnak tart elmondani, megemlíteni, pl. „az óvó néni, hajóskapitány, fiúk, kislányok, szomszéd kislányt, rejtély, mesében, kék lagúna, bennszülöttek”. Ebben a felsorolásban ismétlésekkel is találkozunk: „óvó néni, hajóskapitány, látcső, fiúgyermek, kislányok, megkülönböztető jel, ringlószilva” stb. A határozott névelős szavakat előfeltevésként is felfoghatjuk, mert a felsorolt személyek, dolgok létezését jelölik.

A költemény címe jelzős szószerkezet, utalás egy távoli, mesebeli világra, amely egyesek számára a teljes boldogságot jelenti.

A költemény 2001-ben született, kötetben: *Adventi koszorú*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2002.

A vers a költő monológja, szövegköziség benne az óvó néni meséje a hajóskapitányról.

Valóságos és elképzelt elemek ötvöződnek a szövegben, melyhez az olvasó a saját elképzelését társíthatja.

A szöveg nyelve magyar, mai, elbeszélés, élménybeszámoló, szépirodalmi alkotás.

Stílusa is szépirodalmi, jó hangzású szavakkal meséli el a költő óvodás korában megtett világfelfedező útját, a szótári jelentésükkel szereplő szavakból az emlékezés kellemes hangulata árad, személyes élményekkel telített többletjelentéssel állunk szemben. Az összetett szavak a maguk jelentéssűrítő szerepükkel is ezt támasztják alá: „világfelfedező, hajóskapitány, látcsövével, játékbusz, kerékmeghajtású, fiúgyermek, leánygyermek, csoporttársaim, gyermekszéken, ringlószilvafa”. A költemény igéi a lírai én vallomását, emlékezését a cselekvést jelentő alakjukkal idézik fel. A mellettük szereplő főnevek megnevezik mindazt, amire emlékezik, személyeket, dolgokat, eseményeket, állapotokat, ezeket a melléknevek segítségével képzelheti el az olvasó: „fehér szakállas, kék micisapka öreg hajóskapitány, háborgó tenger, boldog környezetemben, égőpiros játékbusz, felfedező körutamon, szép, csipkés fehér tüneményt, ringlószilvát termő fa, a világ legvégső és legnagyobb rejtélyét, meztelenül táncoló fekete bőrű bennszülötteket”. A visszaemlékezésben szerepet játszanak a cselekvések helyét, idejét, módját és más körülményeit megnevező határozószók, határozóragos szavak: „körútra (indultam), (óvodás) koromban, útra, meséjében, látcsövével, a legnagyobb titoknál, magamban, az én életemben, kislányokra, (remegtem) a boldogságtól, magabiztosan, térdecskéjére, ringlószilvafa alatt”.

A szóképek közül emeljük ki az óvodás gyermek számára oly fontos „még tisztázatlan felfedezni való földi valóság”-ot, a „kislányok titkát” megnevező metaforát, a sokszor látott „szép, csipkés, fehér tünemény”-ként emlegetett metaforát, „a csodát”, „a világ legvégső és legnagyobb rejtélyét”. Három hasonlat is segít az olvasónak a szövegértésben: „világfelfedező nagy útra, mint az óvó néni meséjében a ... hajóskapitány, mint a háborgó tengeren, a hajó fülkéjébe behúzódó hajóskapitány, boldog voltam, mint ... a hajóskapitány”.

Kék lagúna

Körútra indultam óvodás koromban,
világfelfedező nagy útra,
mint az óvónéni meséjében a fehér szakállas,
kék micisapkás öreg hajóskapitány,
aki a háborgó tenger közepén
a vitorlarúdhoz támaszkodott
s látcsövével szemügyre vette a messzi partokat,
szóval felfedező útra indultam
alig hatévesen az én szerény,
de boldog környezetemben,
mert nap nem telt el úgy,
hogy minden pillanatban
valamit fel ne fedezzek
a körülöttem zajló világból
és boldog voltam, ha magamtól megfejtettem
bármilyen kis jelenséget,
a tárgyakat, melyekkel a szomszéd
macskája játszott a szemetesláda mellett,
az óvónénim különös szokásait,
az égőpiros játékbusz
hátsó kerékmeghajtású motorját,
a különbséget a felnőttek között,
a sovány és a kövér emberek
viselkedését az utcán,
de felfedező körutamon
mindig megálltam töprengve
a legnagyobb titoknál,
a legizgalmasabb pillanatnál,
megtudni végre, mitől különbözik
a fiúgyermek a leánygyermektől,
s miért hordanak a fiúk nadrágot,
s a kislányok szoknyát?
Szóval felfedeztem magamban
a fiúgyermeket
és roppant kíváncsi voltam,
mint a háborgó tengeren,
a vihar közepén,
a hajó fülkéjébe behúzódó hajóskapitány,
aki arra vár: mikor áll már el
az az átkozott széllelés
a trópusi partokhoz közel,
kíváncsi voltam
az óvodás kislányok dundi,
réteges combocskája közé zárt titkára,
mert felfedező körutamon azt hittem,
csupán ez maradt még tisztázatlan
és felfedezni való földi valóság az én életemben...
Sokszor elbújtam
az óvoda otrombán lecsempézett vécéjébe,
s az ajtó mögé húzódtam
a nedves törülközők közé,
míg föl nem álltak az óvodás kislányok,
az én csoporttársaim az ülőkéről,

míg föl nem húzták a szép, csipkés,
fehér tüneményt,
mit annyiszor láttunk óvodások
világoskék egyenruhája alatt,
ha lehajoltak az elgurult labda után
játék közben, vagy ha ártatlanul
széttárták lábukat az alacsony gyermekszéken
vagy a hosszú padocskán...
Kíváncsi voltam a kislányokra,
mert akkor már tényleg felfedeztem,
hogyan van valamilyen megkülönböztető jel
a kisfiúk és a kislányok között.
Mondtam is
az udvarunkon összeverődött fiúcskáknak,
hogyan érdemes lenne
tüzetesebben megvizsgálni a szomszéd kislányt,
Mónikát, és remegtem a boldogságtól,
amikor áthívták „Csapd le csacsit”
játszani az udvarunk mögötti,
zsínagógával szomszédos kertbe,
ahol kőműves szerszámaikat raktározta el apám,
a ringlőszilvát termő fa alá,
a zöld talicska mellé,
leguggoltunk és vártuk a pillanatot,
mert meggyőztük Mónikát,
hogyan mutassa meg nekünk a csodát,
és azt mondtuk neki,
hogyan csak a nagycsoportos
óvoda kislányoknak van olyanja,
mire ő büszkén bizonyította az ellenkezőjét,
hogyan neki igenis van,
és magabiztosan húzta le pufók térdecskéjére
a harisnyanadrágot, s a fehér bugyit,
amit kicsi, dundi ujjával oly gondosan tolt le,
hogyan mi megláthassuk, mi van,
amire olyan kíváncsiak voltunk.
Én azt hittem akkor,
hogyan a világ legvégső és legnagyobb rejtélyét
fedeztem fel a ringlőszilvafa alatt,
az apám talicskájához támasztott
homokszita mellett,
a zöld fűben és boldog voltam,
mint az a hajóskapitány,
az én óvónénim meséjében,
aki a fergeteges vihar után
előjött a hajó fülkéből,
s az egyenlítőhöz közel
szeméhez emelte hosszú látcsövét
és meglátta a kék lagúnában,
a korallzátonyhoz közel,
sziklával szegélyezett parton,
a meztelenül táncoló fekete bőrű bennszülötteket,
a datolyaerdő közelében...

(2001)

A költeményben négy összetett mondat, kijelentő mondat ellentétes szerkezetként szerepel, mely a fiúk nadrágot, a lányok szoknyát viselnek „felfedezés” köré csoportosul. Ugyanakkor a hajóskapitány emlegetése, hasonlatként való szerepeltetése párhuzamos szerkesztésként áll a kisfiú képzeletvilágában, aki felfedező útra úgy indul, mint a mesebeli hajóskapitány...

A szöveg verbális stílusú, a lírai én egyenes beszéde, aki függő beszédben idézi az udvaron összeverődött fiúcskáknak mondott szavakat.

SZÜLETÉSNAPI FÉNYKÉPEZŐDÉS

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, egy szakaszba, 36 sorba tagolódó rövidebb-hosszabb mondatokkal, melyek inkább közelítenek a prózai szöveghez, ezért az olvasónak az az érzése, hogy prózaverset olvas, mert eseményt, történetet mesél el szereplőkkel.

A szövegkohézió a költő visszaemlékezése születésnapjára, a születésnap fényképeződésre.

Az összetett mondatok mellé- és alárendelő viszonya teremti meg a grammatikai kapcsolatot, kohéziót, a mondatokon belül pedig a birtokos személyjeles (-ra-gos) szavak: „anyám, nekem, emlékeimben, születésnapom, arcát, szülővárosomban”. Az igék egyes szám első és harmadik személyű alakjukkal a történetet mesélik el. Határozott névelős szavak hozzák közelebb az olvasóhoz a történetet: „a születésnap ünnepsége, a borbélytól, a fényképeken, a fotográfus, az ablak felé, az üres levegőbe, a megkopott függönytartót, a barna játékmackót”.

Jelentéstani elem az előbb felsorolt, határozott névelős szavak felsorolása, ezek a megnevezett dolgok létezését jelölik, és az igékkel párosítva a fényképeződés folyamatát mesélik el.

A szöveg címe jelzős szószerkezet, témamegnevező, utal a versre.

A költemény 2004-ben született, kötetben: *Bodza virága*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2006.

Valóságos világkép rajzolódik ki a versben, s az elképzelt, múltbeli valóságot az olvasó is elfogad(hat)ja, összevetheti saját élményeivel, főleg, ha brassói emlékei vannak.

A szöveg nyelve magyar, mai, elbeszélő, emlékező, szépirodalmi alkotás.

A stílusa is szépirodalmi.

Jó hangzású szavak sorakoznak az emlékező szövegben, ezeknek a szavaknak a szótári jelentésük mellé az emlékezés szomorkás, a megváltozott világ miatti sajnálkozás hangulata társul. Stílusértékűek az összetett szavak is: „születésnap, fényképeződés, kefe-frizurát, reflektorfényben, kartonoszlopokat, születésnapom, megkopott, függönytartó”. A szöveg igéi a cselekvések sorát nevezik meg: „féltem, rendelt, vásárolt, támogattam, ülttem, dicsért, intett, ne álljak, mosolyogjak, nézzek”, a közös főnevek pedig a fényképeződéshez szükséges személyeket, a szükséges tárgyakat, dolgokat nevezik meg. A főnevek társai, a melléknevek a milyenség, a tulajdonság megnevezésével a szöveg stílusát alakítják: „születésnap ünnepsége, új kosztümöt, vakító reflektorfényben, forgó széken, szép fiúcska, mesterséges póz, megkopott függönytartó, fehér fogast, barna játékmackót”.

Születésnap i fényképeződés

Féltem a születésnap i ünnepléstől:
 anyám mindig kefe frizurát
 rendelt nekem a borbélytól,
 s minden évben új kosztümöt vásárolt,
 hogy elegáns legyek a fényképeken.
 Vakító reflektorfényben
 kartonoszlopokat támogattam,
 vagy forgó széken ültem
 egyenes derékkal.
 A fotográfus egyre dicsért,
 hogy milyen szép fiúcska vagyok,
 míg anyám folyton arra intett:
 ne álljak olyan mereven
 s a mesterséges póz ellenére
 természetesen mosolyogjak,
 nézzek az ablak felé az üres levegőbe.
 Így maradt meg emlékeimben
 október harmadika, születésnapom.
 Azóta is, annyi év után,
 fel-felidézem
 a megkopott függönytartót,
 a fényképezőgép mögötti
 fehér fogast
 meg a barna játékmackót
 és anyám lelkes arcát.

De hiába keresem most
 szülővárosomban a régi fotóműhelyt,
 a macskaköves Kapu utcában.
 Helyén fényes üzlet áll,
 s a jól menő bolt jelzi,
 hogy errefelé is megváltozott a világ.
 Csak anyám hangját hallom a múltból,
 amint illedelmesen
 elköszön a fotográfustól,
 és megköszöni néki
 a megörökített emlékeket.

(2004)

Határozóragos szavak és névutós főnevek a cselekvések, történések helyét, idejét, módját világítják meg: (minden) „évben, fényképeken, (egyesen) derékkal, mereven, póz ellenére, ablak felé, levegőbe, a múltból”.

A szövegmondatok kijelentő értelműek, de az emlékezés hangulatának megfelelően érzellemmel telítettek, főleg a harmadik összetett mondat, amelyben az anya felszólításait fogalmazza meg. Az első három mondat összetett mondat, utána három egyszerű, bővített mondat következik, és két összetett mondat zárja a szöveget, ezek alkotják a szöveget, amelyben az első öt mondat és az utána következő három mondat között ellentétes viszony áll fenn, hiszen ma már nincs meg, nem látható az az emlékezetes fotóműhely.

A szöveg verbális stílusú, a lírai én egyenes beszéde, benne az emlékező költő az édesanya beszédét függő beszédben (*oratio obliqua*) tolmácsolja, nem egyenes, nem szó szerinti, hanem megváltoztatott idézetben, változtat a beszélő nézőpontján.

A HÁROM HATALMAS

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, költemény, vers, megszokott nyomdai formájú. Az olvasónak az az érzése, hogy a hosszabb-rövidebb sorok közelítenek a prózához, ezért prózaversnek is olvashatjuk.

A három hatalmas

Még kézen fogva vitt anyám,
úgy sétáltunk a Kapu utcában,
a korzón.
Soha nem szerettem
a nagy tömeget, a zsúfoltságot,
s úgy segítettem magamon,
hogy rangsorolni kezdtem
a szembejövő embereket —
ruhájuk, arcuk, járásuk szerint.
Csak arra a kérdésre
nem kaptam választ,
hogy ki lehet a világon
a leghatalmasabb
és ki az utána következő
és ki foglalja el a harmadik helyet?
Vakbuzgó katolikus anyám
megválaszolta kérdéseimet:
így tudtam meg
a korzón, séta közben,
hogy a jó Isten áll az első helyen,
utána államelnökünk következik,
őt valamelyik amerikai követheti,
mert csak Amerikában lehet
nagyon gazdag az ember.
Igaza lehet anyámnak, gondoltam,
s meg voltam győződve,
hogy az első helyet a rangsorban
Isten foglalja el a mennyben,
nemhiába imádkoznak hozzá
az emberek minden este,
az Istent államelnökünk követi,
ez csak természetes
— sok képről nézett ránk mindenünnen —,
a harmadik helyen pedig egy amerikai áll,
a távoli, dúsgazdag tengerentúli elnök,
akit anyám nem tudott megnevezni.

(2005)

A szövegkohéziót a költő kérdése — ki a leghatalmasabb és kik az utánuk következők? —, és édesanyja magyarázata adja.

A grammatikai kapcsolatot, a lineáris kohéziót öt összetett, mellérendelő viszonyú mondat kapcsolata teremti meg. A mondatokon belül pedig a birtokos személyjeles (-ragos) szavak: „anyám, magamon, ruhájuk, arcuk, járásuk, kérdéseimet, államelnökünk”. A szöveg személyragos igéi is ezt a grammatikai kapcsolatot erősítik: „nem szerettem, segítetttem, kezdtem, nem kaptam, tudtam meg, gondoltam” (E/1.), (anyám) „vitt, foglalja el, megválaszolta, áll, következik, követheti” (E/3.).

Jelentéstani elem a szövegösszefüggés megteremtésében a felsorolás, a címbe emelt három hatalmas, s a költő kérdésére az édesanya válasza, ki a leghatalmasabb, ki követheti és ki a harmadik.

A szöveg címe jelzős szószerkezet, témamegnevező, utal a szövegre.

A költemény 2005-ben született, kötetben: *Bodzafa virága*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2006.

Valóságos világkép rajzát kapja az olvasó, aki elfogad(hat)ja a költő kérdésére adott édesanyjai választ.

A szöveg nyelve magyar, mai, meggyőző beszéd, megbeszélés az édesanyjával, szépirodalmi mű.

Stílusa is szépirodalmi.

Jó hangzású szavak teremtik meg a szöveg hangulatát, ezek szótári jelentésükben szerepelnek. Az összetett szavak is segítenek a szöveg megértésében, abban, hogy elfogad(hat)juk az édesanya véleményét: „rangsorolni, szembejövő, leghatalmasabb, vakbuzgó, megválaszolta, államelnökünk”. A szöveg igéi a költő kérdését, „ki lehet a leghatalmasabb?” és az anya felvilágosító válaszát fogalmazzák meg: a jó Isten áll az első helyen, államelnökünk következik, őt valamelyik amerikai követheti. Három tulajdonnév „a Kapu utcában”, „a jó Isten”, „Amerikában” mellett közös főnevek nevezik meg a színhely „a korzón, séta közben”, az ott sétálókat, a költő kérdéseit és az anya válaszát.

A szövegmondatok kijelentő, összetett mondatok.

A szöveg stílusa verbális, a költő egyenes beszéde, a költő kérdésére adott anyai választ azonban függő beszédben közvetíti, nem szó szerint, hanem megváltoztatva idézi, változtat a beszélő nézőpontjának megfelelő nézőponton.

A MARGIT-SZIGETEN

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, vers. A szövegmondatokat 30 sorba, egyetlen szakaszba sorolta a költő. A hosszabb-rövidebb sorok közelítenek a prózához, ezért prózaversnek is olvashatjuk.

A szövegkohéziót a lírai én dicsekvése, osztálytársai előtti hivatkozása adja. Grammatikailag ezt az öt összetett mondat mellérendelő viszonya fejezi ki, a mondatokon belül pedig a birtokos személyjeles (-ragos) szavak sora: „osztálytársaim, fényképemet, apám, anyám, kezemet”. Egyes szám első személyű igék — „hivalkodtam, kirándulhattam, dicsekedtem, láttam, mutattam, tudtam, emlegettem” — fogalmazzák a költő büszkeségét, hogy osztálytársai előtt kirán-

dulhatott Magyarországra. Határozott névelős szavak sorolják, mit „látott” a kilenc hónapos költő a csodás Budapesten, ezek a szavak utalásként is sorakoznak a szövegben: „a Lánchidat, a barátságos kőoroszlánokat, a Halászbástyát, a Budavári Mátyás-templomot, a Duna-parti szállodákat, a Margit-szigeten készült fényképemet”.

A Margit-szigeten

Mindig büszkén hivalkodtam
kisiskolás osztálytársaim előtt,
hogy én előttük
kirándulhattam Magyarországra,
és azzal dicsekedtem,
hogy én hamarabb láttam,
mint ők, a Lánchidat,
s a barátságos kőoroszlánokat,
a Halászbástyát,
a Budavári Mátyás-templomot,
a Duna-parti szállodákat,
a Gellért-hegyről véges-végig
egész Pestet és Budát,
s a Parlament előtt
keringőt táncoló Dunát.
Meg is mutattam
a Margit-szigeten
készült fényképemet
osztálytársaimnak:
— Látjátok, ez itt
a tulipánágyások előtt én vagyok!
Apám és anyám a kezemet fogta,
mert én
csak kilenc hónapos voltam akkor,
s csak ülni-állni tudtam...
De büszkén emlegettem
osztálytársaim előtt,
hogy közülük elsőnek utazhattam
Magyarország mesebeli fővárosába,
a csodás Budapestre.

(2004)

Jelentéstani elemként fogadjuk ezt a felsorolást, bár az akkori lírai én számára a budapesti látnivalók nem sokat jelenthettek. A határozott névelős főnevekkel jelölt dolgok létezését előfeltevésként fogadhatjuk el.

A szöveg címe jelzős szószerkezet, tulajdonnév, földrajzi név, utal a szövegre.

A költemény 2004-ben született, kötetben: *Bodzafa virága*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2006.

A szöveg a lírai én monológja, szövegköziség benne a tulajdonnevek (földrajzi nevek, intézménynevek stb.).

Valóságos világkép rajzolódik ki a költeményben, amelyhez az olvasó a saját véleményét társíthatja.

A szöveg nyelve magyar, mai, elbeszélő, meggyőző, szépirodalmi mű.

Stílusa is szépirodalmi.

Jó hangzású szavak sorakoznak a versben, amelyek szótári jelentésükben szerepelnek, a hivatkozás, a dicsekvés megkövetelte többletjelentéssel. Az összetett szavak nagy része a budapesti látnivalókat sorolják, a költő dicsekvő magatartását erősítik. De az igék többsége is, amelyek a lírai énhez fűződnek, az ő cselekvését fogalmazzák. A szöveg főnevei, főleg a tulajdonnevek említése is a költő büszkeségérzését jelzik. A melléknévvel párosított főnevek is ebbe a sorba illeszkednek, a „barátságos kőoroszlánokat, a keringőt táncoló Dunát, mesebeli fővárosába, csodás Budapestre” jelzős szerkezetek mellett, a leleplező „kilenc hónapos” szószervezettel együtt.

A szövegmondatok kijelentőek, de érzelmileg telítettek, közelítenek a felkiáltó mondathoz.

A szöveg verbális stílusú, a lírai én egyenes beszéde, benne saját egyenes beszédével.

A KÓSTOLÓ

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, költemény. Egyetlen szakasz, hosszabb-rövidebb, 77 sor, középre zárva, közelebb áll a prózához, mert eseményt mesél szereplőkkel.

A szövegösszefüggést a lírai én visszaemlékezése teremti meg: a tanítónéni visszautasította a neki vitt kóstolót.

A visszaemlékezést két hatalmas körmondat alá- és mellérendelő viszonya alkotja, egyben a grammatikai, a lineáris kohéziót. A mondatokon belül pedig a birtokos személyjeles (-ragos) szavak: „koromban, anyám, tanító nénimet, rokona, éléskamránkban, demokráciánkban, apámnak, családuknak, fületem, ujjbegyeim, osztálytársamnak, ellenőrző könyvecskémbe”. A szöveg igéinek nagyobb része egyes szám harmadik személyűek: „fölvezette, mondta, megérdemli, elkészítette, vágott, elment, vásárolt, gondolta, hazahozta”, de a tanító néni és az édesanya párbeszédében egyes szám első személyű alakok is szerepelnek, néhány többes szám első személyű alak mellett. Határozott névelős szavak: „a tankönyvkiadó, az ábécéskönyvet, az én tanító nénimet, a kóstolót, a kultúrházzal, a kamrából, az asztalnál, a fületem, az átkozott, vastag cserefa-vonalzóval”.

Jelentéstani elem a költeményben az események felsorolása, a disznóvágástól a kóstoló elkészítésén át a visszautasításig és a fiú örömezéséig. A határozott névelős szavak, főnevek előfeltevésként elemezhetők, mert a személyek, dolgok létezését jelölik.

A költemény címe egyetlen névelős szó, témamegnevező, utal a szövegre.

A költemény 2001-ben született, kötetben: *Adventi koszorú*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2002.

A szöveg a költő monológja, de idézi benne édesanyja és a tanító néni szavait.

A költemény valóságos világképet rajzol meg, melyhez az olvasó a saját élményeit társíthatja.

A szöveg nyelve magyar, mai, elbeszélés, beszámoló, szépirodalmi alkotás.

Stílusa is szépirodalmi.

A kóstoló

Hajdanán, kisiskolás koromban,
amikor a tankönyvkiadó
keménykötésű könyvekbe
nyomtatta az ábécéskönyvet
és nehéz volt az a szocialista,
durva varrású, műbőrből készült iskolatáska,
télen, ha disznót vágtunk,
anyám kóstolót adott ennek-annak,
és egyik alkalommal
az én tanító nénimet is fölvezette
a szomszédok mellé, a kóstolós listára,
mert azt mondta, hát fiam,
a tanító néni is megérdemli a kóstolót:
neki nincs rokona falun és nincs akitől kapjon
és azon kívül is
tiszteletre méltó pedagógus a tanító néni.
Anyám nagy igyekezettel előkészítette
hideg éléskamránkban a hosszúságra is
figyelemre méltó vérest és májast,
kolbászt is vágott hozzá bőven,
akkorát, hogy a mi jelenlegi demokráciánkban is
sok szegény ember megirigyelné;
és elment anyám nagy buzgalommal
a legközelebbi szocialista közértbe,
szemben a kultúrházzal és zsírpapírt vásárolt,
gondolta, nem újságpapírba csomagolja,
nehogy a magasnyomású nyomda
ólmos terméke megártson
az én tanító nénim családjának,
szóval zsírpapírt vásárolt, és hazahozta,
a konyhaasztalra terítette,
s a kamrából kihozott, a ritkán használt drága,
aranycsikkokkal díszített
fehér ebédlőkészlet nagy sültestáljáról
gondosan becsomagolta,
majd nyolonszatyorba tette
és igazán tiszta szeretettől vezérelve
elindult az iskolába,
s ott felment a tanári szoba elé,
és abban az emlékezetes decemberi szünetben
kihívatta Salamon Imrénét,
az én tanító nénimet,
mire a tanító nénim nagyon meglepődött,
s mondta,
hogy hát nagyon szépen köszöni,
hogy ő igazán nem érdemes erre,
milyen jólesne tényleg ez a kóstoló,
de ne haragudjon, Bekéné naccsága,
nem fogadhatom el a kolbászt, s a véres-májast,
mert Sanyika olyan rossz fiúcska,
hogy sokszor nem tudom, mit csináljak vele;
anyám hát hazahozta a kóstolót,

s mondta apámnak,
 nem tudom, ez a gyermek kire ütött,
 a tanító néni még a kóstolót sem akarta elfogadni,
 pedig hát szegényeknek
 milyen jólesett volna a kolbász
 és a véres-májas;
 emlékszem, aznap este
 anyám eresztett puliszkát főzött,
 s szomorúan vágott ki a tanító nénim kóstolójából
 négy egyforma darabot,
 mert mi négyen voltunk a családban,
 s melléje hideg tejet töltött
 a fehér porcelánkannákba,
 de én mégis úgy örvendtem,
 hogy legalább megmaradt
 a mi családunknak az a drága kóstoló,
 épp az asztalnál jutott eszembe:
 az én tanító nénim
 valamelyik órán a fületem tépte meg
 és olyan körmöst adott azzal az átkozott,
 vastag cserefa vonalzóval helytelenkedésért,
 hogy belekékültek ujjbegyeim
 és mert Csilla nevű osztálytársamnak súgtam,
 négyest írt be
 kék színű ellenőrző könyvecskémbe...

(2001)

Jó hangzású szavak szótári jelentésben sorakoznak a versben. Mellettük az összetett szavak jelentéssűrítő szerepükkel alakítják a stílust: „kisiskolás, tan-könyvkiadó, ábécéskönyvet, iskolatáska, előkészítette, éléskamránkban, kultúr-házzal, zsírpapírt, újságpapírba, aranycsíkokkal, ebédlőkészlet, porcelánkannákba, megmaradt, cserefa vonalzóval, belekékültek, osztálytársamnak”. A szöveg igéi az emlékezés hiteles megörökítését szolgálják, többnyire cselekvést és történést fejeznek ki, kijelentő módúak. Az emlékezés részletes képet fest a kisiskolás korban történt eseményről, a költő személy szerint megnevezi édesanyját, édesapját, tanító nénijét tulajdonnévvel, azokat a tárgyakat, amelyek a korabeli világot idézik, pl. a családhoz kapcsolható, a kamrában őrzött ebédlőkészletet, a közértben vásárolt papírt, s az iskolában történeteket is. Melléknevekkel is illusztrálja a megidézett világot: „kisiskolás koromban, keménykötésű könyvekbe, kóstolós listára, hideg éléskamrában, szegény ember, ritkán használt drága, aranycsíkokkal díszített fehér ebédlőkészlet nagy sültés-táljáról, eresztett puliszkát, hideg tejet, fehér porcelánkannákba, drága kóstoló”. A történet helyszíneiről, idejéről, módjáról és más körülményeiről a határozószók és a határozóragos szavak tudósítanak: (kisiskolás) „koromban, télen, listára, falun, igyekezettel, éléskamránkban, buzgalommal, újságpapírba, iskolába, tanári szoba elé, valamelyik órán, helytelenkedésért, osztálytársamnak, (ellenőrző) könyvecskémbe”.

Szóképek: Hasonlattan emlékezik a költő arra a bizonyos kóstoló küldésre: „kolbászt is vágott ... , akkorát ..., hogy ... sok szegény ember megirigyelné”, „Sanyika olyan rossz fiúcska, / hogy sokszor nem tudom, mit csináljak vele”,

„olyan körmöst adott azzal az átkozott, / vastag cserefa-vonalzóval helytelenkedésért, / hogy belekékültek ujjbegyeim”.

A szövegmondatok kijelentő mondatok. Az első összetett mondat az elhatározás, a döntés — kóstoló a tanító néninek —, a többi mondat a végrehajtás és a visszautasítás és a fiú örömét meséli el.

A szöveg stílusa verbális, a lírai én egyenes beszéde, benne az anya és fia párbeszéde, illetve az anya és a tanító néni párbeszéde.

BODZAFÁ VIRÁGA

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, költemény, megszokott nyomdai formájú, hosszabb-rövidebb sorokból álló egy szakasz. Maga a szöveg közelít a prózához, az olvasó prózaversként is olvashatja.

A szülőkre és a rokonokra való emlékezés, a bodzafavirág gyűjtésének elmesélése adja a szövegkohéziót.

A grammatikai kapcsolatot, kohéziót a szövegmondatok alá- és mellérendelő viszonya teremti meg, a mondatokon belül pedig a birtokos személyjeles (-ragos) szavak: „miénk, eszünk, szüleim, udvarunkról, apám, gondjuk, vagyunkat, mellettünk, szekerén, hangját, hajában, ünneplőjére, fejére”. A történetet személyragos igék mesélik el, két egyes szám első személyű, de többségében egyes szám harmadik, többes szám első és többes szám harmadik személyű alakok. Határozott névelős szavak jellemzik a családot, tagjait: (család) „a miénk, az ingóért s az ingatlanokért, a pénzt, a pálinkás üvegből, az anyagiakkal, az egészséggel, a bodzát, az összes virágot”.

Jelentéstani elemként olvashatjuk a rokonság felsorolását: „szüleim, nagynéném, sógor bácsi, keresztanyám, keresztapám, nagynénik”, mellettük cselekvéseik felsorolását: „teremtették meg, tudták, szedték le, vigyáztak, feszengetek, rá se hederítettek, húztak”. A határozott névelős szavakkal jelölt személyeket és dolgokat előfeltevésként elemezhetjük.

A szöveg címe jelzős szó szerkezet, témamegnevező, utal a szövegre, amelyben nem a virág leírása található, hanem a család bizonyos tulajdonságainak jellemzése, s a kettőt az egészséges életmódra való utalás kapcsolja össze.

A költemény 2005-ben született, kötetben: *Bodzafa virága*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2006.

A szöveg a költő lírai monológja, szövegköziség a bodzafa termése, az egészséges életmódra való utalások.

Valóságos világkép rajzolódik ki a költeményben, amelyet az olvasó is elfogad(hat).

A szöveg nyelve magyar, mai, elbeszélő, jellemzés, szépirodalmi mű.

Stílusa is szépirodalmi.

Jó hangzású szavak sorakoznak szótári jelentésben, de a jellemzés során „az apám arca kékre vált”, „mégis leszakította az összes virágot” említése kissé kellemetlen hangulatot lop a szövegbe. Az összetett szavak jelentéssűrítő szerepükkel segítik ezt a szövegértést: „mindennapi, kőműves-szerszámaim, adásvételi, tréfás kedvű, világmindenség, meggazdagodás, vagyonszerzés, kivirágzott bodzacserjéket, gyógynövény”.

Bodzafa virága

Élelmes család volt a miénk,
megélhetésre mindig volt eszünk,
szüleim küszködve teremtték meg
a mindennapi betevő falatot,
ám az ingóért s az ingatlanokért is
harcolni tudtak.
A szomszéd kertbe áthajolt ágakról
buzgón szedték le az almát és a szilvát,
vigyáztak, nehogy közös udvarunkról
ellopják apám kőművesszerszámaikat,
a meszet, a talicskát, de gondjuk volt
az ajtó előtt hagyott cipőkre
s a szárító kötélén lógó
kikeményített ruhákra is.
S ha mégis megkurtította valaki
kis vagyunkat,
apám arca kékre vált,
mint a két példányban készülő
adásvételi szerződés között
lapuló indigó.
Különös család volt a miénk,
s a rokonságunk se volt különb,
ezt akkor értettem meg,
amikor összeverődünk néha
egy-egy ritka családi ünnepre.
Mindig nagy élmény volt nekem
a rokonsággal való találkozás:
a szomszéd község buszmegállójában
vártuk meg egymást,
mert mindegyikünk
más-más irányból érkezett,
hogy a közeli szülőfaluba együtt,
mindig együtt indulhassunk.
Tiszta szívből örültem városi,
elegáns nagynénémnek,
akárcsak a tréfás kedvű sógor bácsinak,
és apám nővérének,
aki könyvelő volt —
terebélyes keresztanyámnak
és alacsony keresztapámnak,
a szíjgyártó mesternek.
De alig örvendeztük ki magunkat,
apám máris szóba hozta a pénzt,
a világmindenség mozgatóját,
az üzleti vállalkozások,
a meggazdagodás
s a vagyonszerzés lehetőségeit.
Ilyenkor apám többi leánytestvére,
a szegényebb nagynénik
szótlanul feszengtek, de a sógor bácsik
rá se hederítettek az anyagi
hajszáról szóló eszmefuttatásra,

inkább nagyokat húztak a pálinkás üvegből.
 Így haladtunk az úton
 azon a tavaszi délutánon is,
 amikor a szántóföldeken túl,
 a patak partján,
 valamelyik nagynéném
 észrevette a kivirágzott bodzacserjéket,
 s azt mondta apámnak,
 nemcsak az anyagiakkal,
 hanem az egészséggel is törődni kell,
 a bodza kitűnő gyógynövény,
 szomjúságot olt
 és izzasztó hatása miatt
 igen ajánlott hűlés esetén.
 Apám,
 mivel nemcsak a ruházatára adott,
 hanem a hosszú és egészséges
 élet titkát is szerette volna tudni,
 letette az út szélére a csomagot
 és elindult nagy lendülettel
 a szántóföldeken keresztül
 az illatos bodzás felé.
 Mi is követtük:
 anyám, két nagynéném,
 városi sógor bácsim, keresztapám
 és jómagam.
 És szedtük rendületlenül a bodzát,
 minden üres és fölösleges tasakunk
 megtelt jó illatú virággal,
 a szárítani való bodzával,
 már nem is volt hely,
 ahova rakhattuk volna,
 apám mégis leszakította az összes virágot,
 nehogy valaki észrevegye
 ezt a jó bodzatermő helyet.
 Egy gazda hajtott el mellettünk
 ökrös szekeren a poros úton,
 de még véletlenül se
 pillantott a bodzafák felé,
 az eget kémlelte fáradtan, szomorúan.
 Apám lendületesen beszélt
 az egészséges életmódról
 és nem győzte dicsérni
 a friss falusi levegőt.
 Most is hallom a hangját,
 s látom kapzsi kezét a bodzafák hajában.
 Nemcsak ünneplőjére,
 hanem szürkülő fejére is
 tépett bodzavirágok hullanak.

(2005)

Az igék közül a többes szám első és harmadik személyű igék jelölte cselekvéseket említhetjük: „összeverődtünk, vártuk, indulhassunk, örvendeztük, követ-

tük, szedtük” és a „teremtették meg, (harcolni) tudtak, szedték le, vigyáztak, feszengtek, rá se hederítettek”.

A melléknév + főnév szókapcsolatok a milyenség, a tulajdonság jelölésével segítenek a szövegértésben: „élelmes család, közös udvarunkról, kis vagyonunkat, adásvételi szerződés, különös család, ritka családi ünnepekre, terebélyes keresztanyámnak, egészséges életmódról, friss falusi levegőt, kapzsi kezét, szürkülő fejére, tépett bodzavirágok”. Határozóragos és névutós szavak a helyet, időt, módot jelölik: „megélhetésre, küszködve, ingóért s az ingatlanokért, ágakról, buzgón (szedték le), (apám arca) kékre vált, pálinkás üvegből, (szedtük) rendületlenül”.

Hasonlattal jellemez a költő egyik mondatában: „S ha mégis megkurtította valaki / kis vagyonunkat, / apám arca kékre vált, / mint a két példányban készülő / adásvételi szerződés között / lapuló indigó”.

A szövegmondatok kijelentő értelműek, összetett mondatok.

A szöveg stílusértéke verbális, a lírai én egyenes beszéde.

MINT ÉGI MADARAK

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, elbeszélő költemény, megszokott nyomdai formájú, egyetlen szakasz, balra zárt, 60 hosszabb-rövidebb sorral.

A szövegkohéziót annak a beszélgetésnek az elmondása adja, amelynek során a nagymama nem hiszi el, hogy a Föld kerek és mozog, pedig az unoka ezt tanulta az iskolában.

Három összetett mondat alá- és mellérendelő viszonya teremti meg a grammatikai összefüggést, a mondatokon belül pedig a birtokos személyjeles (-ragos) szavak segítenek a szavakat összekapcsolni: „nagyanyám, kezében, szerelmére, engem, üregébe, nagyapám, vonzereje”. Egyes szám harmadik személyű igék: „nem hitte, forog, megállt, tanított, forogna, szóródna szét, kiürülne”, s mellettük néhány többes szám harmadik személyű ige is segít a szöveg megformálásában: „állnának, lehullnának, kalimpálnának”. Határozott névelős szavak — „a szénaboglyák, a Föld, a fagereblyével, az ég üregébe, a tűző napon, a templomtetőről, az összes cserepek, a kicsi patak, az ökrökkel, a csillagok, a Göncölszekérnek” — sorolják mindazt, amelyről valamilyen általános tudása van a hallgatónak is.

Jelentéstani elem a szövegben a beszélgetésben elhangzott gyermeki „információk” és a nagymama ellentmondó véleménye, majd a fiú magyarázata és a nagymama mosolya, utána pedig a képzelete — események felsorolása. Előfeltéves a határozott névelős szavak sora, melyek a felsorolt személyek, dolgok létezését jelölik.

A szöveg címe egy hasonlat része, témamegnevező, utal a szövegre.

A költemény 2002-ben született, kötetben: *Adventi koszorú*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2002.

A szöveg a költő monológja, intertextualitás benne a Föld, Göncölszekér, Nap földrajzi tulajdonnevek említése.

Mint égi madarak

A szénaboglyák között
 nagyanyám nem hitte,
 hogy kerek a Föld,
 mondtam neki,
 hogy a Föld forog,
 nagymama,
 a rekkenő melegben
 megállt
 kezében a fagereblyével,
 hogy az egy Isten szerelmére
 ki tanított engem ilyenre,
 mikor minden
 egyenes itt a Földön,
 képzeljem el,
 ha mégis forogna,
 fejjel lefelé állnának
 a szénaboglyák,
 az ég üregébe szóródna szét
 a drága szarvasmarha-eledel,
 amit egész nap
 szárítottunk a tűző napon,
 a templomtetőről
 lehullnának
 az összes cserepek,
 kalimpálnának
 a zuhanó harangok,
 a kicsi patak vize is kiürülne,
 s aláfolyna
 az indigókék űrtengerbe,
 nagyapám szekere
 az ökrökkel együtt

gurulna a csillagok közé,
 társa lenne odafent
 a Göncölszekérnek,
 a libák s a tyúkok úgy szállnának,
 mint égi madarak,
 a bárányok
 bárányfelhők között bégetnének —
 A Föld forog,
 de van vonzereje,
 az iskolában tanultuk,
 a göndör hajú tanító néni
 tanított erre
 földrajzórán,
 mondtam nagyanyámnak,
 nagyanyám a fejét csóválta,
 s napnyugtakor,
 mikor a csordajáró úton
 a tehenek is elindultak hazafelé,
 elmosolyodott ennyi balgaságon.
 Mintha látta volna,
 a dombok mögé bújó
 narancsvörös Nap után
 már mi
 következünk:
 a göndör hajú tanító nénivel
 s a libákkal együtt
 repülünk
 madarakként
 a világegyetembe...

(2002)

Valóságos világképet kapunk a költeményben, az utolsó sorok elképzelt elemeket tartalmaz, s az olvasó eldöntheti, hogy a fiú vagy a nagymama véleményét fogadja el.

A szöveg magyar nyelvű, mai, köznapi beszélgetés, de tudományos témákról szóló társalgás, szépirodalmi alkotás.

Stílusa is szépirodalmi.

Jó hangzású szavak szótári jelentésben sorakoznak a szövegben, enyhe rábeszélés, meggyőzés szándékú többletjelentés érződik benne. A vers igéi cselekvést, történést, létezést jelölnek, kijelentő módú alakjukkal a fiú véleményét fogalmazzák meg: „mondtam, megállt, tanított, szárítottunk, elindultak, elmosolyodott”, de a nagymama feltételes módú igéivel — „forogna, állnának, szóródna, lehullnának, kalimpálnának, kiürülne, aláfolyna, szállnának” — próbálja meggyőzni unokáját, aki újra csak kijelentő igékkal bizonygatja, hogy a Föld „forog, tanultuk, mondtam”. A költemény szereplőit, a Föld és a feltételezett történések nevét főnevekkel nevezi meg a költő, mellettük melléknevek állnak, segítik, színesítik a szöveget: „rekkenő melegben, ég üregébe, drága szarvasmarha-eledel, tűző napon, zuhanó harangok, kicsi patak, indigókék űrtengerbe, égi madarak, göndör hajú tanító néni”. A határozóragos vagy névutós szavak az események,

történesek helyét, idejét, módját jelölik: „szénaboglyák között, melegben, fage-reblyével, üregébe, egész nap, űrtengerbe, csillagok közé, odafent”.

Szóképek: A beszélgetés során a nagymama szavaiban szerepel megszemé-lyesítés: „fejjel lefelé állnának / a szénaboglyák”, „lehullnának az összes csere-pek”, „kalimpálnának a zuhanó harangok”, „nagyapám szekere / ... / társa lenne odafent / a Göncölszekérnek” és hasonlittal is próbálja meggyőzni unokáját: „a libák s a tyúkok úgy szállnának, / mint az égi madarak”, és a fiú is elképze-li, hogyan „repülünk madarakként a világegyetembe...”

A költeményben kijelentő mondatokat olvashatunk, a három összetett mondat közül az elsőben a fiú véleménye és az azt megcáfoló mondatok sorakoznak, a má-sodik és harmadik mondatban a gyerek újabb magyarázata következik, amelyet a nagymama balgaságnak tart, de a nagymama szavai nyomán a fiú képzelete is „re-pülni kezd”. Az első, valamint a második és harmadik mondat így ellentétes szer-kesztésű. A szöveg stílusa verbális, a lírai én egyenes beszéde, de benne a nagyma-ma szavait idézi harmadik személyben, szabad függő beszédben.

VILLÁSFARKÚ BARÁTAIM

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alko-tás, hosszabb-rövidebb 51 sor, egy szakasz, s az olvasó prózaként is olvashatja, prózaversként.

A szövegösszetartó erő a költő gyerekkorára és benne a villásfarkú barátokra való emlékezés.

Egyszerű bővített és alá- és mellérendelő viszonyban álló összetett mondatok kapcsolódnak egymáshoz, teremtik meg a grammatikai kohéziót, a mondatokon belül pedig a birtokos személyjeles (-ragos) szavak: „nagyapám, szüleim, pajtá-saim, gazdáik után, barátaim, búmat-bánatomat, velem, tőlük, vándorútjukra”. Egyes szám első személyű igék és néhány többes szám harmadik személyű ige segí-tenek a szövegfogalmazásban. Határozott névelős főnevek jelzik az emlékezés során felbukkanó dolgokat — „*a* hegy, *a* kasza, *a* város, *a* falu, *a* háziállatok” — és „*a* Göncölszekér, *a* fecskék”, ezek társaságában töltötte idejét a gimnazista.

Jelentéstani elem ez a felsorolás, amely egyben előfeltevés is, a jelölt dolgok létezését közli.

A szöveg címe jelzős szószerkezet, a lírai én társai, vigasztalói.

A költemény 2004-ben született, kötetben: *Bodzafa virága*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2006.

A szöveg a költő monológja, szövegköziség a brassói Cenk, földrajzi név, a Göncölszekér, csillagnév.

A költeményben valóságos világkép bontakozik ki, de egy elképzelt világkép is felvillan, s ezt az olvasó saját benyomásai, emlékeivel vetheti össze.

A szöveg nyelve magyar, mai, elbeszélő, emlékező, szépirodalmi alkotás.

Jó hangzású szavak sorakoznak a költeményben, szótári jelentésükben, az emlékezésre jellemző szomorkás hangulatban. Az összetett szavak is ezt emelik ki: „nagyapám, óvárosi, visszhangzó, háziállatok, napestig, Göncölszekeret, vil-lanydróton, villásfarkú, búmat-bánatomat, elbúcsúzni, vándorútjukra, nagyvá-rosban, salakpályán, futballsztárnak”.

Villásfarkú barátaim

Rövid nadrágban üldögéltem
a pajta eresze alatt.
Nagyapám féloldalra dőlve
kalapálta a kasza élet,
s én némán búslakodtam
szüleim után,
vágyakoztam az óvárosi hangulatért,
focizó pajtásaim után.
Hiányzott a hegy,
a város fölé emelkedő Cenk,
s a hegy alján meghúzódó
kis kápolna,
ahová gyakran eljártam imádkozni...
Nappal
— a falu völgyében visszhangzó —
hangokat hallgattam:
kotkodácsolnak, gágogtak,
bégettek és bögtek keservesen
a háziállatok gazdáik után,
akik a mezőn robotoltak napestig;
esténként pedig a szunnyadó falu fölött
a Göncölszekeret szemléltem.
Mégsem voltam sokáig egyedül.
A ház és a csűr között
kifeszített villanydróton
hangosan csiviteltek
a villásfarkú fecskék,
az én örök barátaim.
Nekik vallottam meg
búmat-bánatomat,
ők vitték-hozták a hírt,
és kórusban adták a jó tanácsot,
s együtt búsultak velem,
amikor torkomon akadt a keserűség.
Ősszel
nem tudtam elbúcsúzni tőlük.
Amikor indulni készültek
vándorútjukra,
én már otthon voltam a nagyvárosban:
a salakpályán szaladtam
a kerek bőrlabda után,
futballsztárnak képzelve magam.
De álmaimban
sokszor megjelentek barátaim,
a villásfarkú fecskék:
az eresz alól, együtt indultunk
a nagy égi mezőkre,
én hajtottam a Göncölszekeret,
ők meg fejemet röpködték körül,
én álmodoztam,
míg ők hangosan csiviteltek.

(2004)

A szöveg igéi a nagyszüleinél búslakodó fiú cselekvéseit sorolják: „üldögéltem, búslakodtam, vágyakoztam, hallgattam, szemléltem, vallottam meg, szaladtam, hajtottam”, s csak a visszhangzó hangokat hallgatta: „kotkodácsoltak, gágogtak, bégettek, bőgtek”, a villásfarkú fecskék meg „csiviteltek, vitték-hozták (a hírt), együtt búsulnak” vele. A melléknév + főnév kapcsolatok, jelzős szószerkezetek hoznak egy kis derűt, változatosságot a fiú életébe: „rövid nadrágban, focizó pajtásaim, szunnyadó falu, villásfarkú fecskék, kerek bőrlabda”.

A szövegmondatok kijelentő értelműek, az emlékezés hangulatának megfelelő érzelmi töltettel. Két egyszerű bővített mondat és hét összetett mondat alkotja a vers szövegét. Ellentétes szerkesztést emelhetünk ki a szövegből, a valóságos világkép után az utolsó összetett mondat az álmaiba merülő fiút láttatja.

A szöveg stílusa verbális, a lírai én egyenes beszéde.

A HÁROMNEGYEDES HEGEDŰ

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, költemény, megszokott nyomdai formájú, 105 hosszabb-rövidebb, középre zárt sorral. (A hosszabb-rövidebb sorok is jóindulattal egy karcsú hegedű képét vetítik az olvasó elé?)

A szövegösszefüggést egy háromnegyedes hegedű köré font történet elmesélése teremti meg.

Nyolc összetett mondat alá- és mellérendelő viszonya alkotja a grammatikai, a lírai kohéziót. A mondatokon belül a birtokos személyjeles (-ragos) szavak segítenek: „szüleim, anyám, apámhoz, hangom, kezem, városunkban, reánk, fiam, öcsém, nálunk”. Az igék nagy része egyes szám harmadik személyűek, bár egyes szám első személyűek is társulnak hozzájuk. Határozott névelős szavak: „a gyermeknek, a kezem, az univerzál áruházba, a kiszolgálónő, a szóló- és basszusgitárt, a bendzsót, az akváriummal, a trópusi vízinövények”.

Jelentéstani elem a költeményben a felsorolás, egyrészt az események felsorolása, mellette a hangszerek sorolása. Előfeltevés a határozott névelős szavak léte, amelyek a személyek, a dolgok létezését jelzik.

A szöveg címe jelzős szószerkezet, utal a szövegre, témamegnevező.

A költemény 2001-ben született, kötetben: *Adventi koszorú*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2002.

A szöveg a költő monológja, benne idézi a szülők párbeszédét.

Valóságos világképet rajzol meg a vers, benne egy-egy elképzelt, fel-felvillanó elem a gyermeki fantázia termékeként.

A szöveg nyelve magyar, mai, elbeszélő, beszámoló, szépirodalmi alkotás.

Stílusa is szépirodalmi.

Jó hangzású szavak sorakoznak a szövegben, szótári jelentésük mellé az emlékezés kellemes hangulata társul. Az összetett szavak is ezt a hangulatot erősítik: „olajfestmény, hangszert, gyermekkorában, kiszolgálónő, szóló- és basszusgitár, cigánymuzsikások, vadászkürtöt, tankönyvben, szájharmonikát, tangóharmonikán, neonfényben, vízinövények”. Az igék nagy része cselekvő ige, a hangszerek válogatásakor és a történet mesélése során bekövetkező cselekvéseket, történéseket fogalmaznak meg: „belátták, fordult, mondta, megfogta, mo-

solygott”(E/3.), „írtam, áriáztam, bámultam, láttam” (E/1.), „elmentünk, nézegettük, összeverekedtünk” (T/1). A szövegben a személyeket, a hangszereket főnevek nevezik meg, mellettük melléknévek formálják a stílust: „tehetséges gyermekkel, művészi tehetség, üzleti érzékkel, szabadtéri színpadán, olcsó szájharmonikát, fényes diófafurníros csellót, zöldes, üvegbe zárt tengert”. Határozóragos szavakkal a cselekmények, események színhelyéről, az időről és más körülményről szerzünk tudomást: „gyermekkel, bennem, apámhoz, gyermeknek, gyermekkórusban, szupermarketbe, áruházba, kedvesen, hosszasan, szomorúságomban, öcsémmel, nálunk, esténként, neonfényben”.

A háromnegyedes hegedű

Szüleim korán belátták,
 hogy tehetséges gyermekkel van dolguk:
 ha kellett, verset írtam,
 ha kellett, olajfestményt festettem,
 s gondolták, ki tudja,
 még milyen művészi tehetség rejtőzik bennem,
 egyszer anyám apámhoz fordult,
 és azt mondta: ennek a gyermeknek
 hangszer kellene vásárolni,
 hátha zenész is lesz majd belőle!
 Pedig nem volt jó hangom,
 a kötelező gyermekkórusban örökké
 félre áriáztam,
 s mégis anyám egyszer megfogta a kezem
 és elmentünk hangszer vásárolni
 abba a híres szupermarketbe,
 a mi városunkban, az univerzál áruházba,
 fel a harmadik emeletre, a hangszeres részlegre,
 s álltunk kíváncsian a pultnál,
 a kiszolgálónő kedvesen,
 üzleti érzékkel mosolygott reánk,
 s anyám mondta neki,
 hogy ennek a gyermeknek van tehetsége,
 s kellene neki egy zeneszerszám.
 Nézegettük a szóló- és a basszusgitárt,
 mondta anyám,
 nem neked való ez, fiam,
 nem bolondozunk aztán a házban össze-vissza;
 csodáltam a bendzsót
 és eszembe jutottak a mexikói filmekben
 a texasi bárók zenészei,
 a pergő, piros rokolyás,
 nagy mellű táncos lányok,
 nézegettem a cimbalmot,
 de arra gondoltam,
 csak a cigánymuzsikuskok játszanak ezen,
 a cintányérra rá se mertem nézni,
 mert tudtam, hogy éppen csak ez hiányzik
 otthonról s a trombita,
 ámuldoztam a xilofonon s a tárogatón,
 hosszasan szemléltem a vadászkürtöt s a harsonát,

bámultam az első igazi hárfát,
amit életemben legelőször tankönyvben,
az ókor történelmében láttam,
s megérintettem a fuvolát;
és a szaxofon felcsillantotta Louis Armstrong
izzadt arcát Las Vegas
egyik szabadtéri színpadán;
kibontattam az olcsó szájharmonikát,
és elképzeltem, hogy katonaként a kaszárnyában,
szomorúságomban belefújok,
de anyám biztatni kezdett,
hogy apám egyik rokona
milyen szépen tud játszani a tangóharmonikán;
csodáltam a gordonkát,
bámultam a fényes diófafurníros csellót
s a vékony furulyát,
átöleltem a szép, hatalmas, fényes nagybögőt,
de azt mondta anyám,
hogy amilyen sovány, vézna gyermek vagyok,
még feldőlnék vele, s amúgy is, hol tartanánk.
A kiszolgálónő ekkor elővette
a háromnegyedes hegedűt
és melegen ajánlotta nekem,
s én máris csokornyakkendőben láttam magam
a szimfonikus zenekarban muzsikálni.
Öröm toporzékolt lelkemben hazafelé,
miközben vittem a hegedűt
zöld színű tokjában az utcán
és büszke voltam
ígéretes zenei pályámra, tehetségemre;
otthon a hegedű köré gyűltünk,
öcsémrel együtt próbálgattam,
állam alá helyeztem
és végighúztam húrjain a vonót,
de a hegedű nem akart megszólalni,
mert a kiszolgálónő a supermarketből
nem adott hozzá fenyőgyantát.
A szekrény tetejére került a hegedű,
s amikor megint elővettem
s begyantáztam a vonóját,
meg is szólalt, de tudtam,
nagyon messze állnak ezek a hangok
a teadélutánokon fellépő
gyermekművészek muzsikájától.
Türelmetlenségemben eltettem a hegedűt,
becsúszattam tokostól az ágy alá,
s csak néha-néha vettem elő,
ha nem volt senki sem otthon,
s utoljára azon a napon,
amikor öcsémrel összeverekedtünk,
s ő véletlenül ráesett az ágyon felejtett hegedűre.
Hamar túl is adtam rajta, megvette a szomszéd fiú,
egy akvárium vibrátor volt a cseretárgy.
Többé nem szólalt meg nálunk a hegedű,

igaz, anyám el is felejtette,
 hogy még az is létezik,
 én a hegedű helyett
 az akváriummal foglalkoztam,
 s amikor esténként a neonfényben nézegettem
 a zöldes, üvegbe zárt parányi tengert,
 mintha egy tehetséges gyermek
 muzsikált volna:
 a trópusi vízínövények között
 színes halak énekeltek...

(2001)

A szövegmondatok kijelentő mondatok, ellentétes szerkesztésűek, az első két mondat a tanácskozást, a harmadik mondat a vásárt, a negyedik az örömteli hazatérést, az ötödik és hatodik a vásárolt hangszer szomorú sorsát (szekrény teteje, az ágy alá), míg az utolsó két mondat a cserét meséli el.

A szöveg stílusa verbális, a lírai én egyenes beszéde, benne a szülők beszéde, valamint az üzletben elhangzó párbeszéd idézése függő beszédben történik.

SZÉKELY HARISNYÁBAN

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, vers, 33 sorból álló egy szakasz, de a hosszabb-rövidebb sorok inkább közelítenek a prózához, az olvasó prózaversként is olvashatja.

A szövegkohéziót egy iskolai ünnepélyre készített székel harisnya és csizma „elkészítésének” története, elmesélése adja.

A grammatikai kapcsolatot a három összetett mondat mellérendelő viszonya teremti meg, a mondatokon belül pedig a birtokos személyjeles (-ragos) szavak: „anyám, eszembe, harisnyámat, térdem, magamat, csizmám, pódiumán”. A személyragos igék egyik része egyes szám első személyű: „nézem, látnám, vallanám, restelltem”, másrészt egyes szám harmadik személyűek: „készítette, ropja, állította össze, vont be, vitt”. Határozott névelős főnevek jelölik azt, amelyről általános tudása lehet a hallgatónak, amit a költő elmesél: „a sárguló fényképet, a két darabból, a táncot, a szárát, a színdarabban”, ezek a lírai én akkori szomorúságát, szégyenérzetét festik.

Jelentéstani elemként is olvashatjuk az előbbi felsorolást, előfeltevésként pedig a határozott főnevekkel jelölt dolgok létezését, és azt, ami csak a szöveg-helyzetből, a kontextusból derül ki: a költő szülei fiúknak az 1970-es évek elején aligha vásárolhattak gyerek-székelruhát Brassóban, mert ilyen nem árusítottak üzletek, a ruhakölcsönzők pedig két-három ilyen népviseleti ruhát ha tarthattak, így az édesanya kénytelen volt „összetákolni” a lábbelit, és alsónadrág-ból „készíteni” a harisnyát.

A szöveg címe jelzős szószerkezet, utal a szövegre, amelyből az olvasó számára is csak a végén derül ki az igazság.

A költemény 2004-ben született, kötetben: *Bodzafa virága*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, 2006.

Székely harisnyában

Nézem a sárguló fényképet,
és eszembe jut, hogy anyám
fehér alsónadrágból készítette
székely harisnyámat,
mely térdem tájékánál
buggyos is lett a sok guggolástól,
s mintha látnám magamat
tánc közben is,
amint a két darabból
összetoldott csizmám
külön-külön ropja a táncot
az iskola gázolaj szagú pódiumán.
Mert anyám a csizmámat
két darabból állította össze:
fekete félcipőből,
a szárát meg kartonból,
melyet fekete kályhafestéssel
vont be fényesre.
És miért ne vallanám be,
én szerelmes voltam akkoriban
a képen látható kislányba,
Emíliaba,
akivel együtt játszottunk
a színdarabban,
ezért is restelltem előtte
annyira magamat,
mert anyám két darabból
állította össze a csizmámat,
s ráadásul — június közepén —,
az óváros utcáin,
fehér téli alsónadrágban
— székely harisnyában —
vitt végig kézen fogva az iskoláig.

(2004)

A szöveg a lírai én monológja.

Valóságos világkép jelenik meg a költeményben, ennek alapján az olvasó is kialakíthatja magának a saját véleményét. (Főleg/ esetleg, ha hasonló helyzetet ő is már megélt.)

A szöveg nyelve magyar, mai, elbeszélő, emlékező, szépirodalmi alkotás.

Stílusa is szépirodalmi.

Jó hangzású szavak között rossz hangzású szavak leplezik le az anya jóindulatú cselekedetét, ezek ellentétes értelmű szavakként is elfogadhatók: „székely harisnya, tánc, csizma, szerelmes, kislány — alsónadrág, buggyos, összetoldott, kartonból, kályhafestéssel”. A költemény szavainak szótári jelentésére a szövegösszefüggésből adódó többletjelentés épül, többek között a költő emlékeiből előbukkanó restelkedés és az olvasó sajnálata. Az összetett szavak is ezt idézik: „fényképet, alsónadrág, összetoldott, gázolaj, félcipőből, kályhafestéssel”. A szöveg igéi az anya jó szándékú cselekedeteit — „készítette, állította össze, vont be,

vitt” — érzékeltetik, mások a költő tetteit: „nézem, eszembe jut, látnám, vallanám, restelltem”. A vers főnevei a költő számára valódi székely harisnyát és csizmát, s ellentétként az anya által „készített” „alsónadrágból, fekete félcipőből, kályhafestéssel bevont csizmát” nevezik meg. A melléknevek is — „fehér téli alsó nadrág, összetoldott csizmám, gázolaj szagú pódiumán, fekete kályhafestéssel” — ezt az ellentétet erősítik.

A költemény mondatai kijelentőek, érzelmileg telítettek. Ez a gyermekkori restelkedés a versben ellentétes szerkesztéssel jelenik meg a szavak szintjén, de a mondatok és a szöveg szintjén is. A címbe emelt székely harisnya (melyhez a csizmát is odaképzeltük), az olvasó számára tudjuk, mit jelent, tudta ezt a kisfiú is, aki jogosan restelkedett az édesanyja jó szándékú, kényszer hatására „készített”, mondhatnánk ál-székely harisnyája és félcipőből „készített” csizmája miatt.

A szöveg verbális stílusú, a lírai én egyenes beszéde.

A CENK ALATT, ÉJJEL

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, költemény, megszokott nyomdai formájú, egy szakasz, szövegmondatok, hosszabb-rövidebb, balra zárt sorokban olvashatók.

A szövegkohéziót a tájleírás, a Cenk alatti szülőváros néhány elemének a bemutatása adja.

A Cenk alatt, éjjel

Holdcsendet megtörő
szemetesek zaja hallik —
A város korzóján
utcaseprők nyelik a port,
lámpagyújtók helyett énekelnek —
Harmatos füvek porondjain
szerelmesek suttogják:
„elmúlt már a nyár”,
itt megszab mindent a toronyóra,
itt semmi sem végtelen,
zárt ködrendszerben jön az ősz,
elmúlik a talány,
holnap már rézerdőkben füttyörészünk,
s ott recseg alattunk az avar,
hol most testünknek balzsam a harmat —
Huzatos éjszakák húzódnak vállainkba,
reggelre már nem bírunk felkelni,
reggelre az utcaseprők is elalusznak —
Hátukon hozzák a napot a lámpagyújtók.

(1981)

Két egyszerű bővített mondat között három összetett mondat alá- és mellérendelő viszonya teremti meg a grammatikai, lineáris összefüggést. A mondat-

kon belül a birtokos személyjeles (-ragos) szavakkal vall a költő szülővárosáról: „korzóján, porondjain, testünknek, vállainkba, hátukon”. A költemény igéi egyes szám és többes szám harmadik személyűek: „hallik, elmúlt, megszab, jön, elmúlik, recseg” és „nyelik, énekelnek, suttogják, húzódnak, elalusznak, hozzák”, de a „füttyörészünk, nem bírunk” igék többes szám első személyűek. Határozott névelős szavakkal fogalmazza meg a költő mindazt, amelyről valamilyen általános tudása van a költőnek és lehet az olvasónak: „a város, a port, a nyár, a toronyóra, az ősz, a talány, az avar, a lámpagyújtók”.

Jelentéstani elem a költeményben az előbbi felsorolás, amely egyben leírás is, s a határozott névelős szavak előfeltevésként is elemezhetők.

A szöveg címe egy mondat, a szülővárost idézi, névutós tulajdonnévvel, helyet és időt jelöl meg.

A költemény 1981-ben született, kötetben: *Madártemető*. Versek. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 1993.

A szöveg a költő monológja, szövegköziség benne a „Cenk” tulajdonnév, a szülőváros, Brassó szimbóluma.

A költemény valóságos elemeket sorol, a lírai én meglátása mellé az olvasó a saját véleményét társíthatja.

A szöveg nyelve magyar, mai, leíró, szépirodalmi alkotás.

Stílusa is szépirodalmi.

Jó hangzású szavakkal idézi a költő szülőföldjét, szülővárosát, ezek a szavak szótári jelentésben szerepelnek, de a költő és az olvasó részéről is többletjelentés társul hozzájuk, sőt mesebeli elem a „rézerdő”. Jelentéssűrítő szerepükkel az összetett szavak is ezt idézik: „Holdcsendet, utcaseprők, toronyóra, ködrendszerben, rézerdőkben. lámpagyújtogatók”. Az igék a történéseket, és az utcaseprők, a szerelmesek és mások cselekvéseit fogalmazzák, mellettük a melléknevek, és főnevek személyeket, dolgokat és természeti képeket neveznek meg: „Holdcsendet megtörő szemetesek, harmatos füvek, zárt ködrendszerben, huza-tos éjszakák”.

Két megszemélyesítés — „jön az ősz, éjszakák húzódnak vállainkba” — teszük érzékletessé a stílust, az első természeti jelenséget személyesít meg, a második egészségügyi kérdést, a reumát nevezi meg képszerűen.

A költeményben kijelentő, de felkiáltó értelmű mondatokat olvashatunk, a szöveg verbális stílusú, a lírai én egyenes beszéde.

VISSZAUTAZNÉK...

Beke Sándor szövege eredetiben kézzel írott, kötetben nyomtatott, lírai alkotás, költemény, megszokott nyomdai formájú, 18 szakasz, 6-7-8 sorosak.

A szövegösszetartó erőt a költő kívánsága teremti meg: szeretne visszautazni gyermekkorába.

Grammatikailag ezt a kívánságot alá- és mellérendelő összetett mondatokból tudjuk meg, a mondatokon belül pedig a birtokos személyjeles (-ragos) szavak segítségével: „gyermekkoromba, magamhoz, barátaimmal, kezembe, kívánságaimmal, apámmal, cimboráimmal”. Az igék nagy része egyes szám első személyű: „visszautaznék, kiszámítottam, utaznék, érnék vissza, bandukolnék, ölel-

jem, csípjem, meghallgassam, megpillanthassam, leülhessek, ott lehessek, hallgatnám, nem tehetem”. Határozott névelős szavakkal a szerző „a beszélő-érző tárgyakat”, személyeket, dolgokat nevez meg.

Jelentéstani elem a szövegben a szakaszokat bevezető kívánság, a „Visszautaznék gyermekkoromba” sor ismétlése, amelynek igéje a címben is szerepel, megerősítve a lírai én kívánságát. Aki felsorolással jelzi, miként szeretne visszautazni (repülővel, személyvonattal, gyalog), mit szeretne tenni (magához ölelni gyermekkorát, betévedjen a középkori várba, beléphessen a vallásórára, kavicsokat keresne), végül belenyugszik abba, hogy nem teheti meg. Előfeltétevésként fogadhatjuk el a határozott névelős szavakat, mint létező dolgokat, személyeket.

A szöveg címe egy feltételes módú ige, témamegnevező, utalás a szövegre, ahol kiderül, hova, miért, milyen céllal, szándékkal, mivel, kikkel utazna.

A költemény 2002-ben született, kötetben: *Adventi koszorú. Versek.* Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2002.

Visszautaznék...

Visszautaznék gyermekkoromba.
Kiszámítottam, hogy repülővel
háromszázhatvanöt napot utaznék,
személyvonattal tíz év alatt érnék vissza,
gyalog harminc évig bandukolnék.

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy magamhoz öleljem
gyermekkoromat,
a grundon gyülekező garabonciásokat,
s a beszélő-érző tárgyakat.

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy fülön csípjem
a csipős csalánok közé szaladó
kis fekete malacot,
amely a híd alatt eltűnt örökre.

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy a szökőkút mellett,
a régi gyermekvárosban,
meghallgassam a „télifás” zenét,
ismét megpillanthassam
a régi, türelmes embereket...

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy betévedjek még egyszer
abba a középkori várba,
ahol, iskolából jövet,
mi voltunk a vár hegyén
a zászlót lobogtató hős kapitányok —
Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy tiszta gyermeki szívvel
beléphessenek a vallásórára,
ahol lélekben

a Jordán vizébe merültem,
s az Ígéret földje felé
mezitláb bolyongtam át a pusztán
zsidó barátaimmal...

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy kezembe vehessem
azt a fekete-fehér fényképet,
melyet a barátomnak
küldött a bajai kislány,
akit én titokban megszerettem...

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy megkeressem
azokat a színes kavicsokat,
melyeket kívánságaimmal együtt
a rohanó folyó medrébe dobáltam
táncoló halak közé...

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy az esti ima után
szomorú apámmal együtt
meghallgassam
Amerika Hangján
a reménykeltő rádióhíreket...

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy az óvárosban,
a salakpályán találkozassak
rövidnadrágos cimboráimmal,
kik talán még most is várnak rám
aranyásó-terveinkkel...

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy felülhessek még egyszer

arra a vidéki buszra,
melyen első látásra
szerelmes lettem
az édesanyjával utazó
cigányleányba...

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy megsimogassam
háromszínű kutyámat,
— a hegyek között
vesztettem el egyszer...

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy felszállhassak
a fehér papírhajóra,
mely a hullámok között
talán még most is viszi
a színes emlékeket...

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy a csapat tábornokától
átvehessem
a kapitányi kitüntetést,
a szomszéd bácsi kertjéből
ellopott szőlőgerezdekért...

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy a hegyi patak partján
leülhessek a mohás kőre,
hús páfrányok közé,

— történeteimet hallgatnák ismét
a foltos szalamandrák.

Visszautaznék gyermekkoromba,
hogy ott lehessek
a szurkolók között
a világoskék
argentin lelátókon,
a hetvennyolcas
világ bajnokság döntőjén...

Visszautaznék gyermekkoromba,
nem repülővel,
hanem zakatoló,
zöld személyvonattal,
s a nyitott ablakból
hallgatnám a visszafelé
pörgetett
gyermekkori mesét.

Mindent elkövetnék,
hogy visszautazzak gyermekkoromba,
de nem tehetem.
Csak emlékeim
súlyos atomjait viszem magammal,
mint hegymászó
a nehéz hátizsákot
a világ legmagasabb csúcsa felé...

(2002)

A szöveg a szerző monológja, intertextualitás benne a bibliai Jordán vize, az Ígéret földje, Amerika Hangja rádió tulajdonnevek.

Valóságos világképet kapunk a költeményben, benne egy-két elképzelt elem, amelyhez az olvasó társíthatja a saját véleményét, esetleges kívánságát.

A szöveg nyelve magyar, mai, beszámoló, vallomás, magyarázat, szépirodalmi alkotás.

Stílusa is szépirodalmi.

Jó hangzású szavakkal kívánczik vissza gyermekkorába a költő, szótári jelentésükben szerepelnek ezek a szavak, az emlékezésnek megfelelően, a vágyakozásra jellemző hangulattal, többletjelentéssel. Az összetett szavak is ezt erősítik: „gyermekkoromba, kiszámítottam, háromszázhatvanöt, személyvonattal, szökőkút, gyermekvárosban, középkori (várba), vallásórára, reménykeltő, rövidnadrágos”. A vers igéinek nagy része cselekvő, feltételes módú, a kívánságot fogalmazza, a záró szakaszban cselekvő, kijelentő alakú igékkal nyugszik bele a valóságba: „nem tehetem, viszem (magammal).” A gyermekkorban megismert személyeket, dolgokat, „beszélő-érző tárgyakat”, eseményeket stb., a főnevek sorolják. Melléjük jelzős szószerkezetként melléknevek társulnak: „csípős csalánok, kis fekete malacot, régi gyermekvárosban, télifás zenét, középkori várba, hős kapitányok, tiszta gyermeki szívvel, zsidó barátaimmal, bajai kislányt, színes kavicsokat, rohanó folyó medrébe”. A cselekvések, történések, a gyermekko-

ri évek színhelyét, idejét, más körülményeit határozószók és határozóragos szavak ismertetik: „gyermekkoromba, repülővel, személyvonattal, gyalog harminc évig, magamhoz (öleljem), szívvel, táncoló halak közé, apámmal, cimboráimmal”.

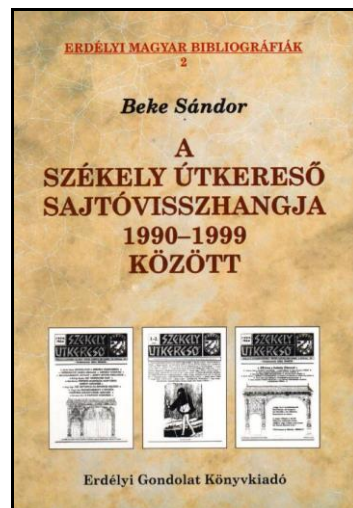
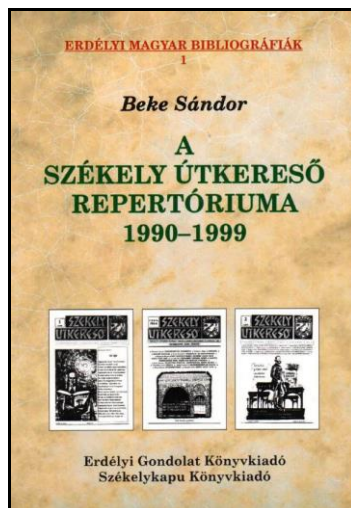
A költeményben két szóképre bukkanhatunk: „emlékeim súlyos atomjait” (visszem magammal) — metaforát, és rögtön mellette a hasonlatot: „mint hegymászó a nehéz hátizsákot”.

A költemény kijelentő mondatai összetett mondatok, ellentétes szerkesztésűek, az első 17 szakasz és az utolsó szakasz között: a kívánságot és a valóságot szembeállító sorokkal.

A szöveg verbális stílusú, a lírai én egyenes beszéde.

Kiadványaink

2022-ben megjelent

Baricz Lajos

Vannak olyan dolgok

Vannak olyan dolgok, mikről hallgatunk:
„az igaz szeretet sok bűnt elfedez”,
amiket másoknak be sem vallhatunk,
mert az a legmélyünk titkos része lett.

És vannak, melyeket el kell mondanunk,
melyekről hallgatni soha nem lehet,
hogy a szívünk mélyén mindig jók vagyunk,
mert amíg az tiszta, Isten is szeret.

Együtt vagyunk így az ő háza népe,
egyenként pedig titokzatos képe,
ha ezt megéljük, öröm lesz az élet,

aki nem így él, nagyon-nagyon téved,
hisz minden ember szeretetre vágyik,
kisbaba kortól egész a halálig.

Emléked örökre a szívünkben él

Átveszekedtek egy egész életet,
megtehették, mert házastársak voltak,
mivel hamar kihagy az emlékezet,
máskor egymáshoz nagyon szépen szóltak.

Aztán a férje megunta már várni,
hogy rájuk köszönt az óhajtott béke,
és azt is tudta, történhet itt bármi,
csak kívánta már, lenne egyszer vége.

Egy csendes éjszakán eljött hát a vég,
— amióta élt, nem történt ilyen még —,
a szép koporsóban mélyen hallgatott,

az élőnél olykor drágább a halott...
„Emléked örökre a szívünkben él...”
egy koszorú-írás ekképpen mesél.

A föld sója vagytok

(Mt. 5, 13.)

Nem kell az ételbe csak csipetnyi só,
amely ízt ad neki és fogyasztható,
ha sok van benne, keserű lesz tőle,
ezért ehetetlen, nem kérnek belőle.

Ha elveszti ízét, semmire sem jó,
értéktelen holmi, hát kidobható,
észre se veszik, pedig rajta járnak,
szemetévé lett ennek a világnak.

Jézus tanítja: „A föld sója vagytok,
ha a világnak isteni ízt adtok,
rátok vár immár a fönséges szerep,

hirdessétek hát, jó Atyánk szeret
minden teremtményt a tágas ég alatt —
jónak és gonosznak tündököl a Nap.”

Betegágyon

— A Betegek Világnapjára —

Már hónapok óta a remény éltet,
mióta bennem lakik a fájdalom;
„Levezeklek a földön minden vétket,
s könnyebb lesz majd túl...” magamat áltatom,

pedig eszem ágában sincs meghalni,
hiszen még olyan sok tervem van nekem,
tudom, a nagy része csak bárgyú, talmi,
de széppé tenné további életem.

Már az orvosok is csak némán állnak
— vagy talán ők is a csodára várnak? —,
s ha rám tekintenek bús, örömtelen,

azt olvasom abból: — „Hát reménytelen!”
Én mégis bírom, hogy megsegít Isten,
még nem halok meg, és rendbe jön minden.

Brauch Magda

A megtalált Isten

A megtalált Isten.

Költemény Ferenc pápa, Róma püspöke csíksomlyói,
erdélyi látogatásának az emlékére.
Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székelykapu Könyvkiadó,
Székelyudvarhely, 2020.

Beke Sándor gyermekkorától istenhívő, de nem vakbuzgó, nem a dogmákhoz szigorúan ragaszkodó, hanem — mint a reneszánsz költők — átértelmezi a vallás merevségeit, saját szavaival szól Istenhez.

Hisz, mert hinni akar, mert hinnie kell, mert a hit mentő is, mellyel meg lehet kapaszkodni megpróbáltatások idején, az istenhit gyógyít, megnyugtat, erőt ad, reményt, hogy az életet folytatni kell, a megkezdett munkát be kell fejezni.

„Ő is a maga Istenében hisz, imái egyéni imák. Az ő Istene minden ember számára „hozzáférhető”, elérhető, következésképpen istenes versei „ökumenikus” jellegűeknek tekinthetők. Nem tesz különbséget vallás és vallás között, a római pápát éppen úgy tiszteli, mint Dávid Ferencet. Beke Sándor Istenével — akárcsak a Balassiéval — beszélgetni lehet...” — írtam a 2006-ban az Erdélyi Pegazus Könyvkiadó gondozásában megjelent *Téged kereslek. Beke Sándor istenes költészete* című esszékötetemben.

Ha fiatalon voltak is kétségei, olykor elbizonytalanodott, s ezt nem is tagadja korábban írott verseiben (*Jégeső, Auschwitz, Elmaradt imák* stb.), Istenhez mindig visszatér (*Ismét felgyújtom a mécsest, Hála* vagy a II. János Pál elvesztésekor keletkezett rekvieme: *A szeretetnek nincsen temetője*).

A napjainkban regnáló Ferenc pápa erdélyi látogatása ihlette meg egy ugyancsak versimának nevezhető poémájának megírására: *A megtalált Isten*. Költemény Ferenc pápa, Róma püspöke csíksomlyói, erdélyi látogatásának az emlékére (Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székelykapu Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2020).

Ez a kötetnyi költemény — megérzésem szerint — válasz a költő 1995-ben megjelent, de még korábban, 1991-ben írt *Téged kereslek* című hatalmas poémájára, melyben akkor még lázas nyugtalansággal konkrét és elvont dolgokban, jelenségekben Istent keresi, de ezek egyszersmind azt sugallják, hogy ez a „keresés” nem hiábavaló, istenhite legyőzi minden kételkedését.

A jelenkori pápával való székelyudvarhelyi „találkozás” ihlette poéma, *A megtalált Isten* végleges, megcáfолhatatlan válasznak látszik korai poémájára, nemcsak tematikájuk, hanem felépítésük alapján is. E két nagy alkotás közötti párhuzam nyilvánvalónak tűnik.

Nem lehet véletlen, hogy e jóval későbbi mű a *Téged kereslek* címűre emlékeztet, hiszen e korai versről alkotott olvasói vélemény a későre is ráillik. A *megtalált Isten* költője — bár közben évtizedek teltek el — ugyanolyan fiatalos lelkesedéssel, lendülettel ragadja meg a szívéhez legközelebb álló témát, mondanivalót, bizonyítja sokoldalú tájékozottságát a világ dolgaiban, csillogtatja — azóta már nyilván gyarapodott — szókincsét, költői eszközeit.

Mivel hatalmas, hömpölygően áradó poémáról van szó, mely megállíthatatlan ritmusban halad előre, nem igazán lehet részekre osztani. Talán az első hét versszak tekinthető bevezetőnek — bár külön versnek is beillenek —, mely minden szavával, mondatával Isten létét bizonyítja:

„Sejtjeidben lélegzik,
elmédben gondolatoddal
vitázik,
Ő az,
aki egyensúlyodért
lelked tengerén
annyiszor végiggondolázik.
Tartásod hit-palástját
válladra Ő helyezi,
s akaratodban
ott van
az Ő akarata.

...
Tűzz ki egy célt,
elérhető,
mely nélküle a törekvésben
ne látná útját,
mondj egy apró
kis álmot,
mely nélküle ne ismerne,
s ne érne el
emberi-földi megvalósítást.

...
Emlékezz egy jó érzésre,
ami nem úgy érkezett,
mint égmagasból
küldött fennkölt
sugallat,
de amint átéled
— látod —,
élénk fénysugárral
világítja meg
járhatatlan zsákutcának
tűnő utadat.”

A további részekben megjelenik a vers kulcsmondata, mely anaforaszerűen bevezeti a szakaszokat, de köztük is szerepel: „Ő van jelen”.

Miben van jelen?

Az egész világmindenségben, a kozmoszban, az emberek cselekedeteiben, gondolataiban, jótetteiben és hibáiban, örömeiben, bánatában.

„Ő van jelen
a feszült
hegedűhúrban,
a sötét égen kigyúló
lila csillagkoszorúban,
a fehér ablakpárkányon
pompázó piros virágban,
s a virág
balzsamos, ingerlő,
s szétfoszló
illatában.

...
Ő van jelen
a hanghullámok dallamában,
a színharmóniában,
Ő van jelen
a szépségben,
a keltett hatásban,
a lélekbe villanó
üzenet pillanatában.

...
Ő van jelen
a hegyek ózonjában,
Ő van jelen
a megrepedt, szomjas talaj
vizet szűrcsőlő
vágtyában,
Ő van jelen
kis kozmoszunkban,
a testben,
és kezdetektől
a hétnapos világteremtésben.

Ő van jelen
a rideg és sivár valóságban,
az igaztalanban,
a hamis szemek pislogásában,
Ő van jelen
az erő képletében,
a mozzanatban,
az összjátékban,

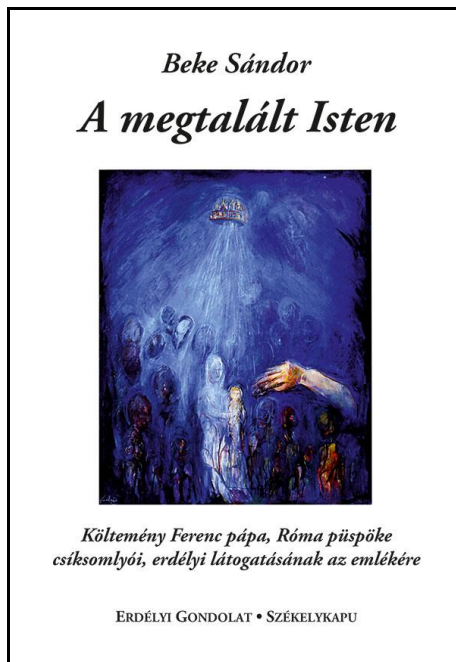
a biztató esélyben —
Ő a cselekvő ige rugója
az igében.”

Konkrét és elvont fogalmak váltják egymást — természeti jelenségek (hajnal, dér, köd stb.), a vallás kellékei (oltárterítő, gyertyák stb.), melyekben Ő van jelen, de többségükben elvont fogalmak szerepelnek, emberi erények és gyarlóságok, kételyek, visszasságok, vágyálmok, erő, alázat, áhítat, hála. Lehetetlen mindent felsorolni, ez nem pótolhatja a poéma el- és újra- meg újraolvasását, mely szabadvers formában íródott, első olvasáskor is érthető, de művészi értéke többszöri átolvasással fedezhető csak fel.

A poéma végén a szerző egyetlen verssorban rámutat arra, hogy hol van Isten, s a befejező sorokban arra is, hogy mit kell tennie a ma emberének, hogy ember maradjon amíg él: jó, szerető és igaz ember.

„Benned van Isten.

Öleld át csendben,
szépen érezd,
s a Föld pitvaráról halld
szíve dobbanását
benned,
a világban,
a térben.”

Velencei tükör a Hargitán

Velencei tükör a Hargitán.

Versek.

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó,
Székelyudvarhely, 2021

Beke Sándor költői szókincsében előkelő helyet foglal el a Hargita. Talán közvetlenül az Isten (Úr, Úristen) után. Mivel kötetcímekben is jelen van (pl. *Isten megáld a Hargitán*, *Lelkemben muzsikál a Hargita* stb.), mindenképpen életművének egyik kulcsszava. Főlegesen tehát bizonygatni: számára a Hargita — akár konkrétan, akár jelképesen ábrázolja — több mint szülőföld, állandó, életadó örömforrás, szükség esetén megnyugvás, vigasz, megújulás és — mivel igazi költőről beszélünk — kimeríthetetlen, mindig jelenlevő ihletforrás.

Nemrég újabb kötettel gyarapodott azok száma, melyek címében is ott van legkedvesebb tájegységének neve: *Velencei tükör a Hargitán* (Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2021).

Jóllehet a kötet öt fejezetre oszlik, maga a Hargita főleg az elsőben szerepel teljes szépségében, melynek címe: *Gyöngyhajú hajnal*. Ezt a címet kapta e rész indító verse is *A székelyvarsági Csorgókő-vízesésnél* alcímmel. A költőt mindekelőtt a kora hajnali madárdal ihlette meg, s csak ezután jellemzi magát a vízesést szokatlan, egyedi metaforával:

„A sziklán vízesés.

Gyöngyhajú lány hajának fűrtjei
oxigén-dúsan zubognak alá,
a csúszós kövek között
ezüstfehér hullámozó haján
tisztaság csillog,
messze esik tőle
a szennyes, szemtelen világ —
S csobog.
Örökcsofogó.
Csupa ritmus.
Ágakhoz, kődarabokhoz
ütközve terjed,
hull, fodrozik
s lobog útjában a sziklán,
mint a fáradhatatlan idő-hullám —”

Kötetcímadó verse, *A velencei tükör a Hargitán* szintén vizet, ezúttal egy tavat ábrázol, jelenít meg, melyet egy törhetetlen velencei tükörhöz hasonlít, bár annál összehasonlíthatatlanul több, mert magát a sokoldalú természetet jelenti: körülötte madarak és erdei állatok hangja szolgáltatja a muzsikát: „vizén túlevél-

gondolák úsznak, / partját aransárga moha szegélyezi / legszebb díszei / a fehér és sárga szellőrózsák”.

A vers utolsó részében egy régi regére hivatkozva még Istent is „emberiesíti”: ha elfárad, lejön az égből, itt megpihenni.

„A régi rege úgy tartja,
az erdei tavacskához
— amikor elfárad —,
Isten is lejön az égből megpihenni.
Belenéz ebbe a velencei tükörbe,
majd tekintetével megszenteli,
s mielőtt hazatérne,
felhúzza az öreg gramofont,
hogyan az egész élővilág hallja
a tó körül
a szentséges Hargitát zenélni.”

A fejezet rövidebb költeményei is e tájegység szépségeit részletezik színes képekkel, mivel ezek minden évszakban elkápráztatják a természet értőit és csodálóit (*Őszi falevelek*, *Piros csipkebogyók*, *Fuvola*, *Téli bükkerdő* stb.).

Kör-
bepölik,
s átölelik
ég felé szálló
szép mosolyodat
a narancssárga papír-
r
e
p
ü
l
ő
k
—

(*Őszi falevelek*)

„Az erdőben faodúba fúj a tavaszi szél —
Különböző hangmagassággal
ömlik az éles hang a sűrűbe —

A rügyek kipattannak,
egyszerre.”

(*Fuvola*)

A *Virág az utcán* című második rész az előzőnél „prózaibb”: hétköznapi embereket jellemez ünnepváró napokban, életszerűen, tárgyilagosan (*Húsvét, Pünkösdi közelség*). *Egyszerű* című versében saját véleményét közli az ünnepekről:

„Csak a lélekben rendeznek
igazi ünnepet —

A többi rendezvény képmutatás
a legfelsőbb fokon.

Vagy ti másképp tudjátok,
felnőtt gyerekek?”

majd bírálja a napjainkra jellemző emberi magatartást *Pénzmágia* és *Miért?* című verseiben:

„Pénz-szőnyegen jár-ke,
botorkál az ember.
Bárhová kullog,
máshová már
nincs is ahová lépjen.”

(*Pénzmágia*)

„nagyokat mondanak az emberek,
...
fennhéjázó hangon
lapáttal egymás felé
dobálják
a nagy,
semmitmondó szavakat —”

(*Miért?*)

A korábbi színes képek itt a *Nocturne* című darabban jelennek csak meg, a cikluscímet adó „virág” pedig a *Séta* című versében:

„Remegő szirmaival a virág
útnak eredt az utcán.
A korzón, a színes tumultus láttán
megbotlott az emberekben:
elesett, de felállt —

Sebes térdel haladt tovább
töretlenül, önfeláldozón
a szeretet —”

Az *Őszi szőnyeg* című harmadik rész egy szép, romantikus szerelmet idéz fel, s itt ismét a lírai hangulat uralkodik nosztalgiával ötvözve (*Őszi szőnyeg, Fesztivál, Ajándék*). Rövid, néhány soros versekben egyértelműen érezteti: ez a szerelem örök és múlhatatlan (*Szemtelen világ, Éljen, Szeretlek*).

„A fehér rózsát
lefektettem,
itt van előttd.

...

A fehér rózsza
én vagyok,
szerelmem.”

(*Szemtelen virág*)

Mobiltelefonodon
ez a szó volt az ezredik
nekem küldött üzenet —

(*Szeretlek*)

Aranyhattyú a negyedik rész címe, melynek darabjait egy festőművész vászna ihlette. Erről az *Aranyhattyú* című ciklusbevezető versben szerzünk tudomást, de így nem véletlen, hogy a következő rövid költeményekben a színek dominálnak. Stílusuk a XX. század első felében uralkodó impresszionizmust idézi fel: *Sárga angyal, Kirándulás* című verseiben nyilván a napsugártól kölcsönzött szín uralkodik.

„Sárga napsugárban
sárga lepke száll
sárga szíromra —
Húsvét előtt
sárgán lengedezett
a sárga virágon
egy sárga fénycsoda —”

(*Sárga angyal*)

Ezt a kék szín követi (*Pirkad, Virágcsokor*).

„Az ég kék mezején
a hajnal kertészlánya
fonott kosarában
tavirózsa-csillagokat gyűjtöget.”

(*Pirkad*)

A fekete-fehér ellentéte van jelen *A Holdon fekete zongora* című versben, de elvétele a lila és az arany is felbukkan a természetet ábrázoló, dicsérő, csodáló rövid, ám rendkívül tömör, lényegre törő darabokban (*A természetben*, *Darvak*, *Leszállópálya* stb.)

Megmosakodtam
a fényben.
Tavaszi szellővel
törülköztem.

(*A természetben*)

„A méhkaptár bejáratához
egymás után szállnak le
a virágportól duzzadó
miniatűr
arany színű helikopterek —”

(*Leszállópálya*)

Az utolsó fejezetben, melynek címe *Fényes értelem*, a költő kifejti arc poeticáját, így egyértelmű, hogy itt a gondolatosság uralkodik. E részt indító versében — egy tömör négysorosban — egyszerre van jelen istenhite, költői hitvallása és az anyanyelve iránti szeretet:

„A költőt az Isten a Földre küldte,
s az életfa alatt
ajándékol neki hagyta
a legszebb szavakkal teli kosarat —”

(*Anyanyelv*)

Az alkotás titkairól vall *Képzeltetés* és *Harag* című darabjaiban is.

Két hosszabb lélegzetű versében az „önjelölt”, „önimádó” szerzőket bírálja (napjainkban egyre szaporodnak), akik csak a hírnév, ismertség (hamis) dicsőség kedvéért, illetve ezek elnyeréséért fognak tollat, esetleg egy „csillogó fémdarabra”, azaz díjra, kitüntetésre pályáznak, s néha meg is kapják (*Az ön-ajnározókhöz*, *Csak kell egy kis akarat*). A költő rámutat arra, hogy nem ez a lényeg, csak a tehetség és az akarat:

„És ne légy ostoba,
ne törődj azzal,
hogymind e mögött
ki, s mi van,
mily affér,
mily közeg, mily társaság,
s miféle érdek,

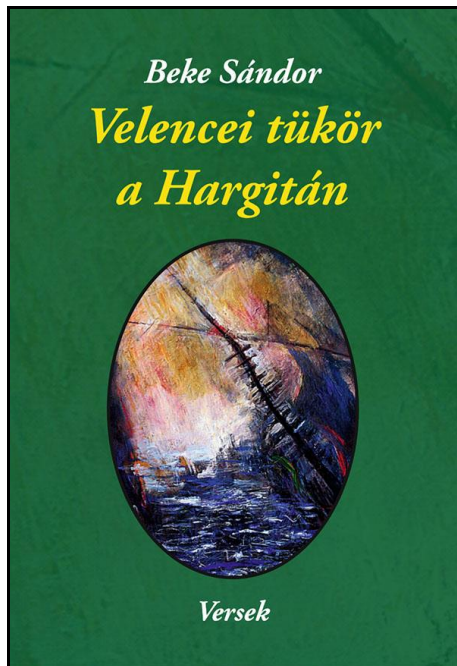
csak arra gondolj,
hogy a jelenlegi mérce
évek múltával
állja-e még a sarat,
az értéket s a mértéket”.

(Csak kell egy kis akarat)

A költészet nem játék. A költészet fegyver — hirdeti a kötet szerzője, s ezzel — az elmondottakat összegezve, s a tanulságot levonva zárja is az ötödik ciklust és új kötetét:

„A fegyver legyen népednek
igaz érték, mi megmarad,
fényes értelem
s magasztos szép szó,
mi elhangzik a versmondó
szájából a színpadon
az ünnepek alatt.”

(A fegyver)

Balázs Árpád

Udvarhelyszéki önkéntes lánglovagok krónikája

(I.)

Hiánypótló krónikát tart a kezében. Nem ismerek hasonlót, amely az önkéntes tűzoltókkal foglalkozott volna ilyen részletesen. Udvarhelyszéken régen sem válogatott a tűz, mint ahogy ma sem teszi, ahol megjelenik hatalmas károkat és pusztítást tud okozni. Éppen ezért városon és falun egyaránt nagy fontosságot tulajdonítottak a megelőzésének, s ha bekövetkezett, annak kioltására. A múlt század elején már minden valamire való településnek létezett önkéntes tűzoltó egylete, de nem mindeniknek volt megfelelő felszereltsége. Gondot jelentett a vízhiány is, hiszen a kutak kevés vizet őriztek magukban, főleg a nyári kánikula idején. Önkéntes tűzoltónak lenni, nem lehet másképp, mint hűséggel és odaadással. Sok névvel találkozunk a kiadványban, de még több a névtelen önkéntes, kiknek nevét nem őrizte meg a történelem. A közleményből kiderül, hogy milyen nagy szerep jutott az önkéntességnek, az összefogásnak és az emberi figyelmességnek a múltban. Arra is fény derül, hogy az önkéntes tűzoltók nemcsak javakat mentettek, hanem a közösségi életből is kivették részük, sőt a helyi kulturális rendezvények mozgató rugói voltak. Egyes falvakba rendszeresen visszajárt a tűz, Felsősfalva, Zetelaka, Atyha többször borult lángra az elmúlt évtizedek során, súlyos emberi és anyagi veszteségeket szenvedve, de Oroszhegyet se hagyjuk ki, ahol a Diafalvi részlett a tűz martaléka. Színes volt akkor is az élet, akárcsak a tűzesetekről szóló hírek. Fél száz település szerepel benne, sok érdekes történettel, de a régi tűzoltó szekerek sorsát is nyomon követi a szerző, hogy miként sáfárgodtak a községek az örökséggel. Első alkalom, hogy mindez egy helyre kerül és sok korabeli fénykép teszi érdekessé, olvasmányossá a könyvet. Balázs Árpád jó munkát végzett, ezért örök hála és köszönet neki. Jó szívvel ajánlom a Hargita Megyei Önkéntes Tűzoltók Egyesülete nevében, abban a reményben, hogy munkájának lesz még folytatása.

Albert Csaba
elnök

Hűséggel és rendületlenül

Látványos hivatás önkéntes tűzoltónak lenni, de tudni kell, hogy a veszedelem is ott leselkedik mindig a közelben. Ennek ellenére sokan választják maguknak ezt az életformát, hogy szolgálják a helyi közösséget. Van ebben egy kis magyaros virtus is, vagy talán székely konokság, hogy csak azért is.

Erdélyben és Székelyföldön az önkéntes tűzoltóság intézményei az 1800-as évek elejétől Nyugat-európai mintára gombamód szaporodtak, hiszen az emberek felismerték a tűzvédelem fontosságát. Főleg a nagyobb városok és községek önkéntesei jártak elől jó példával. Udvarhelyvármegyében, udvarhelyszéken, az akkori előjárók igyekeztek valamennyi települést megfelelő és jó tűzoltó eszközökkel felszerelni. Határozat született a tűzoltóságok megszervezéséről, szivattyúk, vízfordó szekerekkel való ellátásáról, valamint a községi tűzoltóparancsnokok szakszerű kiképzéséről. 1892-ben tartották az első budapesti szakemberek bevonásával, a megjelenés kötelező volt. A tíz napos kiképzésen jelen lévő fő- és alparancsnokok költségeit a községek fizették. Elmondhatjuk, hogy 1892-től minden udvarhelyszéki település rendelkezett önkéntes tűzoltó egységgel. Igaz, korábban is létezett már szervezett tűzoltás a céhek, iskolai kollégiumok esetében, hiszen mindig fontos volt a tűz megelőzése, elterjedésének megakadályozása és kioltása. A tűzoltó egységek megjelenésével nagy hangsúlyt fektettek a működési szabályzat és az önkéntesség elvének kidolgozására. Akkoriban a tüzesetek gyakoriak voltak, a tűzoltáshoz viszont szervezettségre, fegyelmre és hozzáértésre volt szükség. Megjelenik az egyenruha, beindul a védőfelszerelések használata, illetve a tűzoltó felszerelések beszerzése. A katonaság mintájára vezetőket választanak az egységek élére.

Mindig csodáltam tenni akarásukat, a bátorságukat, mert az önkéntes tűzoltó vállalta rendszeresen mindazt a fáradságot is, ami ezzel a társadalmi munkával jár. Az önkéntesség azt jelenti, hogy saját akaratodból, senki által nem kényszerítve végzed a vállalt feladatot. Tulajdonképpen testi épségüket veszélyeztetve, az életüket, vagyონukat védik. Igazán nemes emberi gesztus. A segítségnyújtás mindig jól jön a bajba jutott embernek, a károsultaknak, ezért is fontos az összekapaszkodni a nehézségek idején. Székelyföldön igen szép és nemes, régi hagyománya van annak is, hogy a tűzkárosultaknak gyűjtenek. Az önkéntes tűzoltó egyesületek minden esetben példás önfeláldozással sietnek a károsultok megsegítésére. Ez a munka nemcsak azt jelenti, hogy tűz esetén közreműködnek az oltásnál, hanem az önkéntes tűzoltók rendszeresen versenyeznek, képezik magukat, sőt gondoskodnak az utánpótlásról is. Ha nem is fordul elő évekig tüzeset, ettől függetlenül fontos szerepet töltenek be a települések életében. A tűzoltó egyesületek történelme összekapcsolódik a településsel, hiszen a tűzoltáson kívül, a bálók, a zenés majálisok, és sok más kulturális rendezvény főszereplői és mozgató rugói. Nem lebecsülendő az önkéntes helyi tűzoltóság közösségformáló ereje sem, ugyanis a helyi rendezvények biztosításán túl különféle programok szervezésében is tevékenyen részt vesznek, tűzoltó napot, bálót, bemutatókat szerveznek. Valamikor falvainkban a táncházhoz a kezességet a tűzoltók és a falu bírója vállalták. Családunkban Katona Kerekes Ferenc és József nagybátyám is hűséggel szolgálta a falu népét, az önkéntesség

számukra a szülőföld iránti ragaszkodást jelentette. Gyermekkoromban Korondon nem volt olyan bál, vagy fontos közösségi rendezvény, hogy a tűzoltók, mint rendfenntartók ne lettek volna ott a bejáratú ajtónál.

Székely falvainkban mindenki kivette részét az önkéntességből kicsitől nagyig. Ha baj volt, sok település székely kapuján máig is lehet látni azokat a jelzéseket, hogy tűz esetén ki milyen eszközzel sietett a bajba jutottak megsegítésére. Az idők folyamán sok változáson mentek át az önkéntes egyletek, egyesületek, alakulatok, volt ahol nem nézték jó szemmel a katonás rendet, az ötvenes években a kulák jelzővel is megbélyegzett férfiakat. A második világháborút követő román berendezkedés után (1951) rendeletben kötelezik az önkéntes tűzoltó-alakulatok megszervezését és a helyi néptanácsoknak rendelik alá. Az önkéntes tűzoltó olyan ember, aki nem futamodik meg a munkától. Róluk szól ez a közlés, azokról, akik valamikor elkezdtek, és akik tovább viszik ezt a hagyományt, hűséggel és rendületlenül!

Balázs Árpád

Tüzek keresztútja

(Atyha)

Atyha egyik legrégebbi település a Sóvidéken, valamikor ezerötszázan is lakták, ma aligha kétszázan. A Fias tető ölében fekvő kis székely településen 1867-ben olyan tűzvész támadt, hogy leégett a katolikus templom fedele, a torony, az oltár, a harangok elolvadtak és 56 gazda megkárosult, 1910-ben a tűzvész két emberáldozatot követelt. És nincs vége, 1914-ben leégett a Mogyorós utca, 1916-ban jött a román betörés, leégett négy ház, megöltek négy embert, és elhurcoltak négy férfit. 1927-ben a fél falu lett újra a tűz martaléka. Nem csoda, hogy rettenetes volt az élet ebben a krónikus vízhiányban szenvedő maroknyi faluban. Ez is egyik oka, hogy sokan elvándoroltak a faluból, a kollektivizálás, még csak tetőzte a falu elhagyását. No, de vegyük sorra a történeteket. 1910 április negyedikén, egy szép vasárnapi napon, amikor mindenki otthon volt, tüzet kapott egy gazdasági épület. Hiába volt minden igyekezet, nem sikerült a tüzet eloltani, mert a szél is segítette, s a falu egyetlen vízvezetéke nem volt képes elegendő vizet szolgáltatni. Hatvanhat székely gazda lakóháza és összes gazdasági épülete, mintegy százhatvan épület esett áldozatul a tűznek.

A tűzvésznek — sajnos — emberáldozatai is voltak, egy beteg öregasszony Györffy Mária és egy leányka égett össze. Az atyhai Domus Historia (Székelyudvarhelyi Egyházi Levéltár) is megörökíti a szomorú eseményt: „Hogy a tűz terjedését néhai bojtosi Kis Pál házábanál meg lehetett akadályozni, az a korondiaknak köszönhető, kik vízpuskájukat kihozták, s az oltás körül a legértékesebb munkát végezték. Sajnos, de való igaz, hogy a községben akadtak olyanok is, kik mosolyogva bámultak, ahelyett, hogy a mentés körül segítettek volna. Leégett a Komlós, Mogyorós és a Bojtos utca csaknem egészen mintegy 67 gazda háza a melléképületekkel együtt. A tűz által okozott kár 160.000 korona körül forgott. Az oltás egész késő estig tartott. Szívszaggató látvány volt a füs-

tölgő romok közt a hajléktalanok jajveszékelését hallgatni, s az úton a gazdátlanul bolyongó állatokat látni.”

A koldusbotra jutottakból sokan hajóra szálltak és kivándoroltak Amerikába. Egy báli vagy talán esküvői kép őrzi emléküket, mely azon atyhaiakról és leszármazottaikról készült, akik 1912-ben kitelepedtek Detroitba. Négy évre rá, 1914-ben újra óriási tűzvész pusztított, ekkor 64 gazda telkén a lakóházak, gazdasági épületek, gyümölcsfák, égtek tövig. Házi állatok pusztultak oda, mert mentésről szó sem lehetett, olyan nagy volt a tűz. A hatalmas tűzvésznek két emberélet is áldozatul esett. A tűz keletkezésének oka, hogy a gyermekek gyújtóval játszadoztak és közben egy pajtát felgyújtottak.

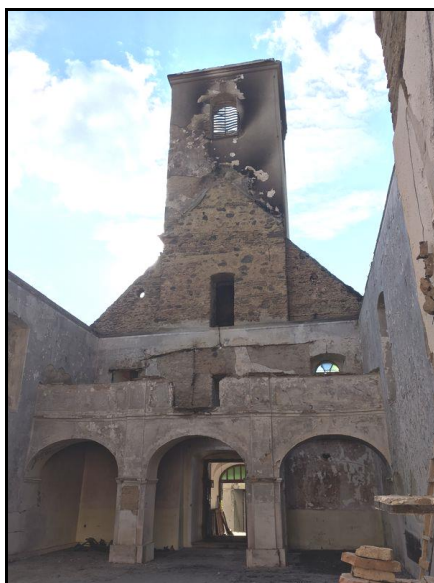
**Atyhaiak, akik 1912-ben kitelepedtek Detroitba
és azok leszármazottai**

A tűzkakas nem pihent, 1927. július 2-án újra 30 székely családot tett koldussá és hajléktalanná. Egy nyári konyhában keletkezett a tűz éjfél után, ebben az órában, az emberek nagy többsége már aludt. Álmukból riasztották az embereket, a rajtuk lévő ruházaton kívül aligha tudtak valami értéket megmenteni maguknak. A községháza is és a jegyzőségi épület is a tűz martaléka lett. Elpusztult a tanítói lakás a három tantermes iskolaépület is pár óra leforgása alatt felszerelésével együtt megsemmisült. A károsult gazdákat sikerült talpra állítani segítséggel és összefogással.

Atyhában bizonyíthatóan megszervezték idejekorán az elődök a tűzvédelmet, hisz Péter Mihály főparancsnok és helyettese Pálfalvi Márton 1892 novemberében sikeresen végezte el az Udvarhelyvármegye által szervezett tíz napos szak-

tanfolyamot. A csíkszeredai állami levéltárban is van az önkéntes tűzoltókról egy névsor, de a 2020-ban beköszöntött koronavírus járvány miatt egy éve elérhetetlen (az atyhai önkéntes tűzoltóegylet tagságának névsora: 1940. Lev. lelt. (946 sz.).

A hazai sajtót böngészve olvasom, hogy ott voltak Alsósófalván 1956 augusztusában menteni a falut, amikor nyolc család maradt hajléktalan, de lehetett volna több is, ha nem mennek segíteni a szomszédos falvak tűzoltói. Ezerkilencszázötvennyolc február 16-án az atyhai önkéntes tűzoltók a tanügyi káderekkel közösen, több mint 300 néző előtt mutatták be Bródy Sándor *A tanítónő* című három felvonásos színdarabját. A begyűlt összeget a község tűzoltó felszerelésének javítására fordították. Miklós István volt ekkor a parancsnok. Mára már az önkéntes tűzoltóság teljesen felszámolódott. Időközben a falu is megváltozott, a vörös kakas viszont nem pihen.

A kiégett atyhai templom

Ugrunk egy nagyot az időben, 2016 szeptemberében villámcsapás miatt leégett Atyha római katolikus temploma. A több mint kétszáz éves, nemrégiben restaurált épületnek ugyan volt villámhárítója, de a légköri kisülés olyan erejű volt, hogy a tetőszerkezet azonnal lángra kapott, a tűz gyorsan áterjedt az épület valamennyi részére. A történetek idején a templomban tartózkodott a plébános és a harangozó is, de a tűz olyan gyorsan terjedt, hogy csak a szentségtartót és néhány miseruhát tudtak megmenteni.

2019. július 20-án Jakubinyi György gyulafehérvári érsek fölszentelte az újjáépített atyhai templomot. Vajon mit hoz még a jövő? A 2016-os tűzvész alkalmával, meg kell említem az Atyhából elszármazott Simó Márton barátom fáradságos munkáját, aki minden lehetőséget megragadott, úgy Magyarországon, mind idehaza Erdélyben, hogy a leégett templom, minél hamarabb visszaálljon az eredeti pompájában.

Bögöz önkéntes tűzoltói

(Bögöz)

Hiába kerestem, nem sikerült rátalálnom egyelőre Bögöz önkéntes tűzoltóinak régi krónikájára, igaz hogy Keresztes János főparancsnok 1892 novemberében sikeresen végezte el az Udvarhelyvármegye által szervezett tíz napos szaktanfolyamot. Találtam arra vonatkozó adatot is, hogy 1895-ben a székelyudvarhelyi tűzoltók népünnepélyen a menetben „a boldogdogasszonyfalviak, böögöziek és a fenyédi székely tűzoltók” is felvonultak. Rá egy évre, 1896-ban a községhez tartozó Agyagfalván tűz ütött ki, melynek 3 lakóház, és gazdasági épület esett áldozatul. Legszomorúbb az esetben az, hogy az agyagfalvi Csomor Sándor gabonájának megmentése közben a tűz áldozata lett. A tűzkárosultak részére a járás területén könyöradomány gyűjtést rendeltek el. Agyagfalván ekkor a tűzoltó együletet Farkas Pál főparancsnok és Hegyi György alparancsnok vezette.

Múltörző

Az idős nemzedék arról beszél, hogy még emlékeznek a Budapesten gyártott kézi Tarnóczy-féle tűzoltó szekérre, mely sokáig ott volt a tűzoltószínen, aztán eltűnt. Az emlékezet nem feledte, hogy a tűzoltók mindenütt ott voltak, ők vigyáztak fel a táncmulatságokra és volt gyakorlóterük a vasútállomás közeli piactérnek a jobb oldalán. Évtizedeken keresztül Veress Ferenc volt a főparancsnok.

Volt és van folytatása az önkéntes tűzoltói múltnak, hiszen 2011-ben újra alakultak, de most egy hölgy Tóth Enikő vette kezelésbe őket. Jobb későn, mint soha, tartja a közmondás. Lehet furcsa, de ő az első nő, aki csapatvezetői címet használt Hargita megyében. A történet úgy kezdődött, mint a mesében, hogy egy szép napon a Karcagi Hivatásos Tűzoltókból álló küldöttség látogatást tett

Bögözben, a többi már jött magától. Önkénteseket kerestek, továbbképzőkre jártak, s a Szolnoki Papír Gyár tulajdonosától a falu egy tűzoltó autót kapott ajándékba. A polgármesteri hivatal felkarolta a kezdeményezést. A tűzoltó csoportnak a hivatalos első bemutatkozására 2011. augusztus 13-án volt a Falunapok alkalmával, október hónapban már élesbe ment a tűzoltás. Egy nap három helyre riasztották az önkénteseket.

Nem árt tudni, hogy Bögöz községhez hét település (Agyagfalva, Béta, Décsfalva, Mátisfalva, Székelydobó, Székelymagyaros, Vágás) tartozik. Azóta több bevetésen is részt vettek, minden regionális rendezvényen jelen vannak. Van székhelyük is, amit rendbe tettek, kicsinosítottak, ahol „Piroska”, a tűzoltóautó, pihen. Nem csak tűzoltásból, hanem a kulturális életből is kiveszik a részüket. Egy szóval: Szolgálik a községet.

Mesél az öreg tanú

(Csehétfalva)

Csehétfalva egy maroknyi székely település a Konyha patak partján, valahol a Firtos hegy tövében, ahol jelenleg nagy hiánycikk a fiatalság. Pedig volt idő, amikor 400-an is lakták a falut, ma alig 150-en, ha vannak. Önkéntes tűzoltó egylete is sokáig volt a falunak, de mostanában ha tűz van, akkor Siménfalváról, a községközpontból érkeznek a tűzoltók, onnan jön a segítség.

Hogy mikor alakult az önkéntes tűzoltó egylet, nem tudja senki megmondani. Azt viszont tudjuk, hogy Izsák Mátyás főparancsnok jeles eredménnyel 1892 novemberében sikeresen végezte el az Udvarhelyvármegye által szervezett tíz napos szaktanfolyamot. Aki viszont még mesélni tud még a hajdani tűzoltó életről, az Kálmán Mihály bácsi, mert a többiek, ahogy ő mondja, mind kimentek a hegyoldalba. Az utolsó tanu 1935-ben született, húsz éves volt, amikor belépett az önkéntes tűzoltók sorába, akkor bőven volt még fiatal a faluban. Abban az időben Tarcsafalvi József volt a tűzoltóparancsnok, tizenöten voltak és majdnem minden vasárnap reggel gyakorlatoztak. A tűzoltó szín a templom közelében a

falu közepén volt. Kovács Márton, a sógora volt a kürtös, ő adta meg a jelt a gyülekezésre. Mindenkinek meg volt a maga feladata, ő a többi utcabelivel a „nyomósok” közé tartozott. Nagy becsülete volt akkor a kézfecskendőnek, megbecsülték, vigyáztak rá. Ma is működőképes a szekér, de mint relikviát használják, mutogatják az erre látogató turistáknak. Amíg bírta erővel, addig tagja volt az önkéntes csoportnak.

Az utolsó parancsnok Kovács Márton volt, a kürtöst is Kovács Mártonnak hívták, sorolja a többi bajtárs nevét, Demeter Ferenc, Ambrus Mihály, Kovács Gyula, Izsák Árpád, Deák Domokos, Ozsváth Pál, ... de itt elakad. Már nem jut eszébe a többiek neve. Nagyon rég volt, magyarázza, harminc éve nincs már helyi tűzoltóság, de egy vigasztalja, ha nincs is tűzoltóság, a régi tárgyakat nem dobták el, legalább azok őrzik a régi szép idők emlékét.

A Tarnóczy kocsifecskendő felújítása

Öt éve, 2015-ben kalákában épült az új tűzoltó szín az unitárius egyház kezdeményezésére. Hódmezővásárhelyi fiatalok és helyiek dolgoztak közösen. A tűzoltó felszerelést az Orbán Balázs Emlék Szekértúra résztvevői újították fel a közbirtokosság támogatásával. Azóta a régi, az 1892-es Tarnóczy kocsifecskendő az új színben pompázik a vízfordó szekérrel és a régi felszerelésekkel együtt kiállítva. Hogy ma láthatjuk őket, nagy érdeme van abban Ambrus Gergely bácsinak is, aki vigyázott rájuk éveken keresztül, nem hagyta elkallódni, idegen kézre jutni. Csehétfalván mesél a múlt...

Csekefalva—Szentábrahám

Székelykeresztúrtól alig három km-re fekvő Csekefalva a maga félezer lakójával kicsi falunak számít, de valamikor itt is volt önkéntes tűzoltó egyesület és nem is akármilyen. Már 1892-ben működött, a főparancsnoka Máthé Elek, helyettese Török Albert volt. Szükség is volt rá, hiszen gyakran esett tűz a faluban, az Udvarhelyvármegyei alispáni jelentés szerint, 1906-ban tűz keletkezett, ismeretlen okokból, amit sikerült kioltani a tűzoltóknak. Példának okáért 1942-ben az Udvarhely vármegyei Tűzoltó Szövetsége az év folyamán kifejtett eredményes és buzgó tűzoltó munka elismeréseként 200 pengő jutalomban részesítette Major Béla csekefalvi tűzoltó-parancsnokot.

Tűzoltó szekerek — ma már múzeumi tárgyak

A Marosvásárhelyen megjelenő *Vörös Zászló* tartományi lap tájékoztatása szerint 1954-ben épült az új tűzoltó szertár, egy évvel később június 12-én kora reggel Demeter Dezső, az önkéntes tűzoltóparancsnok kürtszóval hívta munkába az önkéntes tűzoltókat, akik pillanatok alatt díszkaput emeltek a bejáratához, s ezzel kezdetét vette a szerű felszerelése a cséplés idejére. A parancsnoki teendőket ezután Major Béla vette át. Minden vasárnap délelőtt gyakorlatoztak, kürtszóval hívták össze a tűzoltó színhez, úgy mondták neki „puskatűz”. A tűzoltó szín ott volt, ahol ma is, a templom közelében. Nemrégiben az önkormányzat felújította. Demeter Domokos volt a kürtös, ha megfújta a kürtöt, akkor minden önkéntes tudta, hogy gyülekező. Percek alatt megjelentek a helyszínen, kiteregették a tömlőket, rákapcsolták a szivattyúra, szívatták a vizet a patak-ból, zsírozták, olajozták a szekeret, a falubeli emberek csodálkoztak, mindig akadt nézőközönség, meséli Nagy Mihály helybéli lakos. Ma már tűz esetén a székelykeresztúri tűzoltókat hívják segítségül.

Egy karnyújtásnyira van tőlük Szentábrahám, ahol Lőrinczi Dengezics főparancsnok és Lőrinczi Mózes alparancsnok vezetésével 1896. január 25-én a szentábrahádi tűzoltó egyesület is megtartotta nagyon jól sikerült, zártkörű, kosarastáncestélyét: „Bevétel volt 28 frt 71 kr, kiadás 11 frt 7 kr, így a tiszta jövedelem 17 frt 4 kr volt. Felülfizettek: Fekete Bénéiamin 10 kr, Varga Zsigmond 10 kr, Berkecz Lajos székelyudvarhelyi bádigos-mester 20 kr, Fazekas János 5 kr, Lőrinczi Péter 10 kr, Jakabházi Gábor 10 kr, Bodor József 30 kr. Lőrinczi Lajos

6 kr, Árus Albert írnok, a keresztúri szolgabírói hivatalnál 10 kr, Bálint Dániel asztalos mester Székelykeresztúrt 40 kr, Korenka György 10 kr.” Ezen jószívű adakozóknak köszönetet mond az egylet nevében Fekete Bénéámin egyleti pénztárnok, adja hírül a *Székely-Udvarhely* című újság.

A Marosvásárhelyen megjelenő *Vörös Zászló* című tartományi napilapban azt olvashatjuk, hogy 1955-ben a községben a néptanács végrehajtó bizottsága foglalkozik a cséplési munkálatok előkészítésével. A tűzoltók is készülnek a betakarításra. A tűzoltó-berendezéseket rendbe tették s rendszeres gyakorlatokat végeznek. Mindez már a múlté, ma már egyik településen sem gyakorlatoznak vasárnaponként és nem hívja a kürt az önkénteseket, ha baj van.

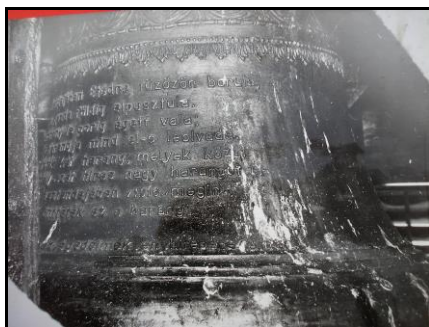
Etédi tűzvész és az önkéntesek

Etéd valamikor a székelykeresztúri járáshoz tartozott, ma Hargita megye délnyugati részén helyezkedik el. A kirakó vásáraitól híres nagyfalu sem maradt ki a történelem során a nagy tűzvészek sorából, Tarcsafalvi Pálffy Aladár Etéd község története című falumonográfiájában így örökítete meg a szomorú eseményt: „1792. szeptember 8-án, dühöngött a tűzvész, az összes faépítményt megsemmisítette, a toronyból még a harangok is elolvadtak, s ennek »tserepeiből« öntötték az új harangokat. ... Kisasszony napján, a Peszentébe lakó Péter Istvánné, Bödör Mária sütése miatt, csaknem az egész község a tűzvész martalékává lett. Oly borzasztó szélvihar dühöngött, hogy a Péter Istvánné égő házának parazsait a Peszentéből Kenderes tóba vitte, ahol a lekaszált sarjú is meggyulladt és úgy égett, hogy az ezen határban dolgozó nép csak Szolokma fele kerülve tudott haza térni”.

Az új harangot 1924-ben szentelték fel, melyre a Csiha Kálmán, akkori lelkipásztor által készített feliratot vészték:

Csoportkép 1933-ból.
Középen az alsó sorban a tűzoltó trombitás pózol

Az 1924-es új harang

„Harang

Az Úr 1792 esztendejében Etédre tűzőzön borula,
Melyben 110 gazda földig elpusztula.
A templom, torony is porig égett vala
Három szép harangja mind el s leolvada.
Felvett cserepeiből önteték két harang,
Melyek közül a gyönyörű szaváról
Erdély szerte híres nagy harangot
Elreqviráltatta a menekülés esztendejében' / 1916/
Megindult tűz és vérözön.
Ehelyett önteték ez a harang a hívek áldozatából
Isten dicsőségére, a hívek üdvösségér,
Az égedelmek enyhítésére
Az Úrnak 1924 esztendejében. Ámen
Önkéntesek története”.

A faluban már az ezernyolcszáz as évek végétől van tűzoltó egylet, volt is rá szükség, mert a gyakori tűzesetek ellen védekezni kellett. Farkas Lászlónak hívták 1892-ben a főparancsnokot.

Az etédi hajdani tűzoltószekér

Udvarhely vármegye alispáni jelentéséből kitűnik, hogy 1900-ban, 1904-ben egy, 1906-ban két esetben volt tűz a faluban. Írásos dokumentum nyomára még nem bukkantam, ami az itteni önkéntes tűzoltók munkájáról szólna, ezért kénytelen voltam a még élő önkéntesek emlékeiből merítkezni, összerakni az erre vonatkozó történetet. Mert volt idő, amikor ebben a faluban közel száz férfiember mozdult, ha megszólalt a kürt.

A régi sajtót böngészve, a Budapesten megjelenő *Belügyi Közlöny* teszi közvéleményre, miszerint a belügyminiszter 1912-ben kézjeggyével ellátta az etédi önkéntes tűzoltó-testület egyleti alapszabályait (179, 101/1912. sz. a.) bemutatási záradékkal. Ettől fogva az alapszabályzatnak megfelelően működött a tűzoltó-testület, komoly és lelkiismeretes munkát tudva maga mögött. Az emberek rájöttek, hogy a tűzoltóság nem egyes emberek magánügye, hanem egy fontos pillére a közösségi életnek.

A Geittner és Rausch gyártmányú fecskendő csatlakozója

Ugrunk egy nagyot az időben, egy 1933-ban készült fénykép segít eligazodni, az önkéntes tűzoltók akkori tevékenységéről. Fontos esemény lehetett, ha fényképeszt is sikerült rendelni, hogy megörökítse a fontos vidéki rendezvényt. A fényképen közel száz etédi férfiember néz a fotográfus irányába. Középen az alsó sorban a trombitás pózol, de fiatal legények is vannak szép számban. Vasárnap, ünnepnap készülhetett, hiszen valamennyien ünneplő ruhába vannak. Bizonyára jeles eseményként jegyezték az önkéntes tűzoltók seregszemléjét. Bekő Dénes évtizedeken keresztül volt tűzoltó parancsnoka az etédieknél. Ma is sokan emlegetik. Tekeres István elmondása szerint, minden második héten kijárt Székelyudvarhelyről egy Koncz nevezetű főhadnagy, felkészítőt tartott az önkéntes-tűzoltók számára. Legtöbbször a felkészítőt vasárnap reggelre szervezték, mert más napokon kellett menni a mezőre dolgozni, hogy a gazdasági munkálatokat ne akadályozzák.

Faluvégi Albert, aki 1933-ban született, sokáig volt az önkéntesek trombitása. Tűz esetén rohant a Tövishegybe, ott szólaltatta meg a trombitát, ... és a trombitaszóra kellett jelentkezzenek, akár éjjel is. Egyenruhájuk nem volt. Etéden akkoriban 24 önkéntes-tűzoltó volt. Az önkéntes-tűzoltók, le voltak oszt-

va utcákra és kellett járni rendszeresen minden házhoz ellenőrizni, hogy a tűzhely biztonságos állapotban van-e, meg a kémény kivezetése rendben van-e. Gyúlékony anyag nem lehetett a kályha körül. Tűzoltó versenyekre jártak Székelykeresztúrra és a környékbeli településekre.

A mostani tűzoltószín a nyolcvanas években épült. Egy Geittner és Rausch gyártmányú négykerekű szekér segítette munkájukat, amely tömlőkkel volt felszerelve. A szekéren most is ott a gyártási évszám: 1824, a magyar államtól kapták névre szólóan. Sokáig szolgálta a települést, a közösséget, meg is becsülték, még 1990-ban is működött, most a református egyház raktár épületében pihen, várja, hogy szakértő kezek rendbe hozzák, egy kicsit megszépítsék.

Tekeres István azt mondja, a tűzoltónak mindig ébernek kellett lennie, a mulatságoknál, a bálknál és nyáron, amikor az aratás folyt, a cséplésnél folyamatosan ott kellett lenniük, amíg a szezon tartott.

Tűzoltók nélkül nem kezdődhetett a bál, ők voltak mindig a rendfenntartók. Pista bácsi a következő tevékenykedő önkéntes tűzoltókra emlékszik a hetvenes-nyolcvanas évekből: Jánosi Géza, Gedő László (peszente), Lőrinczi Domokos, Simonffy Dénes, Gedő Zsigmond, Faluvégi Albert, Lőrinczi József, Jakab Sándor, Simó András, Birtalan Gábor, Gothárd László, Birtalan Mózes, Albert Lajos, Farkas Árpád, Bekő Dénes, Jenei Ferenc, Kovács Lajos, Kovács Dénes, Lőrinczi József, Király László, Birtalan Lőrinc, Kovács László, Király Tamás, Birtalan Balázs.

Az emlékezők sora egyre gyérül, az utolsó pillanatban sikerült megszólaltatni őket. Külön köszönöm Kelemen Margit segítségét, aki segített felkutatni a régi önkénteseket.

Ma a tűzoltóság a polgármesteri hivatal égisze alatt működik, Birtalan Levente a tűzoltófelelős, helyettese Gagyi József sofőr.

„E tied” — Etéd

„Tűz van, tűz van a faluban”

(Énlaka)

Énlaka egy kicsiny székely település, fent az erdők ölelésében fekszik, a Firtos hegy lábánál. Hírnevét az eredetileg katolikus, majd később a XV. században átalakult unitárius templomának köszönheti, hiszen kazettás mennyezetén ott az ősi székely rovásírás is. Évtizedek óta fogyatkozóban a lakossága, pedig már a rómaiak idején lakott terület volt. Ma alig kétszázan vannak, a fiatalság mindjárt a kollektivizálás után elvándorolt a közeli városokba. Valamikor élénk volt az önkéntes tűzoltóélet, 1892-ben Patakfalvi Jakab volt a főparancsnok. Minden második vasárnap gyakorlatoztak, kipróbálták a fecskendőket és karbantartották.

**Az énlaki lóval vontatott
Tarnócy-féle tűzoltó-fecskendő**

A két világháború között is létezett ez az alakulat, szigorú szabályokkal. A falu legényei, már tizenhét éves korukban jelentkeztek önkéntes tűzoltóknak. Hogy krónikát írtak volna, nincsen annak nyoma, fénykép sem maradt a derék székely emberekről. Írott forrás hiányában a még élő öreg önkénteseket kérdezem. Elmondásuk szerint volt idő, amikor az etédiekkal is versenyeztek. Minden önkéntes mozdult, ha megszólalt a kürt, mindenki tudta mi a dolga. A lóval vontatott Tarnócy-féle tűzoltó-fecskendő a modernebb tűzoltókocsi megjelenése után ment „nyugdíjba”, Kocs Veronika vette pártfogásba és így került be a helyi tájházba. Öreg darab, 1892-ös évszám van ráírva. Névre szólóan kapta hajdanán a település a magyar államtól, az oldalán azt írja: Énlaka. Egy régi csűrben vár sorára, hogy valaki egy kicsit rendbehozza, hogy tetszetős legyen az emberi szemnek. Sokat volt használva, látszik rajta, hogy megfáradt. Mellette egy tűz-

oltószekér, amellyel a vizes hordót, a tömlőket és a tűzoltószerszámokat, felszereléseket vitték lovakkal.

Énlakán a tűzoltók köztiszteletnek örvendtek, mind rendfenntartók is bizonyították ügyességüket. Minden jelentős, a falu életében kiemelt fontossággal bíró rendezvényen jelen voltak. Az elmúlt évtizedek során a visszaemlékezés szerint, tűzoltó-parancsnokok voltak: idős Ambrus Albert bácsi, a vén bőgős, aki kitűnő zenész volt a helyi zenekarban, Patakfalvi Albert, utána Biró Albert, Biró Gábor, majd a II. világháború után Török Dénes szervezte újra, és tőle megörökölte Lőrinczi Mihály. Ha megszólalt a kürt, a templom közelében a Hegykert felső felében, minden épkézláb 18 és 60 év közötti férfiembernek 15 percen belül jelentkezni kellett a tűzoltószertárnál, amit később a falubeliek Vízipuska utcának neveztek el. Az épület 1936-ban készült fából és ma is áll. Itt gyűltek össze a kürt szavára a férfiak. Minden második vasárnap reggel gyakorlatoztak, próbálták a fecskendőket, hogy miként kell összeszerelni azokat bevetés esetén. Teljesen elsajátította minden egyes tag a tömlők kezelését, ezek egybekapcsolását, aminek a végére került az úgynevezett „vízipuska”.

„Én lakom” — Énlaka

Minden évben ellenőrzést végeztek a családoknál, hogy ne tartsanak gyúlékony anyagot a padlásán és a tűzhely körül.

A Tarnócy szekér volt évtizedeken keresztül az egyetlen oltóeszköz, amelyhez négy keménykezű férfi kellett, majd újabb négy, mert igencsak próbára tette az erejüket a szívó-nyomó gépezet. Volt még egy szekerük, amelyen egy vizeshordót szállítottak, mindig tele vízzel. Az asszonyok vederral igyekeztek segíteni a tűzoltásban, ha tűz volt a faluban.

Énlaka különleges szerkezeti felépítésétől fogva (a tizedek) az útviszonyai nagyon rosszak voltak, nehezen lehetett a falu között közlekedni, ha baj volt, jöttek a szomszéd faluból is segíteni, de mire oda értek a tüzet kioltották. Biró István 1932-ban született és 18 évesen jelentkezett önkéntesnek, a következő cimborákra emlékszük: Bálint János, Bálint Géza, Bálint Péter Ambrus Géza,

Jánosi János, Jánosi Jenő, Raffay Károly, aki a kürtöse volt a tűzoltóknak, még ma is élő szemtanúja a múltnak, Török János, Györfi Sándor, Patakfalvi Béla, Török Dénes, Lőrinczi Géza, Vass Árpád. Szerényen hozzáteszi, lehet, hogy valakik kimaradtak, mert rég volt.

Évente négy bál is volt a faluban, ebből egyet a tűzoltók szerveztek. Mivel akkoriban nem volt helyben fényképezőgép a faluban, így nem készült fénykép a tűzoltó csoportokról és rendezvényekről sem. Egyenruhájuk viselésékor, igen jól néztek ki.

A műemléktemplom közelében álló turulmadaras világháborús emlékmű fölé az önkéntes tűzoltó egyesület állíttatta 1925-ben a kúp alakú fémtetőt, hogy az megvédje az idő vasfogától. Mindez már a múlté. Jelenleg Lőrinczi Mihály a tűzoltófelelős, Török Dénestől vette át a stafétabotot, ha baj van, őt értesítik. Egy modern motoros kézi fecskendő áll a falu rendelkezésére. Azt mondja, hála Istennek ritkán használják, voltak kisebb tűzesetek, megtudtak bízkozni vele. Ha nagyobb gond van, akkor jönnek a községközpontból, Etédről, de mostanában nem kellett hívják.

Íme az a helyi nóta, amire menetelt az önkéntes énlaki alakulat:

„Tűz van, tűz van a faluban,
Babám háza gyulladt ki,
Én is megyek oltani.
Ha eloltom, ha kioltom,
Megcsókol a galambom.”

Ha szólt a kürt

(Farcád)

Farcád egy kicsi székely falu a Budvár-hegy oldalában, dolgos, szorgalmas nép lakta és lakja. Régebb az állattartásról és a gyümölcstermesztésről voltak híresek, de ma is jól boldogulnak.

Az ezernyolcszázad végén Vajda József főparancsnok és Lőrincz András alparancsnok vezette a tűzoltó egyesületet. Tűzeset mindig került, sőt 1916-ban a román betöréskor a fosztogató katonák hetven lakóházat, számos gazdasági épületet gyújtottak fel. Csak a kémények és tűzhelyek maradtak meg a füstölgő romhalmazok közepén. Az emberek tehetetlenül nézték, hogy mindenük odaveszett, még oltani sem tudták a tüzet. A tűzoltószekér megmaradt, még 2005-ben is működött, amikor az árvíz elöntötte a falut. Ma is ott áll Felszegen, a roskadozó régi tűzoltószínpén várja, hogy kiszabadítsák, mielőtt a gerendák rászakadnának.

Farcádon mindig komoly önkéntes csapat volt, sajnos semmi nyoma nem maradt munkájuknak a két világháború közötti időszakból, pedig sokat tettek a tűzoltók a közösségért, a faluért és a környékért. A rezesbanda, mert az is volt régen, mindig részese volt a kulturális rendezvényeknek, ott volt a tűzoltók mellett. Ők vigyáztak fel a rendre, ha táncra perdült a falu népe, rájuk lehetett számítani. Volt érdemi munka, jó példa rá, hogy Udvarhely vármegye Tűzoltó Szövetsége 1942-ben az év folyamán kifejtett eredményes és buzgó tűzoltó mun-

ka elismeréseként 200 pengő jutalmat osztott ki Incze Lajos farcádi tűzoltóparancsnoknak. A régi faluháza háta mögött gyülekeztek vasárnap reggel, vagy a tűzoltószín előtt, ha megszólalt a kürt, amit csak Kovács Miklós tudott igazán megszólaltatni, meséli Sándor József polgármester.

Farcádi önkéntes tűzoltók

1949 és 1956 között Lajos István volt a tűzoltóparancsnok, őt váltotta Makkai Sándor, az öreg tanú, aki már nem tud emlékezni a régmúlt időkre, csak ül a székből és néz a messzeségbe. Pedig volna, amiről beszéljen. A bajtársak mind előre mentek, a parancsnok most várja a behívót az égi hadseregbe. Patakfalvi Józsefné egy fényképet is talál a fiókban, a férjétől maradt, huszonketten vannak rajta, középen fekete uniformisban Makkai Sándor a főparancsnok, majd Vajda Dénes, Sándor Péter, Varga Pál, Lázár Lajos, Kovács Miklós, a kürtös, Patakfalvi József, Vécsi József, Rácz Dénes, Vajda József, László Sándor ... eddig tartott az emlékezet.

Farkaslaki Önkéntes Tűzoltó Egyesület

A múlt században a farkaslaki faluképet leginkább a tornácos faházak alakították, és ha pattant a szikra bizony iszonyú pusztítást tudott végezni.

1896 esztendejében arról ad hírt *Székel-Udvarhely* című újság, hogy ebben a nevezetes esztendőben hat egyén gazdasági épülete lett a tűz martaléka a Gordon hegy alatti faluban. Hogy a tűz tovább nem terjedt, egyrészt a szélcsendnek, másrészt Fancsali Dénes körjegyzőnek és a jól szervezett helybéli tűzoltóságnak köszönhetik, akik mindjárt a tűz keletkezése alkalmával megjelentek a helyszínen. Elismerést érdemelnek még a szentléleki tűzoltók is, akik gyorsan megérkezvén, a tűzoltásnál segédkeztek. Az elhamvadt épületek közül csak egy volt biztosítva, jegyzi meg a lap tudósítója. A farkaslaki lánglovagoknál Fancsali Sándor tűzoltóparancsnok irányította az oltási munkálatokat, míg a szentlélekieknél Hajdó György János főparancsnok és Geréb Márton alparancsnok vezet-

te az önkénteseket. A két szomszéd falu a bajban közösen cselekedett az emberi élet és az anyagi javak megmentéséért.

1920 táján Farkaslakán 7-8 szomszédság égett le a Cigánydomb felőli utcában, egy gondatlanság miatt felgyúlt zsúpos csűr lángjaitól, olvasom Balázsi Dénes *Szövetkezetek a Fehér-Nyikó mentén a 20. század első felében* című könyvében. A tüzesetek akkoriban gyakoriak voltak. Mivel nincs adatunk az ezt követő évekre vonatkozóan ugrunk egy nagyott az időben, ugyanis 1934-ben a helyi plébános gazdasági épülete égett le, egy szándékos gyújtogatónak köszönhetően. Nagy szerencse, hogy „a kihívott udvarhelyi tűzoltók motoros pumpát vittek magukkal és a tűz színhelyétől négyszáz méternyi távolságra levő patak vizét felhasználhatták az oltási munkálatokhoz, írja a korabeli sajtó.

**Farkaslakán ház, kapu, kert,
minden fából készült (1931)**

Hogy milyenek voltak a farkaslaki tűzoltók 1934-ben, azt a falu nagy szülöttje Tamási Áron írja le a *Brassói Lapokban* a *Kétágu falu* című írásában: „A templomból kijövet megállok künn az országúton. Mások is megállanak. Ritka látványosságban van részünk. A fúvószenekar áll készenlétben, a falu rezesbandája. S utánuk egyenes sorban a »tűzoltók«. A tűzoltók katonaviselt fiatal férfiak, a falu hadteste, civilben. Parancsnokuk is van, aki beosztja őket kettős-rendekbe, majd vezényszóval és magyarul négyes sorba ugratja őket, mint a katonákat. Aztán elindítja őket. Elöl megy a rezesbanda és fújja nekik a marsot. A falu egyrésze, amely a látványosságot kedveli, utánuk tódul.”

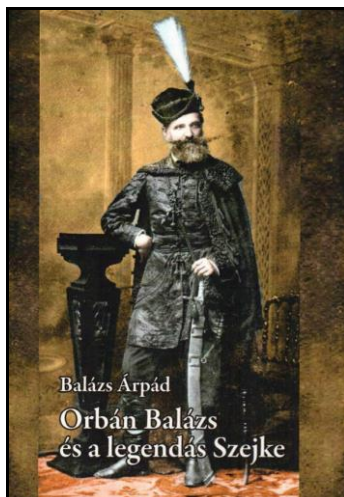
A második világháborút követően a tűzoltó egyleteket a helyi néptanács hatáskörébe utalták, kezdetleges felszereléssel védekeztek a tűz ellen. A hatvanas években Magyar Imre volt a tűzoltóparancsnok, tőle Kovács Zsigmond 1974-ben vette át a vezetést, aki szívén viselte a csoport munkáját, mi több a két fia is tagja volt az egyletnek. Ha tűz volt valahol a környéken, azonnal indultak segíteni. Minden időben létezett bajtársi szolidaritás a szomszédos települések között, a mai napig rendszeresen tartanak baráti vetélkedőket a régi járások tűzoltói. Az ügyességi vetélkedőket természetesen szórakoztató játékok, majálisok és hagyományos tűzoltóbálok zárják.

Sokáig a tűzoltószín a helyi kultúrotthon közelében volt a Nyikó partján. Az 1989-es eseményeket követően lazult a fegyelem, de a 2005-ös árvíz ráébresztette, hogy szükség van egy erős, jól szervezett helyi tűzoltóságra. A szertár nem volt a legjobb helyen a Nyikó patak partján, ezért 2007-ben elköltöztetik a polgármesteri hivatal mellé a kollektív gazdaság egykori raktárépületébe az országút közelébe. Egy nagyon régi tűzoltóautója volt a falunak, mitöbb a szívónyomó Tranóczy-féle szekeret is használták bemutatókon. Havonta egyszer találkoztak egy vasárnap reggel és ekkor tartottak gyakorlatokat.

A nagy változás 2009-ben következik be, amikor újra bejegyzik a tűzoltó egyesületet, új alapokra helyezik a működését. Nagyobb hangsúlyt fektetnek a korszerű felszerelések beszerzésére, az önkormányzat Németországból vásárol egy jó teljesímenyű tűzoltóautót. Az önkéntesek száma általában 25-30 személyből állt. Az egyesület elnöke Albert Mátyás lesz, aki a sorkatonai szolgálatot Szatmárnémetiben a tűzoltóknál végezte, később őt Sándor Tamás váltja. Albert Kálmán piros Dacia személygépkocsija, melyet ajándékba kapott, az egyesület ügyintéző és hívívó autója lett, vagyis felváltotta a kürtöst. Sziréna került a tetejére és az egyesület címere a két oldalára Pécsi L. Dániel címerkészítő jóvoltából. Neki köszönhető az tűzoltó egyesület zászlója is. Farkaslakán a múltat tisztelik, a régi kézifecskendő és a vízhordó szekeret nagy becsben őrzik. De büszkéek az 1966-ban gyártott Csepel tűzoltóautóra is. Farkaslakához hét település tartozik, valamenyin tűzoltószíneket tartanak fent, és szinte mindegyik település rendelkezik a minimális beavatkozáshoz szükséges eszközökkel. Az egyesületnek harminc tagja van, a tűzoltóparancsnok Miklós Áron, az egyesület elnöke Sándor Tamás.

Kiadványaink

2019-ben megjelent

Élő néphagyományok**A magyar néptánc
rövid története
(II.)**

Összeállította és szerkesztette:
Asztalos Enikő

**I. A magyar néptánc
(2.)****A XVIII. századi táncstílusokról**

A folklórkutatás a táncban is megkülönböztet **régi** és **új stílust**, akárcsak a zenében. Eddig a XVIII. század második felénél régebbi táncokkal ismerkedtünk meg (a pásztortáncsal, hajdútáncsal, lánc- és füzértáncsal, s régi páros táncokkal).

A **régi magyar táncokat** úr és paraszt, katona és nemeskisasszony, ha nem is együtt, de nagyon hasonló figurákkal járta. Ez az egységes táncstudás a XVII. században kezdett lassan kettéválni, a kastélyokban és a parasztok között más-más táncok honosodtak meg.

Esterházy Pál, az ország egyik leghatalmasabb főura, 1656-ban, udvarházának egyik mulatságáról ezeket írja: a vendégsereg előbb idegen táncot lejtett, majd a házigazda így szólt:

„Magyar táncot vonhatsz, te dudás is fújhatsz,
Immáron.
A közrend is hadd táncoljon,
Innen senki ne oszoljon.”

Pedig ő maga egy évtizeddel azelőtt levélben dicsekedett, hogy két meztelen karddal a kezében miként ropta a hajdútáncot.*

Az idő múltával a magyar nemesség majdnem elfelejtette a régi magyar táncokat, s átvette az újabb nyugat-európai táncok divatját.

*Kósa László—Szemerényi Ágnes: Apáról fiúra. Móra Kiadó, 1973. 246-247.

Ezért a XVIII. század végén, a nagy nemzeti önébredés idején, amikor elkezdtek érdeklődni a nemzeti történelem, s a magyar szokások iránt, felvetődött a kérdés: *milyen az igazi magyar tánc?* Ápolása a reformkorban közügy lett, sajátos nemzeti törekvés, mely feléleszti a hagyományokat. A reformkor a bálók, összejövetelek kora volt, ahol a haza és a haladás ügyéről esett szó. A palotatermekben a **nemzeti tánc** megteremtéséről folyt a vita. Így született meg a **palotás** („palotában táncolt tánc”), az ünnepélyes tartású, lassú, nemesi tánc, a XIX. századi társastánc és színpadi változata.

A palotás elnevezést 1801-ben említi először Sándor István.

A nemzeti tánc ösztönzése a palotákban kezdődött meg, de a parasztok táncházaiban valósult meg.

Régi stílusú táncaink eredetileg az egész régi Magyarország táncai voltak, kölcsönösen kötődve a szomszéd népekhez, a horvátokhoz, szlovákokhoz, lengyelekhez, ukránokhoz, erdélyi románokhoz.

Az **új stílusban** viszont a nyugat-európai páros táncok hatására, de attól még is függetlenül, öntörvényűen alakult ki a **verbunk**, majd a magyar nemzeti páros tánc, a **csárdás**.

A régi magyar táncok sorát lezárva szólni kell arról, hogy a **táncrendben** először egy lassú, majd egy gyorsabb, és végül egy egészen gyors tánc következett. Ennek emléke a **„három a tánc”** kifejezésünk, amellyel már a XVI. században találkozunk. A táncrigmusok között is előfordul:

„Három a tánc mindhalálig,
Kivilágos kivirradtig!”

(*Mezőkövesd, Borsod megye*)

Ennek hagyományai egészen a legutóbbi időkig éltek a magyar falvakban.

Kálotszegi legényes
(Ördögtérgegyes)

A verbunk

Az új magyar táncstílus a XIX. században teljesedett ki, de — akárcsak az új magyar népzene — szorosan kapcsolódott az *előző századok hagyományaihoz*.

A korszak legismertebb és legreprezentatívabb tánca a **verbunk**. A *werben* német szó annyit jelent magyarul, hogy **toborozni**, amit néhol a nyelvújítás által felélesztett régi táncelnevezéssel, a **toborzóval** helyettesítettek. A tánc kezdetben szorosan kapcsolódott a katonatoborzáshoz. Az osztrák hadsereg sorait ugyanis 1715-től kezdve toborzás útján egészítették ki egészen 1868-ig, az általános hadkötelezettség (sorozás) bevezetéséig. A katonatoborzásra Magyarországot is kötelezték. A császári hadtanács minden megyére és városra kirotta, hány katonát kell megszabott idő alatt állítania. Az már nem érdekelte, hogyan valósítják meg. Önként jelentkezőkre kellett tehát számítani. Fölkutatásukra egy-egy kisebb katonai egység tisztjével és jó táncos huszárokkal útra kelt, tanyát ütöttek a kiszemelt helységben. Dudást, hegedűst fogadtak. Aztán alkalmas időben, vasárnap vagy estefelé, amikor a fiatalság hazafelé tartott a mezei munkából, leszúrták a zászlót, a kardot melléje tűzték a piactéren vagy a templom előtt, és elkezdődött a toborzás.

Odaperdült egy nyalka vitéz a bámulók elé, mellépattantak társai, és délcegen, rátartian járni kezdték a verbunkot, közben kiáltozva biztatták a nézelődő legényeket.

Valóban csábító volt a jobbágyi robotot otthagyni, különösen, ha bánat nyomta a lelküket, vagy kilátástalannak látták a legények az életet (így lett huszár Kukorica Jancsi is Petőfi költeményében). A jelentkező ételt-italt kapott, csákót nyomtak a fejébe, leszámolták a pénzt a markába, ölelgették, ígértek neki minden jót, könnyű sorsot:

„Hej, élet, be gyöngy élet,
Ennél szebb sem lehet,
Csak az jöjjön katonának,
Aki ilyet szeret”

— énekelik a Kodály Zoltán által gyűjtött népdalban. A valóságban azonban 10-12 évig még szabadságra sem jöhetett haza az idegen országba elvitt katona.

A katonai verbunk névadója lett egy újkori férfitáncstílusnak, mely bőven merített és sokat magába olvasztott a régebbi legényes és ugrós motívumaiból, hagyományaiból. A verbunk a XVIII. század végétől gyorsan elterjedt, s kedvelt lett az egész magyar nyelvterületen. Legtöbb helyen ez lett a kezdő férfitánc a táncrendben, és előkészítette a páros táncokat.

A verbunkos tánc menetét szemléletesen írta le egy, a XIX. század 40-es éveiben élő kitűnő megfigyelő: „...a legénység körbe áll, melynek középpontját a káplár tölti be, s a rendszeren egyenruhás cigánybanda új nótát húzván kezdődik a toborzó. Míg az első verset húzzák, semmi figurát nem látunk, hanem vagy ki-ki helyén maradván pengeti sarkantyúját, vagy sétálva járvák be a kört, s ezáltal a nótá csínját, rhytmusát kitanulják, s mintegy a táncnak nekiidomulnak. Most következik lassú figurák, melyek sora jobbára meghatározott, ha pedig nem, a káplár jelenti meg, kire függesztvék a táncosok szemei míg ki-ki szemközs társára szinte ügyl. E táncrésznek jelleme, hogy csak rendszerezett és kevésbé cikor-

nyás lépésekből van szerkesztve, éspedig, ha a nóta nyolctactusos, két tactus jobbra, egy balra, mit kéttactusos összevágó helyretoppanás fejez be. Miután öthat ilyen lassú verset eljártak, a cifrára kerül a sor, mely az előbbinél frissebb és tüzeesebb, azért is itt már az ide-oda és felszökellések rendén vannak, mikhez a hánykódó kardok csörömpölései s a tarsolyok tétova lebegése járulván, a hősi táncnak valódi képét tünteti fel.”*

Küküllőmenti pontozó

A verbunknak két formáját lehet megkülönböztetni:

1. Az egyik **szabad szerkezetű**, mely a rögtönzésnek, az egyéni tánctudásnak széles körű lehetőséget biztosított. Minden bizonnyal erről írta Csokonai Vitéz Mihály a XVIII-XIX. század fordulóján: „Mikor a francia háború idején sok angol nagye emberek lakának vala Bécsben, egy angol az ott lévő magyarok táncában 300 figurát számlált meg.”** A szabad formájú verbunk zenéjét és táncát megtaláljuk a románoknál, szlovákoknál és még a morváknál is.

2. A **szabályozottabb formájú** verbunk ritkább és többnyire lassú és friss részekből áll. Ezt a táncvezető irányításával félkört formálva járják.

A verbunkos zene és tánc a nemzeti összetartozás jelképe lett a XIX. században.

A sarkantyú szerepe a verbunknál

„A vistai híd alatt, híd alatt,
Rézsarkantyúm ott maradt, ott maradt,
Gyere babám, keresd meg, sej, de keresd meg,
Ha megkapod, pengesd meg, pengesd meg!”

— énekeljük egyik ismert magyar népdalunkban.

A magyar verbunk egyik fontos kelléke a **sarkantyú**. Ez azonban különbözött a lovasok hegyes, éles sarkantyújától, táncsarkantyú volt, amely nem akadályozta, hanem segítette a táncost a ritmus hangsúlyozásában. A táncsarkantyú a tánc zenei, ritmikai, hangulati fokozására szolgál. Használatának lényege az, hogy a táncos jól ki tudja verni, pengetni a nóta ritmusát.

*Balassa—Ortutay: Magyar néprajz, Corvina, 1980. 434.

**Balassa—Ortutay: Magyar néprajz, Corvina, 1980. 436.

Történeti forrásaink a XVIII. századtól említik a sarkantyút, mint a magyar verbunk elmaradhatatlan eszközét. Formája, nagysága vidékenként különbözött, s elnevezése is.

Egyik típusa a **nagytaréjú**, Gvadányi a *Rontó Pál*ban „nagy tarés sarkantyú”-nak nevezi. Máshol **zabszem**, illetve **derelyemetsző** sarkantyúnak is nevezték. Ezeket úgy erősítették fel, hogy a sarkantyú kávját a csizma sarkára és oldalára szegezték, hátul ebből állott ki a sokszor duplázott acél sarkantyútaréj, amely gyakran csavarra járt, hogy le lehessen venni.*

Egy Robert Thomson nevű angol utazó 1793-ban így számol be magyarországi élményéről: „Az újoncok, mint nálunk, itt sem hiányozhatnak a vásárból. Alkalmat nyújtottak nekem némely magyar tánc megismerésére. A férfiak huszáruhájukban igen szép látványt nyújtanak. Sarkantyújuk rózsája igen nagy, némelyik fél penny nagyságú, de nem hegyes. A sarkantyúk a zene erősítésére szolgálnak, miután a táncosok sarkuk összeverésével és csizmájukra, valamint nadrágjukra való csapkodással nagy zajt okoznak tánc közben...”

A másik típusú sarkantyú az ún. **felkötős sarkantyú**. Külső oldalán volt egy-két duplázott acélzörgő (pengető, pille stb.), emiatt **zörgős-csörgős** sarkantyúnak is nevezték.

Előfordult a két típus kombinációja is.

A sarkantyú zörgését gyakran vastagabb patkó összeütésével, a rajta való dobogással pótolták.

A sarkantyút nemcsak a táncban, hanem ünnepnapokon is viselték a legények, s a leányok erről ismerték meg jövetelüket. Ismét népdalból idézve:

„Ne zörögjön a rézsarkantyúm taréja, taréja,
Mert a lárma behallszik,
A szeretőm nem alszik,
S az édesanyja haragszik.”

Néhol a nők is viseltek zörgőt a csizmájukon, például a palóc vidéken a talp alatti sarokhajlatban csengőszerű zörgőt erősítettek a csizmájukra.

A szájhagyomány szerint a XIX. század végén — a XX. század elején már kezdtek tiltani a sarkantyú viselését, mivel a bálók, táncok forgatagában a ruhákat szaggatta. Némely helyen legtovább a táncrendezők, táncvezetők, nevezetesebb táncosok, rátartibb legények és a lakodalmas vőfélyek jelentek meg sarkantyúban.

A sarkantyú használata befolyásolta a táncolás módját, gyakran motívumformáló szerepe is lehetett. Legnagyobb szerepe a verbunkos táncnál az volt, hogy egyrészt a lovas katona elmaradhatatlan kelléke a sarkantyú, másrészt ezzel adták meg a tánc ütemét.

A verbunk változatai: a **csapásolás** vagy **csapás** és a **körverbunk**.

1. A **csapásolás** vagy **csapás** a szülő verbunktánc egyik elnevezése a Felső-Tisza vidékén. Nevét onnan kapta, hogy ez a verbunk tapsos, comb- és csizmaverő motívumokon alapszik.

*Magyar néprajzi lexikon 5. Akadémia Kiadó, Bp., 1992. 184.

2. A csapásolás tágabb értelemben férfitáncaiknak egyik domináns motívumát jelenti, amely fontos szerepet játszik az ugrós-legényes típuscsalád táncaiban, vagy a **szóló verbunkban, körverbunkban** és a páros táncaink **figurázó** részeiben. Nevét itt is a taps, comb- és csizmaverő motívumtól kapta. A nyugati körverbunkokban ritkábban fordul elő, mégpedig combcsapás nélkül. A keleti verbunkot és csárdást viszont a csapásolás intenzív és komplex formái jellemzik, mégpedig a régi táncstílushoz, különösen a legényeshez és a cigánytánchoz közelítenek.

A verbunkos tánc reprezentatív típusát nevezik **körverbunknak**. Formai sajátosságait Czuczor Gergely örökölte meg 1843-ban, jellemezve a táncvezető szerepét, a táncnak lassú és friss részekre tagozódó felépítését, ezek ismétlődését, a tánc szerkezetét. Más elnevezései: **Bertóké verbunk, kapuvári verbunk, karéj, kónyi verbunk**. A lassú résszel szemben, a friss rögtönzöttségét hangsúlyozza Czuczor Gergely, s a verbunk jellemző mozgásai között sorolja fel a **bo-kázást, sarkantyúpengetést, tapsot, a csapásolást**, s a frissben a cikornyásabb **felszökelléseket**.*

Összegezve tehát: a verbunkossal megvalósult a nemzeti tánc egyik meghatározó, máig is élő formája.

A csárdás

A csárdás új stílusú páros tánc, nemzeti táncstílusunk megtestesítője, a verbunk kiegészítője, muzsikája is annak egyik oldalágából fakadt.

Neve, a **csárdás** (csárdában táncolt tánc) a palotás, azaz az úri tánc ellentétét szándékszik megjelölni. Ez az új társastánc tulajdonképpen a palotás ellentétpárjaként született, de magát a táncot és zenéjét — a hagyomány szerint — mégis palotában mutatták be, a Liszt Ferenc tiszteletére adott ún. Bíborka-esten, az egybegyűlt hölgyek és urak kitörő lelkesedése közepette.

„A csárdás nevével először 1835-ben találkozunk, amikor a zeneszerző *Rózsavölgyi Márk* *lassú csárdásnak* nevezte egyik művét.”** *Rózsavölgyinek* kezdeményező szerepe volt a „friss verbunkos” formájának csárdássá fejlesztésében.

Kalotaszegi csárdás

*Magyar néprajzi lexikon 5. Akadémia Kiadó, Bp., 1992. 526.

**Balassa—Ortutay: Magyar néprajz, Corvina, 1980. 438.

Koreográfiai kialakításában jelentős szerepe volt Szöllősi Szabó Lajos táncművésznek (Első Magyar Társas Tánc), aztán a Magyar Körtánc koreográfiáját elkészítő Kóhegyi Józsefnek, akinek igazi sikert a „szabálytalan magyar”-nak nevezett csárdás hozott.

Szinte viharos gyorsasággal terjedt, nemsokára már az egész országban táncolják, és lassanként háttérbe szorítja a különböző német és nyugati táncokat.

Széki porka

„Ez a nemzeti romantika jegyében fogant tánc nemsokára elfoglalta az őt illető helyet az új magyar népdal és a magyar nyelv mellett.”* A csárdás már nem engedelmeskedett a táncmesteri szabályoknak. A parasztok között megtartotta eredeti jellegzetességét, azt a hallatlan változatosságot, amely előkelő helyet biztosít neki Európa folklórjában. „A csárdás olyan hamar általánossá lett, hogy a XIX. század második felében a parasztság körében is minden más táncot elhomályosított.”** Magába olvasztotta a XVI. századtól egyre inkább hódító páros táncok hagyományait. Zenéje a verbunkéből nőtt ki, amire a különböző magyar néprajzi tájegységeken nagyon sokféle csárdást táncolnak.

A páros táncban cselekvő szerepük csak a férfiaknak van. Részben a kettős alaplépést ismételik, részben különböző módon forgásokat végeznek. A régi körtáncok emlékeként 2-4 pár olykor összefogódkodik, és körben táncol.

A tánc kutatás kimutatta, hogy mozzanatait, a sok változat közül szinte mindekit fellelhetjük a régi magyar táncokban és oldalági rokonaiban, de így együtt csak a csárdásban jelennek meg. Ez lett a csárdás népszerűségének titka: a sokféle motívum harmonikusan ötvöződik. A táncosoknak nagy lehetőségük nyílik a rögtönzésre, rögtönözve váltogatnak a figurák között. Ez a mozgásbeli szabadság és stílusgazdagság adja a csárdás egyéni alkatát és nemzeti, magyartánc jellegét is.

*Balassa—Ortutay: Magyar néprajz, Corvina, 1980. 438.

** u. o.

Garay János, a XIX. század jeles költője írja: „Hogy a tánc szintoly állandó része a nemzetnek, mint akármely egyéb szokásai, nyelve, dalai, valamint játékszíne és muzsikája, öltözte és törvénye: ki tagadja? Ezek együvé véve teszik a nemzet bélyegét sajátiakká, másoktól különbözőkké; a mely nemzet ezekkel nem bír, az nem nemzet, hanem csak néptömeg, nem magánálló, mert másoknak majma, lelketlen utánzója, vagy éppen rabszolgája.”*

A csárdásnak a romantika korára jellemző elnevezése csak fokozatosan terjedt el a népi szóhasználatban, s mellette az egyes részek tempójára vagy a jellemző mozgásokra utaló névadás volt az általánosabb. Ilyen, a csárdást jelölő gyakoribb elnevezések: **lassú, csendes, friss, sebes, szapora, rezgő, sétálós, jártatós, kettős, forgós, ugrós, libbenő, bukós, mártogatós, szökös** és a csárdásnak két nővel járt változata, a **hármass csárdás**.

Kalotaszegi legényes
és lánykörtánc

Maga a tánc két részből áll: a **lassúból** és a **frissből**, de néhány változata megőrizte a korábbi páros táncok jellemző hármass tagozódását (három a tánc).

Szervesen kapcsolódott a csárdáshoz a táncot bevezető **szóló verbunk**, amely egyes vidéken a lassút is helyettesítette.

Egységes stílusjegyei ellenére is jól elkülönülnek egymástól a különböző tájegységekre jellemző csárdástípusok.

A **nyugati dialektus** csárdásában éles a határ a lassú (két lépéses csárdás) és a gyorsba beleszórt **mártogatós, lippentős, kopogó, sarkazó** motívum között (Sárvíz, Duna mente).

Ezzel szemben a **tiszai dialektusban** nincs éles határa a lassú és friss között.

A *Kelet-Magyarországon táncolt* csárdás meghatározó jegye a külön táncolás és a nyílt összefogódzások uralkodó szerepe, ami nagyobb lehetőséget biztosít a férfi erőteljesebb figurálására, a csalogatás oldottabb megfogalmazására. E csárdásfajta legjellemzőbb motívumai a **cifra, hátbavágó, hegyező, kisharang, a kopogó**

*Balassa—Ortutay: Magyar néprajz, Corvina, 1980. 437-438.

és **bokázó** változatok és a sűrű **csapásolás**, valamint az ugrós forgatók mellett az **átvetős**, a félfordulós **lippentő** s a kiforgatás.

Az eddig említett vidékeken a csárdás élesen elválík a háttérbe szorult régies páros táncoktól.

Ezzel szemben az *erdélyi* magyar folklórban egymás mellett és szoros kölcsönhatásban él a csárdás a korábbi tradícióval. Erdélyben differenciáltabb a csárdás, mint a nyelvterület többi részén, jobban kirajzolódnak az egyes etnikai csoportokra jellemző csárdások körvonalai. Ezek közül a **székelység csárdása** tükrözi legjobban a táncélet modernizálódását és az új táncstílus uralkodó szerepét. Itt a **marosszéki forgatóssal** kiegészülve alkot háromrészes páros táncot a csárdás. A **kalotaszegi** forgatós karakterű, s viszonylag egysíkúbb. A *Mezőségen* viszont (Szék kivételével) olyan virtuóz formában él, amelyben a sűrűn szerkesztett párelengedő, figurázó és forgatós részek a marosszéki forgatóssal rokon vonásokat őriznek. Mindkettőben az átvetések, kiforgatások és külön táncolások virtuóz technikájával megfogalmazva bontakozik ki a csalogatás.

A fent említett típusokból következtethetünk arra a folyamatra, amelynek eredményeként kialakult a XIX. században kiteljesedő **új stílus** páros tánca, a csárdás.

Kiadványaink

2015-ben megjelent

2013-ban megjelent

2016-ban megjelent

